X

J. Saan.

BUITENGEWONE LOTGEVALLEN

VAN

JAN KOMPAAN DEN JONGE.

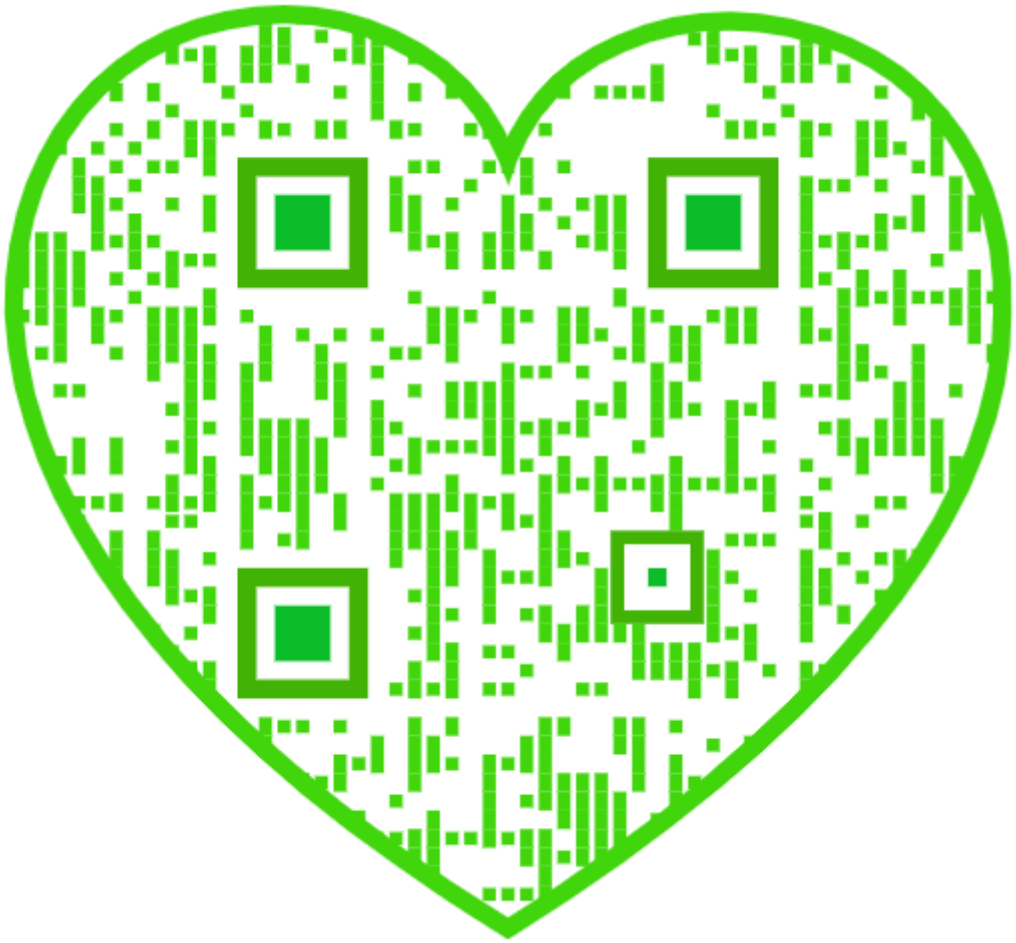

Lith. Emrich & Binger

Bladz. IV.

BUITENGEWONE LOTGEVALLEN

VAN

JAN KOMPAAN

DEN JONGE

EN

ZIJN REISMAKKERS.

MET GEKLEURDE PLATEN.

AMSTERDAM.
GEBROEDERS BINGER.

B1000 812 7204
P 036 221430

Informatiecentrum Jeugdlectuur
Gemeente Bibliotheek Rotterdam
90-42

Gedrukt bij GEBROEDERS BINGER, Amsterdam.

BUITENGEWONE LOTGEVALLEN

VAN

JAN KOMPAAN DEN JONGE.

I.

DE SCHIPBREUK VAN DE »RICHMOND".

Op een Zondag-morgen, na kerktijd, liep er door de straten van een zeestadje in ons vaderland een man, die er zeer droevig uitzag. Iedereen keek hem aan met een gelaat, waarop het innigste medelijden te lezen stond, sprak over het ongeluk dat hem getroffen had en drukte hem eerbiedig de hand, ten teeken van deelneming in zijn lot.

Die man, aan wien men zooveel blijken van belangstelling gaf, was misschien ongeveer vijftig jaar oud. Zijn bekwaamheden en zijn vindingrijk genie hadden hem in de stad zijner inwoning een grooten naam bezorgd, en ofschoon hij geen akademischen titel bezat, werd hij nooit anders genoemd dan Dr. Kompaan.

Ongelukkigerwijze had Kompaan dit gemeen met de meeste bescheidene en arme uitvinders, dat hij veel te lijden had van de jaloerschheid en de kwade trouw zijner

mededingers. Hij had zijn fortuin bijna geheel verbrokkeld in het maken van toestellen en werktuigen, die hij onophoudelijk uitdacht, en die door al de akademiën van wetenschappen, zoowel als door alle geleerde genootschappen om strijd als ongeschikt werden veroordeeld.

De laatste slag, die hem getroffen had, had zijn lijdenskelk tot aan den rand gevuld.

Zijn vrouw Theresa, gesproten uit een familie van rijke engelsche kooplieden, en zijn dochter Maria, nauwelijks achttien jaar oud, waren, naar alle waarschijnlijkheid, in een schipbreuk omgekomen, bij gelegenheid dat zij naar Nieuw-Holland waren gereisd om het kolossaal vermogen van een bloedverwant te halen, die zes maanden geleden aldaar overleden was.

Men weet hoe weinig de engelsche dames opzien tegen het doen van groote zeereizen.

Kompaan, die in Nederland was achtergebleven, waar hij aan een belangrijk werk bezig was, waarop hij de meeste hoop bouwde, had zijn vrouw en dochter niet zonder een angstig voorgevoel zien vertrekken; hij had echter moeten toegeven aan de stijfhoofdigheid zijner engelsche gade.

De twee reizigsters, die waarschijnlijk evenzeer uit nieuwsgierigheid als uit begeerte naar de nalatenschap werden gedreven, waren trouwens niet alleen gegaan, maar hadden zich verheugd in het geleide van een neef van mevrouw Theresa, Sir William Hervey, den dokter op het schip *Richmond*, dat hen naar Botany-Bay moest overbrengen.

Tot aan Timor, waar het embargo van het schip was opgeheven, was de overtocht zeer gelukkig geweest, maar volgens alle waarschijnlijkheid was het schip in de Koraalzee door een storm overvallen, want de paket-boot *de Hoop*, die van de Markiezen-eilanden kwam, vond eenigen tijd later het wrak van de *Richmond* op de kust van Louisiane gestrand.

Toen Kompaan die vreeselijke tijding vernam, was hij bezig op zeer geheimzinnige wijze in zijn huis, dat dicht aan zee lag, te werken.

De zedelijke schok, die hem trof, was zoo hevig, dat men gedurende drie of vier dagen vreesde, dat hij zich in een vlaag van razernij van kant zou maken.

Hij bleef gedurende een maand te huis, zonder iemand te ontvangen, en liet zich slechts troosten door Klaas, een zeeman die tuinman geworden was en dien hij tot zijn vertrouweling had gepromoveerd.

Die Klaas had een neef, Maarten genaamd, die vijf-entwintig jaar was en met der tijd koopvaardij-kapitein hoopte te worden.

Maarten had reeds sedert lang den wensch gekoesterd jufvrouw Marie, de dochter van Kompaan te kunnen trouwen, maar daar hij te arm was om naar haar hand te durven dingen, had hij altijd zijn verlangen onderdrukt.

Toen hij de schipbreuk van de *Richmond* vernam, was hij in den beginne zeer bedroefd; maar weldra putte hij uit die vreeselijke gebeurtenis een grootmoedige gedachte, die zijn hart een hoop deed voeden, waaraan hij te voren nooit had durven toegeven.

Nauwelijks had Maarten dus Kompaan op dien zondag, waarop hij zich weêr voor 't eerst onder de menschen vertoonde, gezien, of hij ging op hem af, betuigde hem zijn deelneming in het smartelijk verlies dat hij geleden had en vroeg hem om een kort onderhoud.

— Ga dan met mij meê naar huis — zeide Kompaan — daar kunt gij uw oom Klaas zien.

Maarten nam dat voorstel gretig aan.

Toen zij buiten de stad gekomen waren — want Kompaan woonde dicht aan zee, gelijk wij zeiden — stortte het jonge mensch, tot schreiens toe aangedaan, zijn hart voor den geleerde uit en zeide:

— Ik heb de liefde, die ik voor uw dochter Marie voelde, altijd verborgen gehouden. Er was een te groot onderscheid tusschen ons beider maatschappelijken stand dan dat ik ooit de stoutheid had durven hebben u om haar hand te vragen.... Indien echter nu Marie, door de Voorzienigheid gered, nog eens in leven was en ik het geluk had haar u terug te brengen, zoudt gij mij haar dan, als belooning voor mijn liefde, tot vrouw geven?

Bij deze woorden vielen er twee groote tranen uit de oogen van den geleerde.

— Maarten — zeide hij, terwijl hij de hand van het jonge mensch in de zijne drukte — van heden af beschouw ik u als mijn zoon.... Ik heb zelf ook besloten mijn dierbare dochter en vrouw te gaan zoeken.... Zoo gij er niet tegen opziet mij te volgen, zullen wij binnen vier dagen vertrekken.

— Binnen vier dagen!.... Dat is onmogelijk.... de

engelsche pakket-boot vertrekt niet van Londen voor het einde der maand en wij hebben heden den 16den.

— Wij zullen op de pakket-boot niet wachten....

— Hoe dan?

— Wij gaan op reis met een vaartuig van mijn eigen vinding....

— Een vaartuig van uw vinding.... en daarmede zullen wij naar Nieuw-Holland gaan!....

— De pakket-boot doet honderd tien dagen over de reis en wij zullen er maar vijftien over doen.

— Wat — maar vijftien dagen? Meent gij dat: vijftien?

— En wij zullen onder het water door zwemmen als visschen!....

Toen hij deze laatste woorden hoorde, gaf Maarten een gil van schrik en bleef verbaasd staan.

Maar Kompaan wrong zijn lippen tot een pijnlijken glimlach, keek hem bedaard aan en zeide:

— Ik ben niet gek.... Gij zult mijn notendop eens zien en als gij er geen vertrouwen op stelt, kunt gij de pakket-boot nemen.

II.

DE VREEMDE MACHINE.

Het zonderlinge voorstel van Kompaan was voor Maarten volkomen onbegrijpelijk. Hij keek den geleerde met een dom gezicht aan, wist niet wat hij zou antwoorden en vroeg zich zelven of, redelijkerwijze gesproken, een dergelijke uitvinding wel mogelijk was.

— Wat — zeide hij bij zich zelven — zouden wij onder het water door, en in eene machine door dien mensch daar vervaardigd, in veertien dagen van de Hollandsche kust naar Nieuw-Holland midden in Oceanië kunnen komen?.... Dergelijke ideën zijn onzin! en wij zijn beiden gek. Kompaan die zoo iets zegt en ik dat ik er naar luister.

Al peinzend bleef het jonge mensch echter naast Kompaan loopen. Een kwartier later kwamen zij te huis en werden door Klaas ontvangen. De heer des huizes ging de sleutels van zijn werkplaats halen, gedurende welken tijd Maarten zijn oom in den tuin staande hield en hem vroeg:

— Antwoord mij eens oprecht: is de dokter wel recht wijs?

— Och kom! gij wilt gekscheren.... Waartoe dient die vraag?

— Hij wil mij onder water door in veertien dagen naar Nieuw-Holland brengen....

Klaas sprong achteruit van verbazing, keek zijn neef strak in de oogen en vroeg ten laatste:

— Wat vertelt gij mij daar?

— Hij heeft een vaartuig gebouwd, dat die kunst zal vertoonen.... gij moet er wel iets van weten, kom, kom!

— Een vaartuig, zegt gij!.... halt een oogenblik — riep Klaas, terwijl zijn gelaat iets meer helder begon te worden. — Wij werken sedert tien jaren reeds aan iets, waarvan ik nooit iets anders dan de afzonderlijke brokken gezien heb. De dokter heeft de machine zelf in elkaâr gezet en in 't geheim. Hij heeft ze weggesloten in het nevengebouw, dat aan zijn werkplaats grenst.... Dat kan niet anders dan het vaartuig zijn.

Op dat oogenblik kwam Dr. Kompaan de Jonge met een grooten sleutelring, waaraan kolossale sleutels bengelden, het huis uit, ging naar het gebouw, waarin zijn werkplaats lag en zeide:

— Kom hier Maarten, en gij ook, Klaas....

Hij deed de deur van zijn werkplaats open en vervolgens die van het groote vertrek, waarin hij alleen in de laatste tien jaren was binnen gegaan en dat nu ook Klaas en zijn neef binnentraden.

Een volslagen duisternis maakte dat men geen hand voor oogen zien kon.

— Ik zal u wel bijlichten — zeide Kompaan.

Onmiddelijk schoten er vier stralen van een verblindend licht, dat zoo sterk was als dat van de zon, uit de

vier hoeken van de zaal. Maarten en zijn oom bleven van verbazing als aan den grond genageld staan.

Midden in het vertrek stond een buitengewoon groote machine van blinkend koper, ongeveer van den omvang van een spoorweg-wagon. Zij had den vorm van een ei, maar was aan de zijden en van onderen eenigszins plat. Vier vensterdeuren, bestaande uit glazen platen van buitengewone dikte en zeer doorschijnend, waren in haar wanden gemaakt. Uit haar zijden staken breede schepborden, op vinnen gelijkende, en onder het roer aan het achtereinde was een schroef aan dat weêrgâlooze vaartuig bevestigd.

Maarten en Klaas keken met gevouwen handen, open mond en groote oogen die soort van monster aan.

Kompaan was trotsch op de verwondering, die hij bij de twee mannen opwekte, opende een van de vensterdeuren en steeg op de trede, die daarop plotseling zakte.

— Ziedaar ons vaartuig; — zeide hij — komt nu eens zien, hoe het er van binnen uitziet.

De drie mannen gingen in de machine en daalden af op een vloer, die op een afstand van ongeveer veertig duim onder de groote middellijn geplaatst was.

De binnenwand, die van metaal en van binnen bekleed was met een laag gutta-percha, verhief zich als een verwulf boven hun hoofden. Een menigte ringen, knoppen, handvatsels, die allen met het een of ander vernuftig uitgedacht mecanisme in verband stonden, staken er, de een iets meer, de ander iets minder, uit.

Kompaan maakte de twee bezoekers daarop opmerkzaam en zeide:

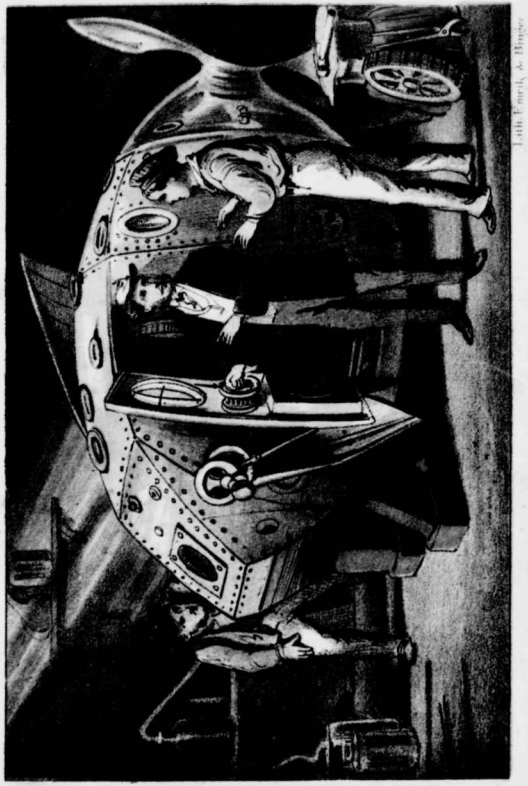

Lith. Emrik & Binger

Blad. 8.

— Daar zit het heele geheim van de machinerie.

Vervolgens wees hij op den vloer en voegde er bij:

— Onder onze voeten bevindt zich de kracht die ons vaartuig in beweging brengt. 't Zijn verbazend groote zuilen, die een aanzienlijke hoeveelheid elektriciteit voortbrengen. Groote klossen of cylinders, veel machtiger dan die van Ruhmkorff, verhonderdvoudigen haar kracht.

Door middel van de kruk, die gij daar ginder ziet, kunnen wij ze naar goedvinden besturen. Als wij op den knop, die op zij zit, drukken, steken wij de elektrische lamp aan, die boven onze hoofden hangt en als wij het valluik oplichten, dat zich midden in den vloer bevindt, zullen wij even gemakkelijk in de zee kunnen gaan als door middel van een duikerklok en zonder dat er een enkele droppel water in het schip dringt. Dat zult gij later zien. Let verder wel op die ijzeren staaf, die in het voorste gedeelte van het vaartuig zit. Hij steekt door den buitenwand heen en wel met een punt van drie el lang. Dat is een vernuftig uitgedachte voorsteven. Wanneer die punt tegen iets, dat haar in den weg staat, aanstoot, wijkt zij een weinig, drukt op een kleine veêr en daar de elektriciteit alsdan onmiddelijk in tegenovergestelden zin werkt, gaat het schip plotseling terug om aan het gevaar te ontsnappen. De vensters zijn, gelijk gij ziet, zoodanig geplaatst, dat men zien kan wat er aan weêrszijde en zelfs wat er boven de boot gebeurt.

De romp, die buitengewoon stevig is, heeft mij veel werk en moeite gekost. Hij is meer dan twintig duim dik en nochtans zeer licht. Aan den buitenkant is hij

met koper beslagen en verder bestaat hij uit: 1°. een laag van eikenhout, 2°. een laag van caoutchouc, ter dikte van tien duim, 3°. weder een tweede laag van eikenhout en 4°. een metalen plaat met gutta-percha overtrokken. Ziedaar, mijn waarde Maarten, al wat ik u kan aanbieden.

Het jonge mensch was letterlijk verblind door hetgeen hij zag en meende met een toovenaar te doen te hebben.... Die buitengewone machine scheen hem toe het werk van een bovennatuurlijk wezen te zijn en deed hem uitroepen:

— Dokter, maak van mij al wat gij wilt, ik ben bereid u te volgen tot aan het einde der wereld!

III.

DE BEDENKINGEN VAN DEN OUDEN ZEEMAN.

Klaas evenwel, die van zijn kindsheid af de gevaren en de grillen der zee had leeren kennen, was niet zoo opgewonden met de boot van Kompaan den Jonge als zijn neef.

De bedenkingen kwamen in massa in zijn hoofd op en deden hem vreezen dat de droom van den geleerde niet te verwezenlijken was.

Toen deze zijn verklaringen had geëindigd, zeide de oude matroos hoofdschuddend en als iemand, die vast op zijn stuk staat.

— Mijnheer Kompaan, als ik u niet goed kende, zou ik het er voor houden dat de duivel de hand in uw machine gehad had, maar ik geloof niet dat zij u ooit zal brengen, waar gij zijn wilt.

— En waarom dat niet, Klaas, als ik vragen mag — zeide de geleerde.

— Omdat uw boot niet veel grooter is dan een pil en de storm ze in eens zal ophappen

— De hevigste storm woelt de zee slechts tot op een zeer geringe diepte op. — Zij zal boven onze hoof-

den loeien, maar nooit de laag waters beroeren, waar wij doorvaren.

— Dat is een goed idee, maar hebt gij die onderzeesche boot alleen uitgevonden om tegen den storm beveiligd te zijn?

— Wel neen: ik heb ze ook uitgevonden opdat ik mij niet behoef te storen aan wind, vloed, mist en nevel.... Ik heb ze gebouwd met het idee dat zij mij van dienst zou kunnen zijn bij het maken van een zonderlinge reis, die ik altijd van plan geweest ben te eeniger tijd te ondernemen....

— Inderdaad? — zeide Maarten.

— Ja, ik wilde met die boot de noordpool omvaren.... onder het ijs door....

— Hemel! — riep Klaas uit. — Gij staat nergens voor!.... Maar als gij op den bodem der zee zijt, opgesloten in die soort van kalabas, hoe drommel komt gij dan weêr boven.

— Vriend Klaas, hebt gij nooit een visch zien zwemmen? Hij heeft verschillende manieren om zijn vinnen te laten werken: hij kan er meê vooruitgaan, achteruit zwemmen, zich in evenwicht houden, klimmen, dalen, kortom zich in alle richtingen bewegen.... Welnu, de schepborden van mijn boot zijn niets anders dan vinnen. De zenuw-stroom zet de organen der visschen in beweging; de elektrische stroom doet de schepborden werken.... Wat wilt gij meer?

— Gij kunt mij een heelen boël wijs maken!.... Maar 't is nog niet uit! Waar zult gij van leven in uw gevangenis?

— Van de levensmiddelen die wij zullen meênemen. Er zijn er die zeer voedzaam zijn en in een geringe hoeveelheid kunnen worden saâmgevat, gelijk het Liebigextrakt, bouillon-koekjes enz.

— En waar zult gij drinkwater vinden?

— Wij zullen soms aanleggen; en bovendien kunnen wij het zeewater distilleren.

— Dat is mogelijk, dat weet ik; maar nu heb ik u: Hoe zult gij adem halen? De lucht zal u ontbreken.

— Mijn waarde Klaas dat vraagstuk is reeds lang opgelost. Wij zullen lucht fabriceren.

— Och, kom! Is dat mogelijk?

— Dat is een zeer eenvoudige kunst: De lucht is samengesteld uit twee soorten van gaz, het zuurstofgaz en het stikstofgaz. Beide dringen tegelijk in de longen, als men ademhaalt, maar het zuurstofgaz alleen wordt opgenomen. Het stikstofgaz keert weêr terug, gelijk het gekomen is, en bij gevolg kan dezelfde hoeveelheid tot in het oneindige duren. Het vermindert nooit.

Wij behoeven dus slechts zuurstofgaz te fabriceren en dat kunnen wij op honderd manieren doen. Wij zullen echter de eenvoudigste nemen en chloorzure potasch door de warmte ontleden; daar wij echter op die manier minstens tien pond van dat zout noodig zouden hebben, bedenk ik dat wij tegelijkertijd het water door de elektriciteit zullen kunnen ontbinden. Het zuurstofgaz, dat wij op die wijze verkrijgen, zal ons drie à vier pond chloorzure potasch per dag doen uitwinnen en dat is niet te versmaden, uit het oogpunt van de lading der boot.

Daarenboven zal de ontleding van water door middel van de elektriciteit ons een ander zeer kostbaar gaz geven, omdat het, als het brandt, veel warmte ontbindt; namelijk het waterstofgaz. Wij zullen dat afzonderlijk opvangen en het gebruiken om ons te verwarmen en er meê te stoken.... Ziedaar dus, wat ik over de fabrikatie der gaz-soorten wenschte te zeggen. Maar het is niet alleen voldoende dat men maakt, men moet soms ook denken aan het vernietigen.

In onze dus samengestelde atmospheer zullen wij een vijand hebben, namelijk het koolzuur, dat door onze longen wordt uitgeademd. Welnu! het zal ons gemakkelijk vallen er ons van te bevrijden, want wij zullen het verdrinken in een oplossing van bijtende potasch. Het koolzuurgaz, dat een bijzonder sterke keurverwantschap heeft tot potasch, stort er zich van zelf in en op die wijze zullen wij een nieuw chemisch praeparaat verkrijgen, namelijk de koolzure potasch, die ons misschien voor het een of ander dienstig kan zijn.

Terwijl Kompaan sprak, begon het gelaat van Klaas plotseling van blijdschap te stralen. De theorie der luchtfabrikatie had hem volkomen overreed en hij riep uit:

— Dokter, ik heb u nog slechts één vraag te doen. Wilt gij mij vergunnen dat ik u vergezelle?

— Vreest gij dan den storm niet meer?

— Ik zeg niet van neen.... Maar zoo ons onderweg een ongeluk overkwam, weet ik nu, dat gij een machine zoudt uitvinden, die ons rechtstreeks naar het Paradijs zou voeren.

— Welnu, ga met ons meê!.... Wij vertrekken binnen vier dagen en van avond reeds beginnen wij met het uitrusten van het schip....

— Uitmuntend!.... In den tijd der toovergodinnen sprak men niet anders, dan gij nu doet.

— De toovergodinnen, mijn waarde Klaas, hebben vroeger evenmin bestaan als thands.... De goede fee heet *Wetenschap* en de slechte *Onwetendheid.*

— Laat ons dan zonder vrees op reis gaan! — riep Maarten — de goede fee is met ons.

IV.

HET VERTREK.

Dank zij der bedrijvigheid van Kompaan en zijn gezellen, werd de geheele scheepsvoorraad, die voor de onderzeesche reis noodig was, binnen drie dagen in de boot bijeengebracht.

De levensmiddelen werden in twee afzonderlijke kisten gelegd; men stopte in een grooten koffer een kompleet laboratorium voor chemie en fotografie, touwwerk, buizen van glas en van caoutchouc, van allerlei soort en vorm, en de nuttigste instrumenten van timmerlieden en werktuigkundigen.

Vuurwapens, waaronder twee pas uitgevonden naaldgeweeren, drie gewone geweren en drie revolvers met zesdubbel schot er op, werden aan de wanden van het schip gehangen. Een koffertje met ijzer ingelegd bevatte het kruit, de kogels en eenige zakjes lood.

Een tafel, waarop twee *étagères* stonden, werd in het voorruim van het schip geplaatst. Op die *étagères* zette Kompaan al de toestellen, die dienen moesten om het zuurstofgaz te maken, zoowel door de ontleding van het water als door die van de koolzure potasch; hij

plaatste er ook de kolf op, waarin het waterstof-gaz moest worden opgevangen en de pullen, die de bijtende potasch bevatten. De tafel hield hij open voor de chemische bewerkingen en voor het eten.

Onder die tafel liet hij al de vischgereedschappen en drie duikertoestellen leggen, die voor de reizigers onontbeerlijk waren, wanneer zij uit hun boot in de zee wilden afstijgen.

Aan het andere einde der hut, onder den boom van het roer en dicht bij het kompas plaatste Kompaan op een ander tafeltje, dat zijn bureau was, een zeilkompas, een sextant of hoogtemeter, een uitmuntend mikroskoop, eenige boeken en verscheidene groote kaarten van de Atlantische Zee en Oceanië. Hij hing op die plaats ook een kwik-barometer op en drie groote thermometers voor het water en de lucht.

Drie vouwstoeltjes, twee hangmatten en een mand, waarin eenige kleêren lagen, kompleteerden de uitrusting van het schip.

Toen dus de toebereidselen waren afgeloopen, werd het vertrek op den volgenden dag tegen het vallen van den avond vastgesteld.

De reizigers, die blijkbaar eenigszins zenuwachtig waren, kwamen den vierden dag, ten twee ure des namiddags, ten huize van Kompaan bijeen.

De geleerde had den morgen besteed aan het vullen der vervaarlijke galvanische batterijen van Daniell met zwavelzuur koper en zeer verdund zwavelzuur. Gelijk wij gezien hebben, moesten die batterijen de boot voortbewe-

gen. Kompaan had nog eens al zijn berekeningen nagezien en zich verzekerd dat hij zich niet vergist had.

Toen Klaas en Maarten bij hem kwamen, geheel in wol gekleed en geschoeid met geteerde laarzen, drukte de schrandere werktuigkundige hun de hand en kon een traan niet weêrhouden, terwijl hij zeide:

— Mijn waarde vrienden, gij vreest niet u met mij aan duizend gevaren bloot te stellen, die ons wellicht wachten: Ik ben u daarvoor zeer erkentelijk en ik beschouw u van nu af als mijn dierbare broeders.

Klaas en Maarten stamelden eenige woorden en gingen met den geleerde naar de eetkamer.

Men had besloten dat men voor het vertrek zou eten, maar de ontroering was sterker dan de eetlust en men sprak aan tafel slechts over de reis en vooral over de dierbare afwezigen, die men ging zoeken.

Klaas sprak over de goede mevrouw Kompaan en herinnerde zich al haar uitmuntende hoedanigheden; hij herdacht hoe zacht, liefderijk en edelmoedig zij was.

Maarten, van zijn kant, sprak met bewondering over jufvrouw Marie. Wat een beminnelijk meisje was dat!.... wat had zij niet een paar mooie oogen!.... welk schoon blond haar!.... welk een lieven glimlach had zij altijd om haar lippen!....

Kompaan zelf zeide maar zeer weinig en weende bitter.

— Waar zijn zij nu, die dierbare vrouwen? — riep hij snikkend uit: — Zijn zij uit de schipbreuk gered! Helaas, misschien zijn zij in handen van den een of anderen woesten stam gevallen en lijden zij daar de vreeselijkste folteringen!

Bij die gedachte kwam er op het gelaat van den geleerde een uitdrukking van de diepste smart; hij balde zijn vuisten krampachtig samen en rekende het zich tot een verwijt, dat hij nog niet vertrokken was.

Inmiddels was het allengskens avond geworden, de drie mannen stonden op, sloten het huis en gingen naar de werkplaats.

Kompaan opende een groote wijduitslaande deur, die van de zee gescheiden was door een terras ter breedte van ongeveer dertig el en de twee reismakkers van den geleerde begrepen terstond dat men de machine slechts behoefde voort te stooten, om ze vlot te maken.

— De weg staat open! — zeide Kompaan; — onder de boot zijn kleine wielen aangebracht, gij behoeft ze dus slechts voort te duwen....

— Kom aan! — riep Klaas en zette het eerst zijn schouder tegen het schip aan.

— Vooruit! riepen Kompaan en Maarten.

Op eens maakte zich een soort van razernij van de drie reizigers meester en de boot, die met een ongeloofelijke kracht uit de werkplaats werd geduwd, gleed over het terras en viel zachtjes op de oppervlakte van het water....

Maarten en Klaas waren schier gek van opgewondenheid en slaakten een kreet van bewondering en verbazing. Kompaan zelf was gedurende een oogenblik verbijsterd en riep:

— Dat is prachtig!

Juist op dat oogenblik verlichtte de maan het bovendek der machine en deed ze schitteren als een vergulde bol, terwijl de hemel zich met zijn duizenden sterren in haar glazen vensterdeuren weêrspiegelde.

— Ik ga het eerst in 't schip! — riep Maarten.

— Nu is 't uw beurt, Klaas! — zeide Kompaan.

— Uitmuntend; maar vooraf wil ik een naam geven aan de boot.

— Dat vind ik goed! — antwoordde de geleerde.

— Laten wij haar de *Snelheid* noemen, dewijl de bliksem of de elektriciteit haar voortdrijft.

— Die naam is zeer toepasselijk!.... wij zullen vijf-en-twintig mijlen in het uur afleggen en morgen zullen wij bij de Azorische eilanden zijn.

V.

IN ZEE.

Toen Klaas naast Maarten plaats genomen had in de boot, kwam Kompaan er op zijn beurt ook in, sloot zorgvuldig de vensterdeur dicht en sloeg de hand aan de kruk, die diende om den elektrischen stoom in het raderwerk van het schip te doen gaan.

— Is er niemand, die aan wal wil blijven en de deur uit wil? — vroeg hij.

— Neen, neen! vooruit! — antwoordden Klaas en Maarten als uit één mond.

— Welaan dan, dat God ons behoede! — riep Kompaan.

Op eens voelde men een lichten schok: de lamp, die aan de zoldering der hut hing, wierp plotseling een sterk licht, en de *Snelheid* doorkliefde de oppervlakte van het water met den spoed, waarmede een verschietende ster de lucht doorvliegt.

— Het gaat alsof wij zwaluwen waren! — zeide Klaas.

— Nog niet — antwoorde Kompaan — maar wij zullen onder water veel sneller gaan. Ik zoek mij juist midden in het Kanaal te plaatsen. Wij hebben twee zandbanken te vermijden; die van *Varné*, waarop eenige jaren geleden

het driemastschip »Maria Jakoba" verging en die van *Colbert*, die niet minder gevaarlijk is....

— Waarnaar richt gij u? — Vroeg Maarten.

— Naar de bank van Kaap Grijs-Neus, die ik door het venster zie — antwoordde de geleerde.

— Daar kijk ik ook naar — zeide Klaas — en ik geloof dat wij nu ongeveer ter hoogte van de *Colbert* moeten zijn.

— Dat is mijn meening ook.... Laten wij nog iets verder gaan....

— Zoo, nu zijn wij er!....

— Wij zijn er! Geeft acht!

— Eén oogenblik! — zeide Maarten, terwijl hij naar het venster liep, dat op de Hollandsche kust uitzag.

De boot hield stil en de drie mannen keken naar de grijze streep, die Hollands kust voorstelde.

— Vaarwel, mijn vaderland — fluisterde Maarten met een zucht — zonder háár kan ik u niet meer bewonen.

De oogen van Kompaan werden nat van tranen.

Klaas voelde tot zijn groote verbazing, dat zijn hart begon te kloppen en zeide:

— Wat is dat? Ik heb twintig maal op het punt gestaan van te verdrinken; ik ben bevroren geweest, terwijl ik kabeljauw ving op de kusten van IJsland; ik heb met ijsbeeren gevochten zonder ooit te wijken en nu zou ik bang beginnen te worden! Kom, kom, laten wij een pijp aansteken en verder gaan.

Dan, hoeveel moeite de oude zeeman ook deed om zijn ontroering te overmeesteren, hij liet een traan uit

zijn oogen rollen, toen Kompaan hem de hand drukte en zeide:

— Klaas, ik heb alle hoop dat onze wenschen zullen verhoord worden. Wij zullen mijn dierbare vrouw en dochter terugvinden! Een zeker voorgevoel zegt het mij.... Indien ons een ongeluk moest overkomen, zou de hemel niet zoo helder zijn; die helderheid toch is een goed voorteeken, dat mijn moed verhoogt!

De hemel was werkelijk dien avond prachtig. Men zag er geen enkel wolkje aan; de maan en de sterren hadden nooit schooner geschitterd. De zee, die over 't algemeen in het kanaal nog al woelig en onstuimig is, was stil en kalm. Zij had zich daaromtrent zonder twijfel verstaan met den hemel. Enkele zwakke golfjes sloegen bij wijlen al streelend tegen het schip aan en deden het zachtkens wiegelen, en in de verte zag men de koppen dier golven uiteen spatten en een bleeken phosphorglans verspreiden.

Er ging een frissche bries door de lucht.

Op de kusten van Engeland en Frankrijk wierpen de baken de schitterende stralen van haar afwisselend licht over de zee, en men kon aan den eenen kant zeer duidelijk die van Dover en Folkestone en aan den anderen die van Calais en Kaap Grijs-Neus onderscheiden.

Het bovenste halfrond der boot van Kompaan stak boven het water uit en het sterke licht, dat haar van binnen verlichtte, brak door de glazen heen en wierp zijn stralen, gelijk aan zilveren strepen, over de golven.

Na nog een laatsten blik geworpen te hebben in de richting van het strand, dat zij misschien nooit weêr zouden terugzien, besloten de drie reizigers de boot te laten zinken.

Kompaan sloeg de hand aan een ring, die in den wand van het schip bevestigd was en trok hem met geweld naar zich toe.

Het schip trilde. De schepborden, die het op de oppervlakte van het water hielden, gingen overeind staan en de boot zakte langzaam in den afgrond!....

De zee liet ze in haar diepte duiken en sloot zich boven haar weêr dicht.

Naarmate het schip daalde, zag de geleerde dat een dunne waterstraal in een buis, die achter in de hut recht op stond, naar boven ging.

— Dat is onze manometer [1]), — zeide hij. — Die buis, waarop een gradenschaal is geteekend, is aan het beneden-einde open en komt in de zee uit. Hoe meer wij dalen, des te sterker is de drukking, die op ons wordt uitgeoefend. Ik heb berekend dat op iedere twintig el diepte de waterstraal van den manometer één graad moest stijgen.... Wij zijn nu bijna op vijf en veertig el gedaald en kunnen ons op die diepte houden.

— Uitmuntend! — zeide Klaas. — Ik geloof dat ons

[1]) Een manometer is eigenlijk een werktuig om de spankracht van gazvormige stoffen te meten, Kompaan bezigde dien om de drukking van het water na te gaan.

hier niets meer in den weg zal staan en dat wij niemand zullen overvaren!

Kompaan gaf een harden stoot tegen den ring, dien hij eerst had uitgetrokken, en terstond hield de boot op met zinken, maar schoot pijlsnel vooruit.

Op hetzelfde oogenblik doorkliefde de *Panther*, die tusschen Boulogne en Londen voer, het Kanaal. De passagiers, die op het dek stonden, zagen een vreemd licht onder de zee voortbewegen, en een natuurkenner verzekerde, dat dit werd voortgebracht door een soort van zeesterren of gelatineuse schelpdieren, die des nachts een zeker phosphorlicht van zich afgeven. Iedereen geloofde natuurlijk die verklaring,

Wij weten 't nu echter beter. 't Was de boot van Jan Kompaan den Jonge.

VI.

IETS WAARAAN MEN NIET GEDACHT HAD.

Nauwelijks was het schip in beweging gezet, of Kompaan regelde den dienst en gaf aan zijn beide makkers hun deel in 't werk.

Maarten, die jonger en verstandiger was dan Klaas, werd de preparateur van den geleerde en belast met het toezicht over de kunstmatige vervaardiging der lucht, met het onderhoud der zuilen en klossen, der werktuigen van precisie en der wapenen.

Klaas moest al het vischtuig en de reddingtoestellen in orde houden, stond verder over de levensmiddelen en de keuken en moest zorg dragen dat de boot in zindelijken staat bleef.

Kompaan zelf stond als stuurman en kapitein aan het roer van de *Snelheid* en aan niemand was die moeielijke post beter toevertrouwd dan aan hem. De boot ging dan ook met groote snelheid vooruit. De ontroering die de reizigers bij hun vertrek een weinig droevig gestemd had, verdween langzamerhand: zij voelden hun vrolijkheid terugkeeren en met haar al hun hoop.

Maarten die geen oogenblik ophield met van Maria te droomen of aan haar te denken, zag in 't verschiet het paradijs voor zich ontsloten, en Klaas, die trotsch was op zijn titel van hofmeester, wijdde al zijn vernuft aan het maken van soepen en bereiden van spijzen.

Wat Kompaan betreft, deze ging, zoodra hij aan ieder zijn taak had opgedragen, naar zijn schrijftessenaar, keek op zijn tijdmeter, hoe laat het was en schreef op de eerste bladzijde van een dik schrijfboek, dat open voor hem lag:

DE SNELHEID.

ONDERZEESCHE BOOT.

Vertrek uit het Kanaal naar de Koraal-zee den 3en Aug. 1864, te middernacht.

En onder aan de bladzijde voegde hij er bij:

DAGBOEK VAN KAPITEIN JAN KOMPAAN, DEN JONGE.

Maar juist, toen hij ophield met schrijven, deed een buitengewoon hevige schok de boot schudden. De *Snelheid* ging plotseling terug en de drie mannen, die er niet op bedacht waren, werden op den vloer geworpen.

Klaas had nog precies de noodige kracht om een zeemansvloek te laten hooren.

Maarten riep verschrikt uit:

— Wij zijn verloren!....

Maar Kompaan, hoewel verbijsterd, gaf geen kik.

Nochtans was er niets te zien, dat hem bijzonder ongerust behoefde te maken. De boot was stil gaan staan, maar de haverij kon niet zeer groot zijn.

— Ik begrijp al wat het is! — zei Kompaan, opstaande — wij hebben op een ondiepte gestooten.

— Wij moeten gaan zien of wij ook schade geleden hebben en den romp goed onderzoeken — voegde Klaas er bij.

— Ik verheel u niet dat ik zeer bang geweest ben, vervolgde Maarten.

— Gij zijt er nog niet aan gewend — zeide Klaas.

— De zee is hier minder diep, dan ik dacht — hernam Kompaan, terwijl hij het duikers-pak aantrok. — Wij zijn nog niet op 15 el diepte en bijna overal in het kanaal peilt men tot op 50 el. Dat begrijp ik niet.

De geleerde lichtte een wenteltrap op, die midden op den vloer stond en legde een metalen schijf bloot van ongeveer zestig duim middellijn. Die schijf vulde juist een vertikalen cylinder, die door het geheele onderruim heenliep en uitkwam ter hoogte van de benedenzijde van het schip, met licht. Vier dikke buizen liepen evenwijdig met dezen, maar waren van boven open, terwijl zij van onderen een uitsprong maakten van ongeveer tien duim en te dier plaatse een soort van mondstuk vormden, dat gesloten werd met een kraan.

Kompaan maakte van de gelegenheid, dat hij die schijf ontblootte, gebruik, om aan zijn vrienden het mecanisme van dat vernuftig uitgedachte toestel te verklaren, en toen zij het in theorie begrepen hadden, toonde hij hun, hoe men er zich van bediende. Door middel van een katrol, die aan het gewelf van de boot bevestigd was, haakte hij de metalen schijf aan een tegenwicht vast en terstond

ging de cylinder open als die van een pomp, wanneer men er den zuiger afneemt.

Kompaan, voorzien van zijn duikers-toestel, daalde in den cylinder af en de schijf viel zachtjes op zijn hoofd neêr om hem als in een koker op te sluiten.

Nu drukte hij op een kleine veêr, die zich in den wand van zijn engen kerker bevond, liet onder zijn voeten een klep openspringen, die de onderste opening van den cylinder sloot en gleed in de zee.

De klep sloot zich plotseling, nadat de metalen schijf tot op haar was afgedaald om het binnendringen van het water te beletten.

Kompaan had zich inmiddels vastgeklampt aan een handvatsel dat expres onder de boot was aangebracht, en terwijl hij haar met de eene hand vasthield, maakte hij met de andere het uiteinde van de lange pijp, waardoor hij adem moest halen, vast aan het mondstuk van een der groote buizen, die een uitsprong maakten onder het schip. Door de kraan om te draaien, die aan dat mondstuk zat, stelde hij zich in gemeenschap met de lucht die in de boot was.

De ademhalingspijp of buis van het toestel was ongeveer dertig el lang, zoodat kompaan nu op den bodem der zee kon wandelen, om te gaan zien tegen welken hinderpaal de *Snelheid* was gestooten.

Zelfs niet in de meest duistere nachten is het donker in het water. De phosphorescentie van het water werpt een zwak licht over de voorwerpen, die er zich onder bevinden, en de meeste dieren en waterplanten zijn zelve met een stralenkroon van phosphorlicht omgeven.

Kompaan kon dus een soort van grooten en dikken balk zien, omkleed en bedekt met allerlei vreemde schelpdieren en gewassen, die met een lichten phosphorglans waren overgoten. Hij ging er op af, in de meening dat hij een scheepsmast voor zich zag, maar liet op eens een kreet van verbazing hooren, die door de luchtbuis heen, tot in de boot weêrklonk en door Klaas en Maarten werd opgevangen.

Die kreet was:

— De telegraaf-kabel!....

VII.

DE TELEGRAAF-KABEL.

De verbazing van Klaas en Maarten was niet minder groot dan die van Kompaan, toen zij vernamen dat de hinderpaal, dien zij op hun onderzeeschen tocht hadden ontmoet, niets anders was dan de kabel, waar langs de telegraaf-gemeenschap tusschen Frankrijk en Engeland plaats heeft.

Op hun beurt werden ook zij nieuwsgierig om eens een kijkje te nemen op den bodem der zee, staken zich snel in hun duikerpakken, en Maarten riep, terwijl hij zijn lippen aan den mond der buis hield, waardoor Kompaan ademhaalde, met al de kracht zijner longen uit:

— Wacht!.... wij komen!....

Maarten die niet het minste begrip had van de eenvoudigste wetten der physica, wist niet, dat hij maar zeer zacht behoefde te spreken om door Kompaan gehoord te worden, zoodat de geleerde in zijn ondoordringbaar omkleedsel letterlijk gezegd verdoofd werd door het harde geschreeuw, dat hem met zooveel geweld in de ooren klonk.

Zijn ooren suisden er nog van, toen zijn beide mak-

kers, die even als hij aan de machine verbonden waren door middel van ademhalingsbuizen, naast hem kwamen staan op den bodem der zee.

— Wat een vreemd land!.... zeide Klaas.

— Prachtig land!.... zeide Maarten.

— Men ziet hier helder als onder een gazlantaarn — hernam de oude matroos; — schijnt de maan tot onder in de zee toe?

— Wel neen, mijn oude vriend — antwoordde Kompaan — het zijn de ons omringende voorwerpen, die dat vreemde licht van zich afgeven. Gij zelf hebt reeds veel van een groot pak lucifers, dat in de duisternis ligt.

— Dus is dat licht, — vroeg Klaas — 't welk ons beschijnt, hetzelfde als dat, hetwelk soms des nachts over het water schijnt?....

— Juist. Het wordt voortgebracht door kleine diertjes, die ik u straks onder het mikroskoop zal toonen. Zij zijn in zoo grooten getale in de zee aanwezig, dat men er in één druppel water meer dan een miljoen telt!.... Men noemt ze nachtlichters.

— Is 't mogelijk! — riep Klaas uit.

— Dat is zeer merkwaardig!.... voegde Maarten er bij.

De drie reizigers praatten dus, ofschoon zij verscheidene ellen van elkaâr af waren. 't Zou hun daarenboven niet mogelijk geweest zijn elkaâr wat in 't oor te fluisteren, omdat hun hoofd in een glazen helm zat gesloten. De stem klom door de ademhalingsbuis van hem die sprak

naar boven, weêrklonk in de hut en daalde zeer zuiver en duidelijk door de naburige buizen in de ooren van hen, die luisterden.

Inmiddels was Maarten bij den telegraafkabel gaan staan en keek met groote verbazing naar de planten en dieren, waarmede deze als overladen was. Er zat op dien onderzeeschen balk een ongeloofelijke menigte van levende wezens, en de kabel zelf rustte hier en daar op rotsen.

Het zeegras, de dierplanten, de schelpdieren, de polypenwoningen, die op dat betrekkelijk teêre rustpunt vastzaten, vermoedden niet dat de gedachte der menschen onder hen doorging. In elkaar verward, vormden zij groote boeketten en maakten van den kabel een ontzachlijk ruige guirlande in den Oceaan.

Het golvende zeewier dat men zou kunnen houden voor bladeren van kollosale lischbloemen, glinsterde als blinkend staal. De *zonariën* of gordelplanten sloegen haar koppen uit als waaiers en schitterden met meer verscheiden kleuren dan een paauwestaart, waarop de zon haar stralen laat vallen; de *fulcus* en het *plocamium* (twee soorten van zeewier, waarvan de soda bereid wordt) droegen aan de spitsen harer stengels een massa schelpdieren van allerlei kleur en schitterend als gouden en zilveren vruchten. Naast een hoop phorphorafgevende sponsplanten ontloken de zeeanemonen; iets verder staken de zeesterren haar stekelige en ruige armen uit, gelijk aan geduchte duizendpooten en de klokkebloemen wiegelden zacht heen en weder als wilden zij zich van haar stengels losmaken.

Die geheimzinnige wereld leefde daar in de meest mo-

gelijke zorgeloosheid en veiligheid. Daar waren onverklaarbare wezens, die van buiten plant en van binnen dier waren, en andere, die even als sommige monsters uit de mythologie een vleezig lichaam op steenen voeten hadden.

Klaas en Kompaan gingen, nadat zij hadden gekonstateerd dat de boot, ten gevolge van den hevigen schok, dien zij had ontvangen, een weinig gedeukt was, met Maarten de schilderachtige plantenwereld bewonderen, die om en op den elektrischen kabel groeide en bloeide.

Op eens slaakte Klaas een vreugdekreet.

Hij stootte op iets en zag, toen hij bukte, dat zijn makkers en hij op een oesterbank liepen.

— Raapt op!.... raapt op!.... riep hij. — Dat is ons ontbijt!

En dat een geluk, even als een ongeluk, nooit alleen komt, werd ook hier weêr bewezen, want Klaas maakte zich, terwijl hij naar de rotsen tastte, die met het heerlijke schelpdier waren bezet, meester van een kolossale krab en zeeëgel. Hij stopte ze in den grooten zak van geteerd doek, die aan zijn toestel was vastgenaaid en begroef ze onder een vijftig oesters.

— Laat ons nu weêr naar binnen gaan! — zeide kompaan, — het is tijd om verder te reizen.

— Hoe jammer! — antwoordde Maarten. — Zouden wij niet zóó kunnen reizen in onze toestellen en zonder ons in het schip op te sluiten?....

— Welk een idee! — zeide Kompaan.

— Ik houd het er voor — vervolgde Maarten — dat niets gemakkelijker zijn zou. Men behoefde daartoe slechts

een soort van schommel onder aan de boot vast te maken, waarop men zou kunnen blijven zitten, terwijl de *Snelheid* voortschiet.....

— Dat is zoo! — voegde Klaas er bij — op die manier zouden wij alles veel beter zien.

— Welnu mijne kinderen! wij zullen daar eens over spreken — antwoordde Kompaan. — Maar daar wij om te eten toch in de boot moeten gaan, zullen wij onder een oestertje het plan van Maarten eens bepraten!

VIII.

NA DE ONTMOETING MET DEN KABEL.

Toen de drie reizigers in de hut waren teruggekeerd, sloot Kompaan zorgvuldig de opening van den cylinder; Klaas ging naar zijn fornuis om de krab en den zeeëgel te koken en Maarten keek de toestellen van luchtfabrikatie eens na.

Het schip, dat door den schok slechts een zeer geringe en onbeteekenende schade geleden had, vloog met een vreeselijke snelheid vooruit, en de kapitein teekende op zijn journaal het eerste ongeval aan, dat hem overkomen was.

Het ontbijt smaakte uitmuntend en het voorstel van Maarten werd, na rijp beraad, met algemeene stemmen aangenomen.

Men besloot drie houten zitbankjes even als schommels onder de boot vast te maken en ieder der drie reizigers zou te zijner verdediging gewapend zijn met een lange harpoen met een haak:

Dan dit was voor Klaas niet voldoende; hij wilde een geduchter wapen hebben tegen de groote zeemonsters, die zij natuurlijk zouden ontmoeten en Kompaan moest een soort van bliksem uitvinden om ze te bestrijden.

Hij dacht een pijl uit geheel van ijzer en die door middel van een lange metalen ketting in verbinding kon gesteld worden met het elektrische toestel van het schip. Een kleine stalen hamer, geschraagd door een veêr, moest dienen om de richting van den stroom te veranderen en in den pijl, langs den ketting, een genoegzame hoeveelheid elektriciteit te doen gaan om op eens een grooten haai te dooden.

Dat toestel was trouwens gemakkelijk te maken. Kompaan had in zijn kisten de voornaamste stukken er voor en op de Azorische eilanden, waar men noodzakelijk moest aanleggen om de boot te herstellen, kon men in korten tijd een klein bliksempje maken.

Terstond begonnen Klaas en Maarten in de kisten te zoeken om er uit te halen wat hun daarvoor nuttig kon zijn. Kompaan teekende inmiddels het bliksem-instrument zoo nauwkeurig mogelijk op papier en berekende theoretisch de uitwerking er van, om ze later in praktijk toe te passen.

De geheele morgen werd aan dat gewichtige werk besteed, en daarna vertelde Kompaan, volgens zijn belofte, aan zijn makkers de merkwaardige geschiedenis van eenige der vreemde schepselen en planten, die zij op den bodem der zee hadden gezien.

Hij toonde hun eerst door het mikroskoop het diertje dat de phosphorescentie van het water te weeg brengt. Dat was een klein beestje van driehoekigen vorm, hetwelk aan ieder van zijn hoeken een dunne zwemvin had, die uit buitengewone fijne haartjes gevormd was. Op zijn bolronden rug zag men een menigte kleine ronde stipjes, maar zeer ongelijk, verspreid. Die stipjes schitterden nu en dan als

zilver, welk verschijnsel zich sterk voordeed, toen Kompaan met de punt van een naald de haren van den nachtlichter aanraakte en het diertje boos maakte.

De geleerde toonde vervolgens aan zijn reismakkers verscheidene planten, die zeer opmerkenswaardig waren en welke hij van den elektrischen kabel had afgescheurd of op de naburige rotsen had gevonden. Hij liet hun de zeesterren zien met haar rozekleurige streepen; sponsplanten met polypen bedekt; grijze pennatulen of zeeveders, die veel hebben van zijden en gefriseerde veêren en eleutheriën, die aan het uiteinde van haar talrijke armen een bloem dragen.

Wat Maarten echter het meest vermaakte was een soort van Holothyrion of Straaldier, dat eerst dertig jaar geleden in den kleinen archipel van Chausey is ontdekt.

Kompaan vertelde hoe dat straaldier met de meeste lijdzaamheid vasten kon. Zijn lichaam, dat doorschijnend is als kristal, trekt zich samen en deelt zich met de meeste gemakkelijkheid in verscheidene stukken. In tijd van gebrek en wanneer het niet in staat is zijn geheele lichaam te voeden, aarzelt het straaldier niet het bij kleine stukjes op te offeren, naarmate het de noodzakelijkheid daarvan voelt. Hij trekt zich samen en verworgt zich ter plaatse waar het zich wil afsnijden en zoo vermindert het allengskens tot drie vierde, tot de helft en zelfs tot een vierde. Soms houdt het helaas! niet meer over dan zijn hoofd en mag zich dan nog wel zeer gelukkig rekenen als het dit voeden kan.

Inmiddels naderde men al meer de Azorische eilanden en de *Snelheid* toonde zich dien naam overwaardig.

Toen de nacht was ingevallen en Kompaan berekend had dat zij van die eilanden niet zeer ver meer konden verwijderd zijn, liet hij de boot boven water rijzen, hetgeen haar vaart aanmerkelijk vertraagde; maar door haar vensters heen konden de reizigers den gezichteinder raadplegen.

De zee scheen onmetelijk en oneindig, nergens zag men iets anders dan lucht en water. De hooge en vrij onstuimige golven slingerden het schip met geweld heen en weêr, en na een half uur zoo geschud te zijn, zou Kompaan juist weêr naar een meer rustige laag waters zijn afgedwaald, toen Maarten in de verte een bijna nog onzichtbaar licht meende te bespeuren. Het scheen hem toe als stak een soort van grijze naald tegen den bleeken hemel af, waaraan reeds tal van sterren schitterden. Maarten meende den mast van een schip te herkennen.

Klaas, wiens gezicht een weinig verzwakt was, kon niets onderscheiden, zelfs niet met behulp van een uitmuntenden kijker, maar Kompaan slaakte bij het zien van de naald, die door Maarten werd aangewezen, een kreet van vreugde en riep:

— Land! land! mijn vrienden!.... Dat is de vulkanische piek van de Azorische eilanden; binnen een uur kunnen wij daar ontschepen!

IX.

DE AZORISCHE EILANDEN.

Wanneer men op een aardglobe de groote blaauwe watervlakte bekijkt, die de oude wereld van de nieuwe scheidt, ziet men dat zij hier en daar als het ware gevlekt is met kleine groepen van eilanden, die de hoogste toppen van onderzeesche bergen schijnen te zijn.

Die groepen zijn vooral talrijk in den noordelijken Atlantischen oceaan, en zij die het meest van alle in het oog valt, omdat zij het verst van het naburige vaste land verwijderd is, is die der Azorische eilanden.

De meeste eilanden der Atlantische zee hebben een vulkanischen oorsprong. Zij zijn uit de golven verrezen.

De bedding der zee rust rechtstreeks op den vuurkloot, die in het midden der aarde geplaatst is en vormt een vloer van slechts geringe dikte tusschen de twee afgronden, die hij scheidt, Hij steunt de Atlantische zee en bedekt een oceaan van gesmolten delfstoffen. Die twee reusachtige krachten zijn sedert het ontstaan der wereld met elkander in strijd. De vloeibare massa drukt op den kolossalen vuuroven en houdt hem in ontzach door hem onder het gewicht zijner wateren neêr te drukken. 't Is vergeefs

dat de vuur-oceaan zwelt, zich oplost en al zijn krachten inspant om het dunne beschot door te breken, dat hem in bedwang houdt; zijn tegenstander verlamt hem en drukt hem neêr even als in vroegere eeuwen de barbaren den vijand, dien zij overwonnen hadden, onder hunne schilden.

In dien aanhoudenden en geduchten strijd wordt de bedding van den oceaan bij wijlen hevig geschokt en die schokken en bevingen worden tot zelfs op het vaste land waargenomen. Soms ook kraakt hij op sommige plaatsen en splijt hij van een.

Alsdan wil het onderaardsche vuur door een gapende spleet voorwaarts dringen, maar de onverbiddelijke oceaan verzet zich daartegen. Hij dringt op zijn beurt in de spleet en tracht den stroom van vlammen, die tot hem opklimt, terug te werpen. Die ontmoeting, die schok tusschen de twee tegenstanders is vreeselijk en even als die van twee woedende tijgers, die elkander al brullend trachten te verscheuren. Nauwelijks komt de zee in aanraking met de vuurmassa of zij begint te zieden en zich te verheffen. Zij vertrapt haar vijand en brult van woede en pijn. 't Is een vreeselijke strijd tusschen het water en de gloeiende lava.

Die ontzettend groote massa van brandende stof kan door den oceaan niet uitgedoofd, ja zelfs niet verkoeld worden. Zij verheft zich langzaam onder het zware gewicht, dat zij draagt, maar allengskens rijst zij, neemt het gebied der zee in en stort zich plotseling in de onderzeesche vlakten uit. Even als een ontzettende vuurpolyp steekt de vulkaan om zijn mond zijn geduchte lava-vlammen uit. Het water sist en verdampt zoodra het met hem in aan-

raking komt, en die kronkelende armen strekken zich al verder en verder uit, als wilden zij den oceaan omvatten en in die omarming uitdooven.

De oceaan zet alsdan als een wanhopende, maar te vergeefs, den strijd voort. Hij duikt woedend tot diep in den vulkaan om hem te verstikken en de vulkaan slurpt hem op, om hem terstond weêr uit te spuwen. Uit den boezem van den krater ontsnappen wervels van asch en brandenden puimsteen, die de golven vuil en dik maken; ontzettend groote gazblazen banen zich een weg door het water om in de atmospheer op te stijgen; de golven, van zwavel zwanger, zieden en koken, en de bewoners der zee worden verstikt en met de asch en het metaalschuim naar het strand gedreven.

Na den strijd wanneer de vulkaan vermoeid en bedaard is, kan men ter plaatste waar hij zich bevond een onderzeeschen berg zien, die gevormd is door de lava, welke de krater heeft uitgespogen; dat zijn de grondslagen van een eiland. Binnen een min of meer lang tijdsverloop zal de strijd misschien nog verschrikkelijker dan de eerste maal op nieuw beginnen, de berg zal zich al hooger en hooger verheffen en die gevechten tusschen vuur en water zullen voortduren tot de mond van den vulkaan boven het water uitsteekt. Alsdan zal de krater nog jaren achtereen lava, asch en dikke dampen uitbraken, maar eindelijk zal er een dag komen, waarop hij is uitgedoofd. De winden zullen dan op zijn onvruchtbare hellingen zandkorrels van naburige landen overwaaien; de trekvogels zullen zich op zijn rotspunten neêrzetten; de zeeraven

en zeemeeuwen zullen er hun nesten bouwen en den bodem vruchtbaar maken; de zon zal er een rijken plantengroei ontwikkelen en bronnen van zoet water zullen uit zijn steile rotsen ontspringen om zijn vlakten en valleien te besproeien.

Het jonge eiland krijgt alsdan ook zijn eigen lucht en zijn eigen klimaat. Bij de eerste lente, die het beleeft, zal het geheel verbaasd het leven in zijn ingewanden voelen ontkiemen; het zal des zomers trotsch zijn op het tooisel zijner bloemen; in 't najaar zal het verrukt zijn bij 't aanschouwen van de heerlijke vruchten, die het gevoed heeft en des winters, wanneer de sneeuw de stompe kruin van den voormaligen krater bedekt, zal het kalm inslapen onder het geklots der golven die zich tegen zijn wanden verbrijzelen.

Dit is de oorsprong geweest van de vulkanische eilanden der Atlantische Zee en in al de andere Oceanen, die onze aarde raken. Het vuur dat zich in haar centrum bevindt, heeft hun na langdurige baring het aanzijn gegeven.

De archipels der Kanarische eilanden, van de Groene Kaap (Cap-Vert) en van de Azorische eilanden waren reeds lang voltooid eer de mensch ze ontdekte; soms echter voelt men er nog geweldige schokken van aardbevingen, en de verschijnselen, die men dikwijls in de zee, die ze aanspoelt, waarneemt, zijn een duidelijk bewijs, dat de kracht, die ze heeft doen ontstaan, nog altijd werkt.

De ouden, die vast overtuigd waren dat de wereld eindigde bij de *Zuilen van Herkules*, die men tegenwoor-

dig zeer prozaïsch de *landengte van Gibraltar* noemt, hadden weinig of geen begrip van de Atlantische Zee, waaraan zij zeer beleedigend den naam gaven van de *Rivier Oceaan*.

De Kanarische eilanden, die bij de westkust van Afrika liggen, waren wel is waar ontdekt en bezocht door hun stoutste zeevaarders, maar men beschouwde die als een buitengewoon land; men plaatste er het Elyseum, het verblijf der zaligen, en de dichters bezongen ze onder den naam van *Gelukkige eilanden*.

Madera, dat men in het verschiet had waargenomen, ging door voor een *bedriegelijken mist* en de eilanden van de Groene Kaap, wier bestaan men later vermoedde, werden gedoopt met den naam van *Hesperiden-eilanden*.

Iets verder dan het Elyseum strekte zich, naar men zeide, een ontzettende streek uit, die men *Atlantida* noemde en die door Plato beschreven werd. Te dier plaatse wordt thans de zee *de zee der Pargassen* genoemd en daar treft men zooveel zeewier aan, dat de schepen er zich niet dan met moeite een weg door kunnen banen.

Wat de Azorische eilanden betreft, deze waren totaal onbekend. Een oude overlevering zegt dat zij ontdekt werden door de Arabieren, maar eerst in 1432 deed Gonzalo Velho Cabral het eiland Santa Maria aan en nam er in naam van Portugal bezit van.

De andere eilanden, St. Michel, Terceira, Graciosa, St. George, Pico, Faïal, Flores en Corvo werden achtereenvolgens tusschen 1433 en 1450 bezocht, maar de eerste volkplanters, die op Corvo ontscheepten, vonden er, naar men zegt, een ruiterstandbeeld. Volgens sommige schrijvers wees het zonderlinge personaadje, dat door dit beeld werd voorgesteld, met den linker wijsvinger naar het Westen om het bestaan der nieuwe wereld aan te duiden; anderen daarentegen beweren dat het den zeevaarders een wenk gaf om terug te keeren, van waar zij gekomen waren.

Dit in het midden gelaten, zooveel is zeker, dat de kleine archipel der Azorische eilanden sedert 1450 langzamerhand bevolkt is en dat hij thans 180,000 bewoners telt. De meesten zijn van portugeeschen oorsprong en hoewel zij midden in den Oceaan vrij afgezonderd leven op een bodem, die nog dikwijls schokken voelt en stuiptrekt, is dit leven toch gelukkig en kalm. De grond, dien zij bebouwen, moge ietwat koortsachtig en weinig te vertrouwen zijn, hij levert hun overvloedigen oogst en uitgezochten wijn op.

De piek der Azorische eilanden is het hoogste punt van den archipel. Haar top is bijna altijd met sneeuw bedekt en soms ziet men er nog een somberen en onheilspellenden rook boven zweven. Die piek vormt bijna het geheele eiland Pico.

Kompaan besloot bij den voet van den berg halt te houden. Het was ongeveer vier uren des morgens en de dag begon reeds aan te breken, toen de boot aanlegde. Ten einde niet te worden lastig gevallen door nieuwsgierigen, liet men de *Snelheid* een kleine baai binnenloopen, die omringd was van rotsen en overschaduwd werd door lommerrijke boomen; de drie reizigers stapten aan land en Klaas bond de boot goed aan den wal vast.

Voor den middag verliet Kompaan zijn makkers om in het naastbijgelegen dorp bij een smit eenige stukken ijzer te smeden, die moesten dienen om den bliksem te maken, waarvan reeds vroeger gesproken is en gedurende dien tijd herstelden Maarten en Klaas den romp van de *Snelheid* met de meeste handigheid.

Toen die arbeid afgeloopen was, nam Maarten een jachtgeweer en ging de omstreken wat doorzoeken.

Klaas was zoo gelukkig van in een ravijn of holte aan den voet van de piek een beek van zoet water te vinden, die in zee uitliep en daar dit maar een paar pas verwijderd was van de plaats, waar de *Snelheid* voor anker lag, bracht hij er het keukengereedschap heen om daar het ontbijt klaar te maken.

Een schoon grastapijt, met renonkels bezaaid, scheen hem een uitmuntende tafel te zijn en hij zette daar het vaatwerk op neêr. Vervolgens begon hij een oud matrozenlied te neuriën en maakte tusschen twee steenen een oven, om een paar alen, die hij reeds vroeg in den morgen onder de rotsen gevangen had, te braden.

Ongeveer een uur later kwam Maarten terug met twee vette wachtels, die op Klaas een allergunstigsten indruk maakten. Zij werden onmiddellijk aan het spit gestoken en toen Kompaan terugkwam en het Lucullusmaal zag, dat werd aangerecht, bleef hij een oogenblik verstomd staan, waarna de kalmte van zijn beide vrienden hem op eens deed schateren van lachen. Maarten was onder het lommer van een dichte struik bezig met het openmaken van oesters en Klaas lag op het gras

uitgestrekt en draaide bedaard voor een helder knappend vuur het houten spit rond, waaraan zijn wildbraad gestoken was.

Kompaan, wien het, terwijl hij bij den smit het ijzer voor zijn bliksem smeedde, te binnen viel, dat de oude Klaas niet afkeerig was van een glas wijn, bracht op den terugweg twee monsters van de beste wijnsoorten, die op de Azorische eilanden te vinden waren, mede, en de kok vond dit een allergelukkigsten inval van den kapitein.

Men ging op het gras zitten om te ontbijten en sprak al etend en drinkend over de ongelukkige schipbreukelingen van de *Richmond*. Meer dan ooit had men hoop hen eens te zullen terugvinden en men beloofde elkander reeds, dat men in het een of ander heerlijk land als één huisgezin zou blijven leven.

— Welk een vreugde! welk een feest zal dat zijn! — riep Klaas uit. — Ik voel dat ik nog eens een groot kok zal worden!.... Na de roeispaan en de schop gehanteerd te hebben, zal ik eindigen met de braadpan. Dat zal mijn derde ambacht zijn, en naar ik hoop, mijn laatste!....

X.

HET STILLE WERK VAN HET WATER.

De piek der Azorische eilanden lag reeds in avondschemering, toen de *Snelheid*, zorgvuldig gekalfaat door Kompaan en zijn makkers, nog altijd voor anker lag.

Men had den middag besteed aan het vastmaken van de door Maarten ontworpen schommels onder den romp van de boot en Kompaan had door een van de vier ademhalingbuizen, die door het ruim liepen, de metalen ketting en den ijzeren harpoen gestoken die, volgens den wensch van Klaas, de geduchtste zeemonsters moest verpletteren.

Die kunstmatige bliksem was een meesterstuk van eenvoudigheid. Wanneer men door middel van een touw aan een veêr trok, die aan de metaalschacht zat, waarop al de elektrische stroomen, door de zuilen voortgebracht, uitkwamen, bracht men die schacht in gemeenschap met het bovenste uiteinde van de ketting, waaraan de harpoen zat — en op eens werd de ontzettende hoeveelheid elektriciteit, die gebruikt werd om de boot voort te bewegen, een geducht werktuig van vernieling. De ketting diende om den elektrischen stroom in de wond te leiden die door den harpoen was gemaakt, even als de draad van den beroemden

vlieger van Franklin den bliksem uit de wolken naar den grond afleidde.

Dat verschrikkelijke wapen, die bliksemschicht, hing gelijk een zwaard van Damokles, op gelijken afstand van de drie schommels, waar dus alle drie mannen het even gemakkelijk konden grijpen. De ketting, die even als die der harpoenen, waarvan men zich bedient bij de vangst der walvisschen, opgerold was, was ongeveer vijf-en-dertig el lang. Naast deze hing het touw, dat aan de veêr vastzat.

't Was bijna nacht, toen de drie reizigers de Azorische eilanden verlieten. Kompaan liet de *Snelheid* zeer diep zinken, toen hij de talrijke klippen voorbij was, die in de buurt van het eiland haar dreigend hoofd opsteken. De manometer teekende ongeveer drie honderd vijftig el, toen de boot in volle vaart was.

In de nabijheid der Vulkanische eilanden is de bodem der zee zeer ongelijk en vol klippen en rotsen van schilderachtigen en ontzachwekkenden vorm. Die steenen massaas zijn eens door vulkanen als lava uitgeworpen; later zijn zij weêr ontbonden en vaneen gescheurd door de bevingen van de bedding der zee, en allengskens zijn zij, naarmate de onderzeesche uitbarstingen zijn toegenomen, al meer en meer aangewassen.

Toen de vulkanen hebben opgehouden al die stoffen uit te spuwen en opeen te hoopen, heeft de zee er, volgens haar fantasie, de meest verscheiden vormen aan gegeven. Zij heeft de vormelooze blokken, die door de kraters waren uitgespogen, afgevijld, gegraveerd en uitgehouwen; zij heeft door een kunstigen, en men zou bijna zeggen, door een

schranderen arbeid het werk van de ruwe kracht volmaakt. Van lieverlede worden de wanstaltige onderzeesche bergen afgeslepen en gesneden. Hun toppen zijn zoo dun geworden als naalden en hun zijden zijn door de voortdurende wrijving van het water doorgezaagd. De dalen, die in den beginne ongelijk en niet meer dan een stomp toeloopende groeve waren, zijn zeer diep gegraven, en overal heeft de cierlijkheid en de netheid het ruwe en onbehouwene vervangen.

Men weet hoe snel de lucht, door regen en vorst bijgestaan, de rotsachtige bergen ontbindt en slijt. Zij geeft er alle soorten van vorm en allerlei vreemde gedaanten aan, en de zee moet, gelijk men begrijpt, uit den aard van de oplossende bestanddeelen van haar zout water, veel wegvretender zijn dan de lucht. Zij bijt en knaagt onophoudelijk aan de rotsen, die zij bespoelt, hetgeen men dagelijks kan opmerken bij al de kustklippen.

Die werking der zee is zoo krachtig, dat men soms geheele eilanden, door de golven ondermijnd, plotseling in de diepte heeft zien wegzakken. Zoo is nog niet lang geleden het eilend Julia verdwenen en zijn vroeger in 1630 en in 1723 twee kleine eilanden van den archipel der Azorische eilanden weggezonken.

Toen dus Kompaan en zijn makkers, in hun duikerpak gestoken, bedaard op de schommels zaten en zich op een diepte van meer dan drie honderd el onder de oppervlakte der zee bevonden, zagen zij tot hun groote verwondering, dat zij in een waar onderzeesch paleis waren afgedaald.

De talrijke klippen, te midden van welke zij zich zeer

voorzichtig een weg baanden, door zooveel mogelijk den gang der *Snelheid* te vertragen, schenen hun veeleer toe de overblijfselen van gebouwen en monumenten te zijn dan rotsen. Zij meenden de indrukwekkende puinhoopen van een groote stad te zien. Pilaren, zuilen en zuilengangen van een verbazende hoogte verhieven zich om de boot. Stout-ontworpen steunbogen liepen door elkander heen; holen en grotten, waarvan de diepte onpeilbaar was, toonden hier en daar hun monsterachtigen muil; balustraden en galerijen vercierden de ontzettende steenmassaas, die het water bezig was te fatsoeneren.

Op den bodem der zee, op den grond, welke die tooverachtige bouwkunst droeg, zag men straten van buitengewone engheid, verbazend grove spleten en ongeloofelijk diepe gapingen.

Maar op eens zagen de drie reizigers met schrik een ingang voor zich, die veel had van een voorportaal der hel. De oceaan lag, onder de geheimzinnige gewelven, die het verlengstuk waren van dien ingang, in een akeligen nacht.

Kompaan liet verbaasd de boot achteruitgaan.

XI.

WAARHEEN EEN ONDERZEESCHE TUNNEL LEIDEN KAN.

Klaas en Maarten keken dat reusachtige voorportaal, waarachter een onmetelijk verschiet lag, geheel verbaasd aan.

Waarheen leidde die onderzeesche tunnel? Was het wel voorzichtig of gewaagd om er zich in te begeven? Was het ook soms een doolhof, waar men misschien niet weêr kon uitkomen? — Dit waren de gewichtige vragen, die de drie reizigers tot elkander richtten. Het prachtige groen, dat om de boot heenkronkelde, was oorzaak dat zij dien duisteren afgrond wantrouwend aanzagen. Het was hun te moede als zouden zij uit het rijk des levens in dat van den dood overgaan.

En zij hadden dan ook werkelijk een sterke tegenstelling voor oogen. Overal prijkte op de rotsen, tusschen welke zij zich een weg hadden gebaand, de prachtigste plantengroei. De zee had, na van overstroomde lava een zonderlinge stad gemaakt te hebben, deze bevolkt met miljoenen dieren en planten. De zuilengangen, de pilaren, de kruisbogen waren bedekt met levende wezens, die de scherpe bochten en hoeken van de rotsen maskeerden. De steen verdween onder de tooverachtigste bloemenwereld. Legioenen van visschen trokken tusschen de bogen door; groepen van dierplanten en polypen strekten naar alle kanten haar levende en bewegelijke takken en klaauwen uit, en duizende glinsterende zeespinnen hingen aan de gewelven der grotten als kristallen lichtkroonen. Al die wonderen lagen in het stille en diepe azuren nat van den Oceaan.

De boot van Kompaan had daarentegen de sombere grot voor zich liggen, die slechts gegraven scheen te zijn om tot schuilplaats te verstrekken aan de afschuwelijkste monsters. Daar was het dat de zee al de wangedrochten moest verbergen, waarmede zij niet voor den dag durfde komen en zelfs de opening van dien afgrond, dreigend als de muil van een hyena, had iets terugstootends en afschrikwekkends.

Kompaan riep, toen hij dit zag, zijn makkers toe en vroeg:

— Moeten wij er in gaan?

— Zouden wij niet rechts kunnen afdraaien? — zei Klaas.

— Dat kan wel, maar dan komen wij in de zee der Sargassen te recht, waar het zeewier ons de doorvaart belet. Die tunnel zal ons naar alle waarschijnlijkheid in de richting der Kanarische eilanden brengen en dat zou ons lijken....

— Welaan dan! — zei Maarten. — Laat ons dan maar zien of wij er niet in kunnen.

— Wat zegt gij er van, Klaas? — hernam Kompaan.

— Ik?.... als gij niet bang zijt, dan ben ik het ook niet!

— Gij zijt een kerel!.... Vooruit! — riep Kompaan

De *Snelheid* hernam haar vaart en ging diep de duisternis in. De breedte van den tunnel was aanzienlijk; de lamp van de boot, die het water, dat in dien tunnel stond, verlichtte, wierp slechts een flaauwen glans over zijn wanden. Men kon er nochtans eenige zeeanemonen en polypen onderscheiden, die aan de scherpe hoeken van den steen vastzaten. Op de ondiepten kropen zeeëgels en krabben en in de donkere gaten en schuilhoeken van het gewelf krioelden allerlei zonderlinge wezens dooreen. Er was echter geen enkele hinderpaal die de *Snelheid* in haar vaart in den weg stond en Kompaan meende zonder eenig gevaar wat sneller te kunnen gaan. De boot ging er dan ook vlug door en de reizigers hoopten weldra aan het andere einde van den tunnel de Kanarische eilanden te zullen vinden.

Op eens stiet de voorsteven van het schip hard tegen de rots aan en vloog de *Snelheid* achteruit.

Die achterwaartsche beweging, door het vernuftig uitgedachte toestel van Kompaan teweeggebracht, behoedde de boot tegen een anders onvermijdelijken ondergang.

Men was aan het einde van den tunnel, maar het was te vreezen dat dit einde met een bocht toeliep.

Toen Kompaan zag dat de boot geen enkelen uitweg had, hief hij het hoofd op en zag dat de tunnel te dier plaatse zonder gewelf was. De onderzeesche gaanderij was daar niet horizontaal meer, maar vertikaal en verhief zich loodrecht naar boven.

De geleerde veranderde nu van stuurmanier, waarna het schip als een ballon uit dien afgrond naar boven steeg, terwijl de richting die hij nemen moest, hem deed verstellen, dat de tunnel boven het water meest uitkomen. De reizigers dan werden als het ware in die ontzettend groote steenen buis naar boven geheschen, alsof zij uit een diepen put werden opgetrokken. Maar na een lang stijgen hield de *Snelheid* plotseling halt. Zij bevond zich boven water en in een ontzachelijk groote grot of holte in een berg, waarvan de eenige uitgang juist die onderzeesche tunnel was, dien de *Snelheid* was doorgevaren.

Kompaan en zijn makkers konden droogvoets uit het schip gaan. Zij staken fakkels aan de elektrische lamp aan en beklommen een rotsachtigen heuvel, die voor hen lag. Maar toen zij daar boven op waren, gaven zij een gil van schrik.

Een ander gat van meer dan honderd el in middellijn gaapte onder hen en liep steil naar beneden.

Zij gingen op den buik liggen om in dien afgrond te kijken en Kompaan wierp er zijn fakkel in om hem te verlichten. Die fakkel bescheen een oogenblik de wanden met zijn roodkleurig licht, maar eensklaps ging zij uit; eerst veel later kon men hem op de bodem hooren vallen.

Kompaan peinsde een oogenblik zeer aandachtig na en riep uit:

— Die afgrond is zes honderd el diep en kan niet anders zijn dan de schoorsteen van den grooten Vulkaan van Teneriffe en de tunnel, dien wij gevolgd zijn, is een van zijn talrijke onderzeesche vertakkingen.

XII.

DE SCHOORSTEEN VAN TENERIFFE.

De schrandere kapitein van de *Snelheid* vergiste zich niet toen hij zijn verschrikte makkers verzekerde dat de onderzeesche tunnel, dien zij gevolgd waren, in den schoorsteen van Teneriffe uitkwam.

De onverschrokken reizigers hadden werkelijk den grooten tunnel der Kanarische eilanden doorgevaren. De binnenste opening van den tunnel was als het ware het venster van dien ontzettend diepen put, die vol van dikke zwavelgaz-dampen was. Die niet inadembare atmospheer doofde de fakkels uit en de vermetele onderzoekers zouden zeer zeker gestikt zijn, zoo zij niet aanhoudend door hun ademhalingsbuizen de kunstmatige lucht uit de boot hadden ontvangen.

Onder de rots, waarop zij zaten, kwam er bij tusschenpoozen een dof gebrom uit den afgrond op. Het was alsof monsters van fabelachtige grootte in de cyklopische *oubliettes* of holen lagen te snorken. 't Was te gelijk de kreet der wraak en de klacht van Enceladus, die door den Etna verpletterd werd.

Dat hartverscheurende zuchten verschrikte Klaas en Maarten, maar Kompaan luisterde er aandachtig naar en

trachtte die schorre en vreeselijke stem, die tot hem opklom, te begrijpen. Hij was een en al oor en oog voor die geheimen der diepte, en in zijn overspannen, opgewonden brein werden duizenden van vraagstukken opgelost. De geleerde had voor een poos den zeeman op den achtergrond gezet.

De vulkanische schoorsteen liep tot boven de geduchte opening van den tunnel door, om in de lucht met een grooten krater te eindigen.

Kompaan keek er herhaaldelijk door, om te zien of het daglicht niet door de opening van den Vulkaan scheen, maar hij kon niet de minste weêrkaatsing van een zonnestraal bespeuren.

— Dat is zeer vreemd — zeide hij — dat wij door een krater van ongeveer vier honderd vijftig el in middellijn den hemel niet zien kunnen?.... Wel is waar ligt de opening van dien krater drie duizend zeven honderd el boven onze hoofden, een afstand die haar aanmerkelijk voor onze oogen moet verkleinen, maar het is toch vreemd, dat wij volstrekt geen licht zien.

— Dokter — antwoordde Maarten — ik geloof dat het tijd wordt dat wij verder gaan.... Hoor dat vreeselijk gebrul eens.

— Al de duizenden miljoenen duivels van de hel moeten in dat gat gevallen zijn! — voegde Klaas er bij — ik bid u, laat ons verder gaan.

— Bange kerels! — hernam Kompaan — wij hebben hier een schouwspel voor oogen, dat wij alleen en voor het eerst hebben aanschouwd.

— Wij kunnen niets meer zien — antwoordde Maarten — onze fakkels gaan uit!...

— Dat is de uitwerking van het koolzuur en het zwavelzuur — zeide de geleerde.

— En gij meent van boven licht te zullen krijgen? — vroeg Klaas.

— Dat hoopte ik eerst, maar nu begrijp ik, waarom dat niet mogelijk is. Teneriffe is een uitgedoofde vulkaan, maar welks krater altijd rook uitbraakt. De schoorsteen en bij gevolg ook de piek, waarvan hij het centrum is, verheft zich drie duizend zeven honderd el boven de oppervlakte der zee, en daar wij ons op die oppervlakte bevinden, hebben wij derhalve tusschen onze oogen en de opening van den krater een rookkolom van drie duizend zeven honderd el dikte, waardoor de stralen der zon onmogelijk kunnen heendringen....

Maarten wilde Kompaan juist antwoorden, toen er plotseling een sterke ontploffing onder in den afgrond plaats had en een vuurrood licht het binnenste van den vulkaan verlichtte; de wanden van den afgrond, die uit scherphoekige rotsblokken bestonden, schitterden als gloeiende kolen en een stroom van dikke dampen en gloeiende asch steeg met groote snelheid naar boven in den ontzettend grooten schoorsteen, die een en al vuur scheen te zijn.

De drie reizigers, waren als het ware verblind door dien onverwachten brand en stonden van schrik en verbazing bewegingloos op de rots. Kompaan zelven werd het bang om het harte en hij meende dat zijn laatste ure gekomen was!....

Een kolossaal plateau van gloeiende lava ziedde onder hunne voeten. Die oceaan van gesmolten metaal stortte in den schoorsteen van den vulkaan en steeg met een vreeselijke snelheid tot de reizigers naar boven. Dat was het begin eener uitbarsting.

Over een paar sekonden zou die verschrikkelijke vloed van vloeiende delfstoffen de rots bereiken, waarop zich Kompaan en zijn vrienden bevonden. Hij zou tot de opening van den tunnel opklimmen en zich met een vreeselijk geruisch in de onderzeesche gaanderij uitstorten.

De drie mannen waren als versteend bij het zien van dien stroom van vuur, die, uit het diepste der hel opkwam om hen te bedelven, en in plaats van aan de vlucht te denken, klampten zij zich aan de rots vast. Zij waanden zich reeds verkoold door die vlammende vuurmassa, die de wanden van den vulkaan zelfs deed smelten; vervolgens hoorde men een vreeselijk gekraak; dat waren de rotsen en de muren van den vulkanischen schoorsteen, die barstten ten gevolge van de groote hitte. 't Moest Kompaan en zijn makkers wel ongerijmd toeschijnen om zelfs een poging tot vluchten te willen aanwenden, want zij wachtten met verwilderde oogen en te berge gerezen haren tot hun laatste oogenblik zou gekomen zijn.

De lava klom nog altijd.

Maar op eens hoorde men na een ontzettend gekraak een scherp gefluit.... De schoorsteen was ter hoogte van den onderzeeschen tunnel uit elkaâr gesprongen en zoo viel er door een smalle spleet een straal waters in den vuuroven.

Dat snerpend gefluit wekte Kompaan uit zijn staat van verbijstering op, en Klaas met de eene en Maarten met de andere hand aangrijpende, riep hij uit:

— Laat ons terstond vertrekken! Misschien zal de *Snelheid* nog wel tijd hebben om uit den tunnel te komen, voordat de lava tot deze hoogte is opgeklommen.

Klaas en Maarten, die geheel duizelig waren geworden van het staren in den afgrond, begrepen niet hoe Kompaan op dat oogenblik nog aan vluchten denken kon. Zij keken den geleerde met een dom gelaat aan en bleven ondanks zijn smeeken als aan de heete rots genageld staan, die al meer en meer begon te splijten en onder hunne voeten wegkraakte.... De schrik had hen schier waanzinnig gemaakt.

Inmiddels werd het gebrul in den afgrond nog sterker en klom de gloeiende lava al hooger.

— Komt toch! — riep Kompaan — wij hebben nog tijd om ons te redden!

— Wij zijn verloren! — zeide Klaas.

— Het is te laat! — mompelde Maarten.

— Maar ik smeek u!.... volgt mij toch!.... De *Snelheid* kan ons spoedig uit dezen vuuroven wegvoeren.... wij kunnen ons behoud nog zoeken!.... — herhaalde de geleerde, die gefolterd werd door den vreeselijksten angst.

Dan te vergeefs. De twee vrienden van Kompaan, verlamd door den schrik en als 't ware vernietigd door de vrees voor den smartelijken dood, die hen bedreigde, bleven onbewegelijk staan en verzetten zich tegen de pogingen van den geleerde, die hen wilde verwijderen. De dood, dien

zij zagen naderen, was zoo grootsch en indrukwekkend dat zij hem, in plaats van hem te vermijden, te gemoet schenen te gaan.

— Groote God, daar komt de lava! Zij zal zich over ons storten!.... Komt toch in naam des Hemels!.... — riep de ongelukkige Kompaan zonder ophouden.

De ontzettende vuurzee klom al hooger en hooger, als werd zij door een helsche macht naar boven gedreven. Garven van vlammen en stroomen van dampen kwamen uit haar boezem op en kolossale blazen barstten op haar oppervlakte met een knal, die harder was dan kanongebulder, en deden die gesmolten delfstoffen uit elkaâr spatten en zieden als de zee, wanneer zij door den storm wordt gezweept. De ontelbare echos van den vulkanischen schoorsteen weerkaatsten dat geloei en die ontploffingen van de lava en de geheele vulkaan beefde als een zieke, die met een harde koorts is bezocht.

Op eens scheidde zich een gedeelte van de rots, waarop Klaas en Maarten zich bleven staande houden, af en viel in den afgrond met een donderend geraas. De barst of liever de breuk geschiedde bijna onder de voeten der reizigers en alle drie slaakten zij een kreet van schrik en wanhoop en waanden zich reeds in de diepte geslingerd....

Die hevige schok deed bij Klaas en Maarten het idee van zelfbehoud ontwaken, en zoo maakten zij, voortgesleept door Kompaan, een snelle achterwaartsche beweging en rolden met den geleerde tot aan den voet van de rots, die zij beklommen hadden, toen zij de boot hadden verlaten.

De *Snelheid* lag daar en was gereed om hen weêr op

te nemen, maar het was onmogelijk om er in te gaan door den cylinder, die onder de romp zat.... De nabijheid van de lava had de temperatuur van het water, dat in den onderzeeschen tunnel stond, ongeveer zestig graden warmer gemaakt!....

Ditmaal begreep Kompaan al het gevaar van hun positie, maar met groote tegenwoordigheid van geest maakte hij de ademhalingsbuis van zijn duikerstoestel los, gelastte dit ook zijn beide makkers en opende hijgend en ten prooi aan den grootsten angst haastig een der vensterdeuren van de boot. Klaas en Maarten stortten zich in de hut en de geleerde wierp er zich na hen in en sloot de deur achter zich dicht....

't Was meer dan tijd!....

Op dat oogenblik rolden de stukken rots, die de *Snelheid* van den vulkanischen schoorsteen scheidden, in een draaikolk van gloeiende delfstoffen naar beneden, en de reizigers zagen halfdood van schrik dat een groote vuurmassa de ontzettende bres naderde, die daar juist geopend werd.

Dat was de kokende lava, die op het punt stond van zich in den tunnel uit te storten,

— Daar is ze!.... daar is ze!.... riep Maarten.

— 't Is met ons gedaan! — beveelt uw ziel aan God! — zuchtte Klaas.

Maar Kompaan had de stang gegrepen, die den elektrischen stroom in het raderwerk der boot deed gaan en de *Snelheid* zonk plotseling in de wateren van den tunnel, die al heeter en heeter werden. De wand, die ze van den

vulkanischen schoorsteen scheidde, was toen reeds waarschijnlijk verglaasd door de lava, en in de hut van de boot was de hitte zoo vreeselijk, dat Kompaan elk oogenblik andere ongelukken verwachtte. Maar wat de geleerde toen duchtte, was integendeel juist wat hem en zijn makkers redde. De elektrische zuilen toch, waarvan de kracht naar gelang van de warmte toeneemt, werkten door de hitte van het water in den tunnel zoo sterk, dat zij weldra genoeg elektriciteit leverden, om de *Snelheid* met dubbelen spoed voort te drijven.

In een paar sekonden was men den tuunel door en de boot van Kompaan voer er uit tegelijk met een ontelbare menigte polypen, zeesterren, zeespinnen, schelpdieren, zeeslakken en andere dieren, die den dood zochten te ontvluchtten.

Plotseling weêrklonk er onder de zee een vreeselijk geraas gelijk aan dat van verscheiden batterijen, die tegelijk losbulderen.

— Dat is de lava, die in den tunnel dringt! — riep Kompaan — maar wij zijn nu buiten haar bereik!....

Maarten en Klaas waren tot schreiens toe bewogen en omhelsden den geleerde.

Dien dag bemerkten de bewoners van Teneriffe, na eenige schokken van aardbeving gevoeld te hebben, dat de Vulkaan dikke wolken van waterdamp uitbraakte. De uitbarsting had geen andere gevolgen en de onderzeesche tunnel, die met lava werd gevuld, behoedde wellicht het eiland tegen een volslagen vernieling en omverwerping!....

XIII.

HET OP- EN NEÊRGAAN VAN HET WATER IN DEN OCEAAN.

Na ontkomen te zijn aan het vreeselijk gevaar, dat zij in den onderzeeschen tunnel geloopen hadden, bevonden Kompaan en zijn beide makkers zich voor die geheimzinnige *Zee der Sargassen*, waarin de kapitein van de *Snelheid* zich in den beginne niet had durven wagen.

Ditmaal moest hij er echter wel toe besluiten, want het varen onder het water was langs de kust van Afrika onmogelijk, ten gevolge van de ontelbare klippen, die daar liggen, en de zee was dien dag zoo onstuimig, dat het zeer gevaarlijk zou geweest zijn om op de oppervlakte te varen.

Kompaan deelde dus zijn vrienden zijn besluit in de volgende woorden mede:

— Mijn goede reismakkers: de zekerste weg, dien wij nu volgen kunnen, is juist die, welken wij wilden vermijden. Wij moeten de *Zee der Sargassen* doortrekken, om de eilanden der Groene Kaap te bereiken.

— Zoo! — zeide Klaas, hoofdschuddend — daar komen wij nooit weêr uit.

— Kom, kom! — riep Maarten — de doktor heeft ons

wel uit de hel gered, hij zal ons in een onderzeesch woud niet laten vergaan.

Bij die woorden haalde de oude zeeman de schouders op.

— Gij spreekt als een kind! — zeide hij tot zijn neef — als gij dat zeewier kendet, zoudt gij anders spreken, daar sta ik u borg voor.

— Zeewier, wat zou dat wel?....

— Zeewier dat niet minder dan duizend el lang is! De *Snelheid* zal een mooi figuur maken in die salade.... 't zal zijn als een naald in een wagen met hooi!....

— Planten van een mijl lang! is 't mogelijk?.... vroeg Maarten.

— Zeer zeker — antwoordde Kompaan — Klaas heeft gelijk. Het zeewier, dat de zeelieden ook wel *druiven van de tropische gewesten* noemen, omdat het een bes als vrucht draagt, die veel heeft van onze druif, bereikt in de zeestreken, waar wij ons thans bevinden, een buitengewone lengte. De natuurkenners, gelijk Linnaeus, noemen dat wier *fucus natans*, en 't is in de zee, die wij door moeten varen, zoo dik en in zoo groote hoeveelheid aanwezig, dat zijn in elkaâr verwarde takken soms de schepen in hun vaart tegenhouden.

— Dat alles wist ik nog niet — viel Maarten den geleerde in de rede — maar — voegde hij er bij — heeft die *Zee der Sargassen* een groote uitgestrektheid?

Zij is veertig- of vijftigmaal zoo groot als ons land — antwoordde Kompaan — en beslaat de geheele ruimte tusschen de Azorische eilanden, de Kanarische eilanden, de eilanden van de Groene Kaap en den 50^{en} lengtegraad.

— Drommels dat is alles niet zeer geruststellend, maar daar wij niet te kiezen hebben, moeten wij er wel door....

— 't Is in ieder geval verkieslijker — vervolgde Kompaan — om door lang zeegras te worden tegengehouden, dan door rotsen te worden verbrijzeld.....

— Dat is zeer juist aangemerkt — bromde Klaas; — maar ik ben benieuwd te weten, hoe wij het er zullen afbrengen en of wij er zullen doorkomen.

— Met moed en volharding zeker! — antwoordde Maarten.

Kompaan greep den stuurboom en de *Snelheid* schoot vooruit in de richting van de eilanden der Groene Kaap.

— Hoe komt het — vroeg eensklaps de neef van Klaas — dat al dat wier in de *Zee der Sargassen* zich juist op een en dezelfde plaats tot zoo groote hoeveelheid heeft opeengehoopt.

— Dat is zeer natuurlijk — antwoordde Kompaan — maar om dat verschijnsel te begrijpen, moet gij eenig begrip hebben van de ontelbare stroomingen, die in den Oceaan op- en neêrgaan. Gij moet weten dat er in die onmetelijke zeeën, die drie vierde der aarde beslaan, geen druppel water is, of hij is altijd in beweging. Die vloeibare massaas, die men meent dat alleen door de winden in beweging worden gebracht, werken als het ware met verstand. Zij worden bewogen door tweederlei stroomingen; de eene gaan loodrecht van de oppervlakte naar den bodem der zee en de andere in schuinsche richting van het eene punt harer oppervlakte naar het andere; eindelijk zijn er ook nog die tot verschillende diepten gaan.

De zon, het zout, dat in het zeewater aanwezig is, en de polypenwoningen, die met haar samengroeisels de onderzeesche rotsen bedekken, zijn de eenige voortbrengers van die regelmatige en aanhoudende bewegingen, die in den boezem der zeeën plaats hebben.

Onder de keerkringen lost de zee de bovenste laag van het zeewater spoedig in damp op, en dat water laat, als het zich in damp oplost, zijn zout achter aan de laag, die er onmiddelijk op volgt, zoodat de zwaarte van deze aanzienlijk grooter wordt. 't Gevolg daarvan is, dat zij een sterke neiging heeft om naar den bodem der zee te gaan en dusdoende een strooming in loodrechte richting *naar beneden* te weeg brengt.

Maar op den bodem der zee liggen de tallooze woningen van de polypen, en die dieren werken juist in tegenovergestelden zin als de zon. Zij verminderen de dichtheid der diepe waterlagen; die haar naderen, door ze van haar zout te ontdoen, dat zij gebruiken om haar woningen te bouwen, en van daar komt het dan dat die waterlagen, lichter geworden, naar de oppervlakte terugkeeren en zoodoende een strooming in loodrechte richting *naar boven* te weeg brengen.

Komen wij nu tot de zee onder de keerkringen terug.

De uitdamping doet daar de oppervlakte der zee een weinig dalen, maar de winden jagen al den damp, die in de lucht is opgestegen, naar de pool. In de poolstreken vormen de waterachtige dampen zich tot wolken, die zich weder in stortvloeden oplossen, en zoo wordt de oppervlakte der zee daar even veel hooger, als zij onder de keerkringen lager

wordt. Daar dat verschil van oppervlakte echter niet bestaan kan ten gevolge van de bewegelijkheid der vloeistof, hebben er twee groote stroomingen plaats, de eene van de pool naar den evenaar, en de andere van den evenaar naar de pool om het verbroken evenwicht te herstellen. De eerste zijn stroomingen van koud, de andere van warm water, en 't is de merkwaardigste van deze, *Gulf-Stream*, die *de Zee der Sargassen* op die plaats houdt, waar zij thans gelegen is.

De *Gulf-Stream* is de grootste strooming van warm water, die wij kennen. Zij begint in de golf van Mexiko, gaat door het kanaal van Bahama, loopt langs de kusten van Noord-Amerika tot aan de zandbanken van Newfoundland en van daar in schuinsche richting naar het Oosten tot op de hoogte van de Azorische eilanden. Te dier plaatse verdeelt zij zich in twee takken: de eene volgt de kusten van Afrika en wijkt daarvan af, om zich ter hoogte van den Evenaar met de groote evenaarsstrooming te vereenigen en de andere dringt tot in het Kanaal en de Noord-zee door, om zich vervolgens in de noordelijke IJszee te storten.

De Snelheid van den *Gulf-Stream* evenaart die van onze snelstvlietende stroomen, maar de massa waters die hij meêsleept, is twee of drie duizend maal grooter dan die van de grootste stroomen, die wij op het vaste land hebben.

Die ontzettende strooming vliegt met een zoo groote snelheid en kracht door de Atlantische Zee, dat haar wateren zich niet met die van den Oceaan vermengen. Hun kleur is donker blaauw ten gevolge van de groote hoeveelheid zout, die zij bevatten, en steekt sterk af bij de groenkleurige

wateren, die de bewegelijke en vloeiende oevers van dien ontzachwekkenden waterplas uitmaken.

In de poolstreken is de temperatuur van den *Gulf-Stream*, zelfs des winters, ongeveer 25 graden warmer dan die van de IJszee, waardoor hij heenstroomt, zoodat in de noordelijke streken, waar die warme wateren door of langs loopen, het ijs smelt en het klimaat merkbaar zachter is. De *Gulf-Stream* koestert den verlaten grond der Noordpool, brengt hem de evenaarzon als het ware opgelost in zijn azuren golven over en voert uit de tropische gewesten warmte genoeg aan voor een min of meer zachte lente. De groote strooming van de Atlantische Zee is de hartader van den Oceaan. Haar zoele wateren geven leven aan de landen, waar de zon niet schijnt, gelijk het bloed het leven aan ons lichaam geeft.

Wanneer men op de kaart den *Gulf-Stream* nagaat en zijn zuidelijke bocht volgt, zal men zien dat hij, als hij zich vereenigt met de groote strooming van den Evenaar, om de *Zee der Sargassen* een bijna geheel sluitenden ring maakt zoodat het natuurlijk is, dat de ontzettend groote hoop zeeplanten het centrum van dien ring vormt, daar de *Gulf-Stream* met het wier omgaat als een draaikolk met de drijvende voorwerpen, die hij met zijn bewegelijken gordel omringt.

Terwijl Kompaan sprak, luisterden Klaas en Maarten zwijgend en met open mond naar die les van natuurkundige aardrijksbeschrijving. De geleerde wees hun in een prachtigen atlas, die op de tafel lag, al de stroomingen van

den Oceaan en die studie was vooral voor den ouden zeeman zeer belangrijk, daar hij nooit had kunnen gelooven dat de zee tot zooveel groots in staat was. Hij had nooit dan op zeer onvolledige wijze van de stroomingen van den Oceaan hooren spreken; hij wist hoegenaamd niets van de heilzame werking van haar zoele wateren en verbeeldde zich, dat de natuur, door ze in den boezem der zeeën te plaatsen, geen ander doel gehad had, dan om strikken te spannen voor de schepen, ten einde ze van hun weg af te leiden, te doen verdwalen, of weg te slingeren.

Kompaan maakte hem begrijpelijk dat, dank zij den werken van Franklin, Humboldt en vooral aan die van den scheepskommandant Maury, die van lateren tijd dagteekenen, de zeestroomingen moeten worden beschouwd als zeer belangrijke wegen, die men moet onderzoeken en kennen en dat de zeevaarders er gebruik van moeten maken om de snelheid van hun schepen te bevorderen.

Na die les over de stroomingen in den Oceaan, was Klaas vol bewondering voor de natuur en hare werken.

De zee, die hij nooit anders had aangezien dan met een wantrouwend oog en die hij altijd beschouwd had als een verschrikkelijke en lompe kracht, scheen hem plotseling goed en verstandig toe. De doorschijnende wateren, die hij door de vensters van de *Snelheid* zag, kwamen hem vol leven voor; hij vergeleek in zijn opgewondenheid de loodrechte en schuinsche stroomingen bij de aderen van zijn lichaam, maar wat hem bovenal trof en bekoorde, waren de eenvoudige oorzaken welke die geduchte macht: den Oceaan, in beweging brachten.

Van boven, een zonnestraal en een beetje wind; van onderen, een klein diertje, de polyp; in het water, eenige min of meer talrijke stukjes van een eenvoudig mineraal, het zout; ziedaar wat voldoende was om al de zeeën van boven tot onderen en van onderen tot boven in beweging te zetten!.... In die onpeilbare afgronden was geen druppel water nutteloos. Het kleinste waterdeeltje had zijn rol en zijn nut. Nu leverde het materieel voor de polypenwoningen; dan weder steeg het op als damp in de atmospheer om als regen neêr te vallen; nu eens liep het koud van de pool naar den evenaar; dan weder snelde het warm en levenwekkend, na door de zon als 't ware herschapen te zijn, van den evenaar naar de pool om de bevroren uiteinden van de afkoelende aarde te verwarmen.

Maarten had niet minder aandachtig geluisterd naar de verklaringen van Kompaan. De indrukwekkende grootheid en verwonderlijke harmonie der natuur troffen hem en ook hij was vol bewondering voor de Schepping Gods en de onmetelijke grootheid van Zijn geest.

Op eens verhieven er zich onoverzienbare muren van fantastische planten om de *Snelheid*, maar deze, die met alle elektriciteit werd voortgedreven, sloeg ze neêr, waar zij langs kwam, even als de zeis het gras der weide wegmaait.

Weldra echter begon de boot, omkronkeld en verward in duizende groene banden, al zachter en zachter te varen....

Zij bevond zich op de grens van de *Zee der Sargassen*.

XIV.

DE ZEE DER SARGASSEN OF KROOSZEE.

Zoodra de *Snelheid* het eerste dikke wiergewas van de *Zee der Sargassen* was ingegaan, begreep Kompaan aan den tegenstand, dien de boot ontmoette, dat de doortocht lang en moeielijk zou zijn.

— Ik weet maar een ding dat ons te doen staat — zeide hij tot zijn makkers. — Wij moeten op de schommels afzakken en ons daar stevig aan vastbinden, om niet uit het zadel te worden gelicht door de zeeplanten, die zich aan ons zouden kunnen vastklampen en verder moeten wij door middel van onze harpoenen een weg banen voor de *Snelheid*, wanneer het zeegras haar het voortvaren belet.

— Ha, ha! — zeide Maarten — mijn schommels zullen ons een fameusen dienst bewijzen!....

— Zij zullen ons redden! — antwoorde Kompaan, terwijl hij zich snel in zijn duikertoestel stak.

— Wacht een oogenblik! merkte de voorzichtige Klaas op — wij kunnen geen maatregelen van voorzorg genoeg nemen. De zee die wij door moeten, is als 't ware een woud in zijn natuurstaat en wij zullen daar een massa dieren vinden, waartegen wij genoodzaakt zullen zijn ons te verdedigen. Laten wij onze messen niet vergeten.

— Gij hebt gelijk — hernam Kompaan. — Wij moeten op alles voorbereid zijn. Wapenen wij ons van het hoofd tot aan de voeten en denken wij er aan, opdat wij vooral den moed niet verliezen, dat wij een elektrischen bliksem hebben, waarmede wij onze geduchtste vijanden kunnen verslaan.

De geleerde liet zich, na alle noodige voorbereidselen gemaakt te hebben, in den breeden cylinder glijden, die onder de boot open ging, bracht den glazen helm van zijn toestel weder in verbinding met de buis van guttapercha, waardoor hij de lucht uit de hut inademde en ging op een van de drie schommels zitten.

't Duurde niet lang of Klaas en Maarten kwamen bij hem en zoo kon het schip, wanneer het lange zeewier, dat zich om de *Snelheid* had heengekronkeld, doorgesneden of weggetrokken was door de haken der harpoenen, langzaam zijn weg vervolgen, ofschoon het telkens op nieuw door reusachtige planten in zijn vaart werd tegengehouden.

Het zeewier werd echter al dichter en dichter, en eindelijk werd het zelfs zoo ondoordringbaar, dat de zee er — volgens de uitdrukking van Christoffel Columbus — stijf van was, als ware zij bevroren. De wateren, die in een soort van groene pap veranderd schenen, waren letterlijk gestold. De Oceaan kon te dier plaatse nergens beter bij vergeleken worden dan bij een overstroomd woud, en de boot van Kompaan zat in dien doolhof van bladeren verward als een mier in een hooiberg.

Ontzettend groote gordijnen of draperiën van planten vormden een soort van bewegelijk beschot, waardoor zij zich een weg baanden als paardrijders door papieren hoepels, maar met meer moeite.

De drie reizigers werden zeer moede door het wegsnijden, wegrukken en op zij duwen van die duizenden van groene armen, die hen in hun vaart aangrepen en omstrengelden.

Bovendien moesten zij zich verdedigen tegen de visschen en geduchte schelpdieren, die in die zee krioelden. Zij verdreven de zeekoeien, de panterhaaien, de moeralen en de zeeslangen met de harpoenen, en moesten zelfs tweemaal van den bliksem gebruik maken om reusachtige en veelarmige polypen te vernietigen, die haar vreeselijke klaauwen naar hen uitstrekten.

Maar wanneer het wat lichter werd in dat ondoordringbare woud, deed zich het meest grootsche en tooverachtige schouwspel der wereld aan hun blikken voor. Maarten en Klaas waren verbaasd, Kompaan was verblind door hetgeen zij zagen.

Behalve de massa zeewier, beladen met zijn trossen van vruchten, bloeiden alle mogelijke bekende zeeplanten om hen heen, en de geleerde ontdekte er bovendien een menigte andere, die nog nooit in het kabinet van een kruidkundige hebben geprijkt of in boeken beschreven zijn.

Dat dichte zeewierwoud, waarin de zonderlingste bloemen bloeiden, bevatte duizende soorten van dieren, waarvan de kleinste zich met planten voedden en de grootste de kleineren verslonden. Men zag daar alle mogelijke

schelpdieren en dierplanten, porselein-schelpen, horenschelpen, napslakken, nerieten, purperslakken, zeeooren enz., die als vruchten aan de planten hingen, terwijl er in 't azuren water, dat die fantastische wereld drenkte, legioenen van krabben, garnalen en andere dieren krioelden. Dan, na twee uren geworsteld te hebben om zich een weg te banen te midden van die wonderen der schepping, voelden de drie reizigers hun krachten afnemen en zagen zij met schrik dat zij in de *Zee der Sargassen* vastzaten.

Voor het eerst van zijn leven bevond Kompaan zich in groote verlegenheid.

XV.

WANHOOP.

Na al hun moed en geestkracht in machtelooze pogingen te hebben uitgeput, zagen Kompaan en zijn makkers met schrik het vreeselijke van hun toestand in.

De boot zat in het lange zeewier gewikkeld als in de mazen van een reusachtig net, en al de pogingen, die zij deed, om zich los te rukken uit de geduchte omhelzing van die kleverige slingerplanten, verwarden er haar nog meer in. Zij was vastgehecht, gebonden, geketend aan den bodem der zee en — als ware het een bittere ironie — die onontwarbare ketens waren guirlandes van bloemen.

De *Snelheid* was gevangen en wat zij ook deed om zich los te maken en te verzetten, zij was in een oogenblik de prooi geworden van levende wezens, die zich aan alle kanten aan haar vasthechtten. Zij lag te zieltogen in de groene banden, die haar drukten, als een vlieg, die in een spinneweb is gevangen en verstikt wordt door de zijden draden, waarmede het monster haar omwikkelt. Al die vreemde planten schenen er een soort van wreed vermaak in te vinden om haar te weêrhouden, en duizende zeedieren verzamelden zich om haar metalen romp, die hun

nieuwsgierigheid in de hoogste mate scheen op te wekken. De vischen hielden er met verbazing hun snoet tegen aan; de schaaldieren betastten haar met verwondering en streelden haar met hun tangen; de slijmerige schelpdieren gleden met de meeste onbeschaamdheid over haar heen, en de sponsdieren zetten er hun breede pooten op neêr en namen er bezit van.

Allengskens verdween het koperen dek of bovenste gedeelte der boot onder een bekleedsel van zeewier en zeemonsters.

Het touwwerk van de schommels en de reizigers zelven waren trouwens niet veel meer geëerbiedigd. Zij werden als bedolven onder een even schilderachtige als verschrikkelijke dierenwereld. Legioenen van afschuwelijke krabben en zeespinnen hechtten zich aan de duikertoestellen, en de ongelukkige zeevaarders schenen even als Philemon en Baucis in boomen gemetamorfoseerd te worden. Er was echter iets vreeselijks in die begraving van drie menschen onder georganiseerde en levende wezens.

Kompaan zag het oogenblik naderen, waarop het aantal over hun kracht en behendigheid zou zegevieren, en zoo rees voor zijn verbeelding de spookgestalte van den akeligsten dood op.

Wat al walgelijke monden gaapten om de *Snelheid*, die ze niet meer ontvluchten kon; wat al bekken met scherpe tanden, wat al tongen, wat al klauwen, scharen, haken en zuigkleppen, die onophoudelijk in aantal toenamen, waren niet daar om den armen geleerde en zijn ongelukkige makkers in duizend stukken te scheuren.

Hoe zouden zij aan dien afgrijselijken dood, aan die wreede marteling, aan dien akeligen doodstrijd kunnen ontkomen?.... Daaraan dacht niemand, want de redding scheen hun onmogelijk toe, en zij waren te verbijsterd, dan dat zij klagen of morren konden. Zich in de boot begeven?.... Dat was klaarblijkelijk het eenige middel om aan de dreigende foltering te ontsnappen, maar dan moest men gelaten in het zeewier blijven zitten en den hongerdood afwachten, die nog honderd maal vreeselijker was dan de eerste.

Kompaan nam echter, zonder zijn vrienden te laten merken hoe angstig het hem te moede was, het besluit om zoo spoedig mogelijk in de boot terug te keeren, al was het ook om bedaard te raadplegen wat er in deze gewichtige omstandigheden te doen viel.

Maarten en Klaas gingen het eerst in de hut; Kompaan gleed er na hen in en alle drie ontdeden zich van den glazen helm van hun toestel. Hun doodsbleek gelaat droeg de sporen van vermoeienis en wanhoop, maar geen traan blonk in hun oogen. Zij waren lijdzaam en tot den dood bereid.

Terwijl nu Klaas en Maarten op den vloer gingen zitten met het hoofd tegen den wand van de *Snelheid*, nam Kompaan, der wetenschap nog altijd getrouw, zijn werktuigen om den afstand te berekenen, die hen nog van de eilanden der Groene Kaap scheidde.

— Drie en twintigste breedtegraad! — riep hij.

— Ik had nooit gedacht dat ik daaronder nog eens sterven moest — antwoordde Klaas koel en op een eenigzins verwijtenden toon.

Maar de geleerde had een pen opgenomen en schreef in zijn journaal: »Hier op den 23ste breedtegraad, is de Krooszee veel dikker dan ergens anders. Het zeewier is er onontwarbaar en het wemelt er van zeemonsters."

Op eens deed een kreet van verbazing en schrik, door Maarten geuit, den geleerde opspringen en wekte Klaas uit zijn sombere mijmering op.

— Luistert!.... luistert!.... — riep de jongman.

Men hoorde onder het water een dof en langgerekt gesnuif, dat wel iets had van een gedonder in de verte, en nader scheen te komen.

Kompaan werd vreeselijk bleek en Klaas stond meer verbijsterd dan ooit.

Dat zijn walvisschen!.... — stamelde de geleerde.

Het gesnork en gebrom werd al sterker en duidelijker.

— Zij volgen denzelfden weg, dien wij gevolgd zijn en komen recht op ons af! — voegde hij er bij.

Het geloei werd op nieuw gehoord en ditmaal geducht en diep als het geraas van twee honderd orgels, die tegelijkertijd losbazuinen.

Klaas en Maarten slaakten een vreeselijken kreet en riepen:

— Wij zijn verloren!.... — en tegelijk vielen zij op de knieën.

Dan het gelaat van Kompaan glinsterde op eens van vreugde en de geleerde greep met beide handen naar den stuurboom, uitroepende:

— Gered!.... wij zijn gered!....

XVI.

DE CACHELOTTEN OF POTVISSCHEN.

En onder een vreeselijk gedruisch en gestoot werd de *Snelheid*, als sleepte haar de een of andere ontzettende lawine voort, uit haar boeien bevrijd en werd zij als een veêr door een onweêrstaanbare kracht voortgeduwd.

Drie of vier geduchte schokken deden Klaas en Maarten half dood van schrik op den vloer rollen, maar Kompaan, die alles voorzien had, had zich met eene hand aan den wand der boot vastgeklampt en hield met de andere altijd den stuurboom vast.

De verschrikkelijke dieren, die zich dus op de *Snelheid* wierpen, waren potvisschen of cachelotten van de grootste soort, die in aaneengesloten bende de Krooszee doortrokken. Het toeval had gewild dat de boot van Kompaan op hun weg lag en zij hadden haar met geweld voor zich uitgedreven, zonder te weten welken dienst zij daardoor aan den geleerde en zijn makkers bewezen.

Kompaan had begrepen, dat die reusachtige dieren met gemak een opening door het zeewier konden maken en terstond was ook het idee bij hem opgekomen, om er partij van te trekken. Toen dus de onweêrstaanbare kolonne,

die uit minstens vijftig stuks bestond, voorbij was, joeg hij de *Snelheid* achter hen na en volgde die beminnelijke monsters, die zoo goed waren hem een weg te banen, als 't ware op den voet.

Kompaan, wiens straks nog zoo somber gelaat was opgehelderd en wiens oogen van blijdschap straalden, was schier uitgelaten van vreugde en riep:

— Klaas! Maarten! kijkt eens!.... staat op! Wij vliegen vooruit als de wind! Wij worden door cachelotten op sleeptouw genomen!.... Dat zijn me slepers! Drommels! wat gaat dat er langs!.... Zij voeren ons recht op de eilanden der Groene Kaap aan!.... Dat is heerlijk!.... Geen enkele hinderpaal!... Geen enkel zeewier meer!.... Zij werken alles op zij!.... Vooruit!.... vooruit!....

En terwijl zijn verbaasde makkers uit een droom schenen te ontwaken, joeg de geleerde, wiens stoutheid ieder oogenblik grooter werd, zijn boot vooruit en spoorde ze tot meerdere snelheid aan, als ware het een zeemonster geweest, dat naar zijn stem luisterde en aan zijn toovermacht onderworpen was.

Kompaan zag er bij den zilverkleurigen glans van de elektrische lamp in zijn duikertoestel, waarvan het water nog altijd afleekte en dat bedekt was met polypen, anemonen en zeewier, net uit als Neptunus. Hij volgde zegevierend de reusachtige zoogdieren, die een weg voor hem baanden. Legioenen van dolphynen, zeekoeien, zeekalveren en bruinvissehen zwommen de boot achterna; het geloei der cachelotten weêrklonk met een dolfe echo onder het water en verschrikte de andere bewoners van den Oceaan, terwijl het zeewier, gebroken en geknakt, overal heen

en weêr werd geslingerd. Nooit was een zeegodheid in haar staten door een dergelijken stoet vergezeld geworden; nooit waren Amphitrite en Neptunus, als zij op een parelschelp door de zee reisden, zoo vorstelijk begeleid als Kompaan nu.

De cachelotten legden, middelbaar gerekend, zestien mijlen per uur af, ondanks de hindernissen, die zij in de Kroozee ontmoetten. Even als een kudde wilde zwijnen, die door de jagers in het nauw wordt gebracht, zich door de meest ondoordringbare struiken en boschjes een weg baant drongen ook die kolossale zoogdieren, waarvan het meerendeel meer dan 20 el lang was, door het zeewier heen, dat hen in den weg stond. Een hunner had met zijn kop tegen de boot van Kompaan gestooten en aan dien geduchten schok dankte de *Snelheid* haar behoud.

Volgens een gewoonte, die dien dieren eigen is en die door verschillende natuuronderzoekers is waargenomen, zwom er een aan het hoofd der bende en gaf de richting aan, die zij volgen moest. 't Is waarschijnlijk dat hij zijn makkers naar de Zuidzee stuurde, die op dat oogenblik, naar alle vermoeden, bevolkt was met trekvisschen, waarop de cachelotten jacht gingen maken.

Dat hoofd der potvisschen moest bovendien een uitmuntende gids zijn, want Kompaan zag op het kompas, dat hij met evenveel juistheid als de beste loods den kortsten weg volgde.

Overigens wist de geleerde ook zeer goed dat er sommige aanvoerders van potvisschen zijn, wien het totaal aan bekwaamheid ontbreekt, om die hooge betrekking waar te

nemen, en 't was hem wel bekend dat er eens twee en dertig cachelotten geleid door een onbekwaam hoofd, op het strand van Audierne, bij Kaap Finistère, gestrand waren, en hij kende daarvan nog meer voorbeelden.

Daarna begon Klaas, die langzamerhand weêr van den schrik bekomen was, na Kompaan geluk gewenscht te hebben met zijn koelbloedigheid, een massa verhalen te doen over de zoogdieren, wier spoor de *Snelheid* getrouw volgde. Hij deelde aan Maarten, die nog altijd beefde van ontsteltenis, een massa bijzonderheden mede omtrent hun zeden, en zijn hart was vol erkentelijkheid voor die monsters, die hij in der tijd in de noordelijke zeeën met de vissshers van Enkhuizen was gaan bevechten. Hij vertelde hoe men die ongelukkige dieren harpoeneerde, en hoe men hun den kop, opensloeg om er de witte, vette stof uit te halen, die in de kunst bekend is onder den naam van *walschot*.

Dat was wezentlijk een les van natuurlijke geschiedenis waarnaar Kompaan en Maarten met de grootste belangstelling luisterden, maar de oude zeeman zwoer aan het slot er van, dat hij nooit weêr de wapens tegen de cachelotten zou opvatten.

Inmiddels werd het zeewier al dunner en dunner en de potvisschen zwommen vreeselijk snel.

Kompaan berekende op nieuw op welke hoogte zij zich bevonden, en hij had het genoegen van aan zijn makkers te kunnen meêdeelen, dat zij nog slechts zes mijlen van de Groene Kaap verwijderd waren!....

XVII.

DE ST. JACOBSTAD (SAN JAGO) AAN DE GROENE KAAP.

Eerst ter hoogte van de eerste eilandjes der Groene Kaap besloot Kompaan het spoor der cachelotten, waaraan hij zooveel verplicht was, te verlaten. De kolossale zeemonsters draaiden, altijd geleid door hun bekwamen kapitein, eensklaps ten westen, ongeveer ter hoogte van het eiland St. Antonie, en de geleerde loods der *Snelheid* stuurde, na aan zijn bevrijders een goede reis gewenscht te hebben, de boot in de engte, die het eiland Do Sal van St. Nicolaas scheidt.

Eerst volgde hij een soort van vulkanische straat, een onderzeesche bergspleet van buitengewone breedte en diepte, maar eenige oogenblikken later, nadat hij daar uit was, liet hij de *Snelheid*, uit vrees van haar tegen de klippen te jagen, boven water stijgen, vlak tegenover de oude St. Jacobstad, de belangrijkste van den archipel der Groene Kaap.

Twee rotsen, die tien à twaalf el boven de golven uitstaken en bijna aan elkander grensden, vormden een soort van kleine en veilige baai, waarin Kompaan de boot vastlegde en waar hij met zijn beide makkers aan wal stapte.

Aan den voet van die rotsen groeiden dicht op elkaâr blaasvormige zeerui en lintvormig zeegras of *zostera*, terwijl zich op het smalle platform op haar kruin tusschen de spleten van den steen verschillende andere grassoorten, die door den wind heen en weêr werden gezweept, tot een aanzienlijke hoogte verhieven.

Bij de ontscheping der reizigers vlogen de zeemeeuwen, die de onvruchtbare eilandjes bewoonden, verschrikt weg, maar de sluwe Klaas maakte zich hun vertrek ten nutte door hun nesten te gaan onderzoeken en daaruit een half dozijn eieren te halen, die hij van plan was voor het avondeten te koken.

Maarten had inmiddels de rots beklommen en stond, boven op het platform, met bewondering naar het prachtige vergezicht te kijken, dat zich aan zijn oogen voordeed. Kompaan en Klaas klommen, aangespoord door zijn kreten van bewondering, eveneens op den top der rots, en alle drie waren nu ten zeerste getroffen door het verheven schouwspel, dat zij onder de oogen hadden en dankten de Voorzienigheid, die hen tot dusver op zoo wonderbaarlijke wijze geleid had.

De Oceaan lag kalm en helder vóór hen, en in 't verschiet zagen zij het eiland San Jago en zijn hoofdstad, die als 't ware door de golven der zee werd bespoeld. Eenige vischersbooten, welker zeilen door den wind werden opgezwollen, kwamen uit de haven en wiegelden in de zonnestralen allerbevalligst op de blauwe wateren der Atlantische zee. De zeemeeuwen raakten in haar stoute vlucht de koppen der golven aan onder het tjilpen van vreugdetoonen, en

nu en dan sprong er een vermetele visch boven het water uit en schitterde in de zon, als ware hij van zilver.

Iets verder dan de stad San Jago of St. Jakob lagen de bergen van het eiland, welker vulkanische toppen, even als die van de Azorische en Kanarische eilanden, zich tot in den blaauwen hemel verhieven en zich daar verloren.

Het liefelijke en schoone van dit gezicht deed Maarten zuchten en vervulde het gemoed van Kompaan met weemoed. Zij dachten beide aan de beminde betrekkingen, voor wie zij de gevaarlijke reis hadden ondernomen; Kompaan vroeg bij zich zelven of God hem wel vergunnen zou, ooit zijn geliefde vrouw en dochter weder te zien, en Maarten, of hij ooit de hand van Marie, zijn gewenschte bruid, zou mogen drukken.

Op die aandoenlijke vragen, die hun harten zich stelden, durfden zij niet antwoorden. Zij zagen in hun verbeelding nu eens het ongeluk, den akeligsten dood, het vreeselijkste onheil, dat men zich denken kan, en dan weder de blijdschap en het volmaakste geluk, dat men op aarde kan smaken. Wat zou waarheid worden? .... Zij brandden tegelijkertijd van begeerte om haar te kennen en duchtten haar.

Maarten had, vooral sedert hij ontsnapt was aan den dood in de Kroosee, dien hij onvermijdelijk geacht had, goede hoop, en geloofde dat het geluk hen aan het einde van hun tocht zou wachten, maar Kompaan, op wiens voorhoofd nog sombere rimpels lagen, als hadde hij voor zijn voeten nog een gapenden afgrond vol duisternis en

gevaren, zag de toekomst minder opgeruimd en vertrouwend te gemoet.

Wat Klaas betreft, die weinig bezorgd was, maar daarentegen meestal bromde en ontevreden was gelijk de matroos, die altijd op zee heeft gevaren, dit pleegt te zijn, — dacht er aan, onder het rooken van zijn pijpje, dat men van het walschot, dat men uit den kop der cachelotten had kunnen halen, waaraan zij het leven dankten, minstens dertig duizend gulden rente zou kunnen maken. Hij rekende uit dat die »duivelsche dieren" in hunne hersens voor bijna een miljoen gulden aan waarde ronddroegen. Dit was, nu de oude zeeman buiten gevaar was, de manier, waarop zijn erkentelijkheid zich lucht gaf.

Op eens brak Kompaan het stilzwijgen af, dat sedert een oogenblik had geheerscht en hij zeide:

— Wie weet, mijn beste vrienden, welke gevaren de Voorzienigheid nog voor ons heeft weggeleid, gevaren, die misschien nog verschrikkelijker zullen zijn dan die wij reeds hebben doorgestaan? Wij hebben nog geen vierde van den weg afgelegd, dien wij moeten afleggen, voor wij midden in den archipel van Oceanië of Australië zijn.

Denkt, voor gij verder gaat, wel na wat gij gaat doen. Als gij er tegen opziet om mij te volgen, zal ik u te San Jago achterlaten. Gij kunt dan op een van de pakketbooten, die iedere acht dagen van de Kaap of La Plata naar Frankrijk of Engeland afvaren, plaats nemen en naar het vaderland terugkeeren, terwijl ik alleen de reis naar Australië zal voortzetten....

Bij die woorden stond Klaas, in hooge mate verontwaardigd, zoo haastig op, dat hij drie van de eieren, die hij uit de meeuwennesten had gehaald, platdrukte, hetgeen hem zoo woedend maakte, dat hij uitriep:

— Voor den duivel, ik liet mij liever als een pruim tabak fijnkaauwen door al de duizenden en miljoenen haaien der wereld, dan achter te blijven.

Wat Maarten betrof, deze liet zich minder kernachtig uit, drukte slechts de hand van Kompaan en zeide: «Ik ga, waar gij gaat!"

Vijf minuten later verdween de *Snelheid* met de drie reizigers op nieuw onder het water!....

XVIII.

DE BODEM DER ZEE, UIT DE... VISCHVLUCHT... GEZIEN.

Na de Groene Kaap verlaten te hebben, richtte Kompaan zijn boot naar het eiland *Ascension*, dat even als het in de buurt gelegen *St. Helena*, niet meer is dan een ontzachelijke bazaltrots midden in den Oceaan.

De geleerde was trouwens volstrekt niet van plan om er aan te leggen, want hij brandde van verlangen om de Kaap de Goede Hoop te bereiken, die hij met het oog op de snelheid van zijn vaartuig, binnen twee dagen hoopte aan te doen.

Hij meende dat alle moeijelijkheden overwonnen zouden zijn als hij uit den Atlantischen Oceaan in de groote Zuid-zee was overgegaan. Die naam alleen van Kaap de Goede Hoop klonk hem aangenaam in de ooren, en ondanks de droevige gedachten, die zich bij wijlen van hem meester maakten, kon hij zich niet voorstellen dat die naam, vol van belofte, een wreede ironie kon worden. Als hij den naam van *Goede Hoop* bij zich zelven herhaalde, verdwenen de sombere gedachten uit zijn brein en deed een sterke gemoedsbeweging zijn hart kloppen.

Terwijl hij zijn oogen geen oogenblik van de kaart hield afgewend, nam hij met koortsachtig ongeduld den weg op, dien de *Snelheid* moest volgen en stelde zijn plannen aan Klaas en Maarten voor.

Volgens hem was het zeer eenvoudig, van de Kaap naar de Koraalzee te gaan. Dat was naar zijn meening een reis van hoogstens acht dagen. Hij wilde er niet door de Indische zee heenvaren, maar was van oordeel dat de reis naar Botany-Bay, waar hij inlichtingen wilde inwinnen, meer rechtstreeks was, als hij de Zuidzee doorging. Van de Kaap de Goede Hoop zou hij den 40^{en} breedtegraad bereiken en hem volgen tot aan de engte van Bass, die tusschen Nieuw-Holland en het groote eiland Diemen gelegen is. Hij zou de eilanden Prins Eduard, Marion en Kerguelen rechts en de eilanden Amsterdam en St. Paulus links laten liggen, — kortom de weg was geheel aangewezen en 't was niet mogelijk zich daarin te vergissen.

Klaas en Maarten waren het volkomen met hem eens en konden niet anders dan de schranderheid van hun kapitein toejuichen. Maar de oude zeebonk zeide bij zich zelven, »dat op de kaart alles wel gemakkelijk ging, maar dat, als men zich in de Krooszee of in een ander gevaar bevond, de zaak er anders begon uit te zien."

Inmiddels ging de *Snelheid* er buitengewoon snel langs en vloog zij om zoo te zeggen over de bergen en dalen van den Oceaan heen.

Ondanks de buitengewone diepte der zee, ter hoogte van den Evenaar; konden de drie reizigers, die meer dan drie duizend el onder de oppervlakte der golven voeren,

zich nog eenige voorstelling maken, hoe de onderzeesche streken er wel uitzagen.

Het zonnelicht drong niet dieper door dan tot op vijfhonderd el, maar de heldere glans van de elektrische lamp der boot stelde hen in staat om zeer duidelijk de omliggende landen te onderscheiden. Nu eens raakten zij in hun vaart bijna de spitse toppen van een bergketen aan en dan weder gleden zij als het ware over de oppervlakte van een ontzettend groot bergvlak heen. Soms ook volgden zij groote dalen van buitengewone diepte, met dicht zeewier begroeid. Op die onmetelijke onderzeesche weilanden weidden ontelbare kudden van schelpdieren en dierplanten. Nu en dan gingen de reizigers op de schommels zitten om beter te kunnen zien en het schouwspel, dat zij voor oogen hadden, trof hem zoo, dat zij uren achtereen geen woorden vonden om hun bewondering uit te drukken.

Herhaaldelijk vlogen zij met de snelheid van een lokomotief, die met de meest mogelijke stoomkracht wordt voortgedreven, door een vischbank en maakten daarin een opening als een kanonkogel in de gelederen van een vijandelijk leger. Ook hadden zij dikwijls te kampen tegen uitgehongerde haaien, die zich op hen wierpen; maar die gevechten waren slechts een ontspanning, vergeleken bij die, welke zij in de Krooszee hadden moeten leveren.

Kompaan deed zijn makkers opmerken hoe moeielijk het leggen van een transatlantischen kabel zijn zou op de hoogte waar zij zich nu bevonden.

Tusschen Newfoundland en Ierland heeft men met veel moeite en inspanning twee kabels kunnen laten zinken,

die uitmuntend werken, omdat op die hoogte de zee een ontzettend groot bergvlak bedekt waarop de kabels rusten en slepen, maar onder de keerkringen is de bodem der zee volstrekt niet gunstig voor dergelijken arbeid.

Maarten maakte van zijn kant de opmerking, dat de onderzeesche velden bijna overal met een laag van wit stof overdekt zijn, als hadde het op haar gesneeuwd. Kompaan vischte een kleine hoeveelheid van dat stof op, bracht het onder het mikroskoop en liet zijn vrienden zien, dat het uit een massa bijna onzichtbare schelpjes bestond, die allen in den meest ongeschonden staat verkeerden.

— Die schelpen — zeide hij tot hen — zijn de overblijfselen van de diertjes, die in het water van den Oceaan leven. Als zij sterven, vallen hun schelpjes op den bodem der zee en 't is de opeenhooping daarvan sedert den oorsprong der wereld, die de laag van wit stof vormt, welke Maarten bij sneeuw vergelijkt.

Door middel van een byzonderen peilstok, die uitgevonis door den Amerikaan Brooke, heeft men van den bodem der verschillende zeeën talrijke monsters van de infusie-diertjes, die hem bedekken, opgevischt.

In de Atlantische Zee hebben zij, gelijk men ziet, de kleur van de sneeuw, 't geen een gevolg daarvan is, dat de wateren van dien Oceaan veel kalkachtig zout bevatten, waarvan de infusie-diertjes hun schelpen maken. In de Stille Zuidzee is het anders. Daar is het stof, dat den bodem van het water bedekt, grijs in plaats van wit, omdat er meer kiezelaarde dan kalkaarde is en de schelpen van de infusie-diertjes dus uit kiezelaarde zijn gebouwd.

Wanneer men de natuur of het wezen van de diertjes, die op den bodem van alle zeeën liggen, goed kent zal men de oplossing vinden van vele tot dusver nog onoplosbare vraagstukken. De Oceanen zullen dan geen geheimen meer voor ons hebben en het oneindig kleine zal het oneindig groote verklaren.

XIX.

GOEDE HOOP.

De schrandere stuurman van de *Snelheid* had het genoegen zijn vurigsten wensch verwezenlijkt te zien. Geen enkele nieuwe hinderpaal kwam den gang der onderzeesche boot in den weg staan, en in drie nachten en twee dagen bereikte zij den 30ᵉⁿ breedtegraad. Zij was in haar vaart een groot onder-oceaansch dal, gelegen tusschen St. Helena en de kust van Guinea, gevolgd en een tak van den grooten equatoriaal-stroom in zijn geheele lengte doorgevaren.

De kracht van dezen stroom, die niet minder sterk was dan die van den *Gulf Stream*, had niet weinig tot de snelheid van de boot bijgedragen. Kompaan had zich als kundig en bekwaam stuurman altijd in zijn water gehouden, en landde eindelijk na een allergelukkigsten overtocht aan de Kaap de Goede Hoop aan.

Die Kaapstad is al een zeer zonderlinge stad. Haar inwoners, ten getale van 19,000, zijn grootendeels afkomstig uit de verschillende landen van Europa. Men vindt er Hollanders, Portugezen, Engelschen en Franschen, vermengd onder een bevolking van negers, die uit alle

streken van Afrika daar op de een of andere wijze beland zijn.

Gelegen aan den voet van de hooge Tafelbergen, die uit graniet en kiezelaarde bestaan, is zij uitmuntend geschikt voor den handel; maar de nieuwe weg, die voor de europesche schepen wordt geopend door de landengte van Suez, zou waarschijnlijk haar verval ten gevolge hebben indien de ontdekking harer diamantmijnen er niet op nieuw een stroom van menschen heenlokte.

Kompaan en zijn makkers legden de *Snelheid* onder de schaduw van eenige palmboomen, ongeveer op een afstand van twee mijlen van de stad, vast, en als op de Azorische eilanden, gebruikten zij ook daar hun ontbijt in het gras.

De geleerde, die meende dat hij aan het einde van zijn lijden was, was buitengewoon vrolijk en herhaalde in zijn opgewondenheid het refrein der matrozenliedjes, die door Klaas en Maarten gezongen werden. De reizigers dronken op koning en vaderland en den gelukkigen afloop van hun reis, die zij over acht dagen hoopten te hebben geëindigd.

Kompaan wilde echter de Kaap niet verlaten, zonder den gouverneur der stad te hebben gevraagd of hij soms ook iets naders van de schipbreuk van de *Richmond* had gehoord. Hij liet Klaas en Maarten dus tot bewaking der boot onder de schaduw der palmboomen achter, trok in de hut der *Snelheid* een deftigen jas aan en ging naar de stad, waarvan hij de eerste huizen tusschen de bladeren en takken der vijgeboomen en wijnstokken doorzien kon.

Hij liep verscheidene zeer regelmatig aangelegde straten door, passeerde de houten brug, die over een klein

riviertje lag, dat van de nabijgelegen bergen afstroomde, en kwam ten slotte voor een groot gebouw aan, dat men hem als het hôtel van den gouverneur aanwees.

De geleerde schelde aan en een zwarte knecht vroeg hem in 't engelsch of hij den gouverneur zelven wenschte te spreken.

Op zijn bevestigend antwoord werd Kompaan over een groot binnenplein, geplaveid met vloersteenen van graniet, naar een tuin geleid, en verder naar een paviljoen, dat achter in den tuin gelegen en bijna geheel gemaskeerd was met zoethoutstruiken en haarwortels.

Hij stond op, toen Kompaan binnenkwam, bood hem een stoel aan en ging naast hem zitten.

— Mijnheer — zeide de geleerde — zoudt gij mij ook eenige inlichtingen kunnen geven betrekkelijk de schipbreuk van de engelsche paketboot de *Richmond*, waarvan men, eenige maanden geleden, de overblijfselen heeft gevonden op de kusten van een der eilanden van den archipel Louisade?

— Zeer zeker Mijnheer; een schip dat van Botany-Bay naar Londen is vertrokken, heeft mij een paar dagen geleden nog eenige byzonderheden omtrent die vreeselijke ramp medegedeeld....

— O, spreek dan! Spreek! — riep Kompaan, ten prooi aan de sterkste ontroering.

— Hadt gij betrekkingen op de *Richmond*?

— Mijn vrouw en mijn dochter....

De gouverneur fronste het voorhoofd en antwoordde:

— Tot dusverre zijn er nog slechts zeven mannen te-

rug gevonden. Zij hadden zich kunnen redden door zich in een sloep te werpen, en de storm heeft hen tot aan de baai van Glass-house voortgedreven, van waar zij Clarence en vervolgens New-Castle en eindelijk Botany-Bay hebben kunnen bereiken.

Kompaan hield zijn gelaat in zijn beide handen en antwoordde slechts met een hevig snikken op de woorden van den gouverneur, die vervolgde:

— Er zijn echter ook nog andere passagiers in een tweede sloep aan de schipbreuk ontkomen en 't is zeker dat zij niet met de *Richmond* zijn vergaan. Maar men weet niet, wat er van hen geworden is.... Misschien zijn zij wel op de Salomons-eilanden of Nieuwe Hebriden geworpen.

Bij die woorden voelde de geleerde weêr eenige hoop in zich ontwaken en vroeg hij:

— Kent men het juiste punt waar de schipbreuk heeft plaats gehad?

— Midden in de Koraal-zee — antwoordde de gouverneur; — ongeveer op den 15ᵉⁿ breedtegraad en 155ᵉⁿ lengtegraad.

Kompaan sprong op, als werd hij door een veêr opgelicht, bedankte den goeverneur voor de belangrijke inlichtingen, die hij hem gegeven had en liep al wat hij loopen kon, om Klaas en Maarten het nieuws te vertellen.

— Goede hoop! — riep hij hun toe, en na hun het resultaat van zijn gesprek met den goeverneur verteld te hebben, sprong hij het eerst in de *Snelheid*.

Vijf minuten later doorkliefde de onderzeesche boot de heldere wateren van de Zuidzee en keek Kompaan op de kaart van de Koraal-zee naar de verschillende eilanden van haar talrijke archipels, als wilde hij op eens dat aanwijzen, waar zijn vrouw en kind — dit hoopte hij — nog leefden!....

XX.

DE DRAAIKOLK.

Toen de *Snelheid* ongeveer twee dagen, nadat zij de Kaap verlaten had, rustig en snel door de wateren in de buurt van het St. Paulus eiland voer, hoorden de reizigers op eens een helderklinkend en aanhoudend geraas. 't Was een soort van dof en eentoonig gebrom, gelijk aan dat van een zwaren waterval, op een afstand gehoord, en dat geruisch werd al duidelijker en luider, naarmate de onderzeesche boot meer naar het oosten ging.

Kompaan, wien dat geraas eerst zeer onverschillig liet, schreef het toe aan de hevigheid van den storm, die volgens zijn meening op de oppervlakte van de zee waaien moest; maar toen het later al harder en harder werd, kon hij niet ontveinzen, dat hij eenigszins ongerust begon te worden en luisterde hij aandachtig naar het woest en geheimzinnig geloei, dat hij nog nooit te voren gehoord had.

Het vrolijk gelaat van Klaas werd somber en Maarten voelde zijn hart kloppen.

— Wat is dat? — vroeg hij.

— Een onweêr. — antwoordde Kompaan.

— Ja! — zeide Klaas. — 't zal naar alle waarschijnlijkheid wel een geduchte storm zijn.

— Wat kan het ons ook schelen; — antwoordde Kompaan — zoo wij maar op deze diepte blijven, behoeven wij den storm, zelfs den zwaarsten, niet te vreezen.

— 't Is waar — voegde Maarten er bij — dat de *Snelheid* als een pijl het kalme water doorklieft en dat wij niet den minsten schok voelen.

— De hemel weet nochtans of het boven ons hoofd spookt!.... — Weergaasch, wat moet het er daarboven leelijk uitzien! — antwoordde Klaas.

— Gij moet niet vergeten — vervolgde Kompaan — dat de Kaap de Goede Hoop vroeger Stormkaap heette en dat de vreeselijkste stormen die zijn, welke in de Zuid-zee losbarsten.

— Ja, ja, dat is zoo, — hernam de oude zeeman, het hoofd schuddende — 't kan er ongemakkelijk spoken. — Maar nu schijnt het toch dat al de duivels van de hel zijn losgebroken!.... Wat een rumoer!.... Wat zijn wij gelukkig dat wij hieronder zitten!....

De woorden van den ouden matroos werden afgebroken door een vreeselijk gekraak en gedonder, en Maarten zeide verschrikt:

— Het wordt er niet beter op en ik begin niets op mijn gemak te zijn.

— Kom, kom — hernam Klaas altijd nog zorgeloos — een driemaster zou in dat rumoer niet op zijn gemak zijn, maar wij!....

— Het geraas — zeide Kompaan, wiens ongerustheid steeds klom — neemt toe in plaats van af.

— Van waar komt het — vroeg Maarten — dat de stormen in de Zuidzee zoo hevig zijn?

— Dat komt daar van daan — antwoordde Kompaan — dat de luchtstroomen in die streek elkander zoo dikwijls bestrijden.

De lucht wordt even als de zee door stroomen van verschillende warmtegraden doorkruisd, en 't is die verplaatsing van luchtstroomen, waaraan men den naam van *wind* gegeven heeft Deze is daarom des te sterker, wijl het verschil van warmte tusschen de twee tegenovergestelde stroomen grooter is, en in de Zuidzee is de brandende lucht van Afrika en van de streken onder den Evenaar in strijd met de koude winden van de Zuid-pool....

Nauwelijks had de geleerde deze woorden gesproken, of de *Snelheid* werd plotseling uit haar rechtlijnige vaart geslingerd, op zij geworpen en met een duizeling wekkende snelheid rondgedraaid.

De drie mannen, die daarop volstrekt niet bedacht waren, vielen omver en Kompaan slaakte een kreet van wanhoop, die zijn beide vrienden van schrik deed verstijven.

— Een draaikolk! — riep hij — en hij klampte zich zoo goed mogelijk aan de wanden der boot vast.

Een helsch geraas, een soort van vreeselijk gesnuif weerklonk onder in dien ontzettenden vloeibaren trechter, die door den storm in het water was geboord en waarvan de zijden zich al draaijende verwijdden.

Het toeval had gewild dat de *Snelheid* koers had gezet naar dien geduchten afgrond en dat zij beetgepakt was door die draaijende spiraal, die haar als 't ware opzoog.

In een oogenblik kwamen de akeligste gedachten bij de drie reismakkers op.

Medegesleept door een onweêrstaanbare kracht, verdoofd door het geloei van den orkaan, die zich in den draaikolk stortte, als wilde hij den geheelen Oceaan 't onderste boven keeren en uit zijn bedding rukken, draaiden zij rond als een steen in een slinger en verwachtten dat de *Snelheid* in duizend stukken zou springen.

Nu en dan stiet de boot in die woeste rondwenteling tegen boomstammen aan, die de storm had ontworteld en Kompaan, wiens oog en verblind en wiens ooren vol van het vreeselijkst geraas waren, hoorde de schroef en het roer van het schip breken met dezelfde gewaarwording, waarmede een ter dood veroordeelde, onder het geschreeuw der menigte, den wagen moet hooren kraken, die hem naar het schavot rijdt.

Dan op eens hield, na een hevigen donderslag, die tusschen hemel en oceaan weêrklonk, de draaikolk op en was hij verdwenen. Al wat met hem ronddraaide, vloog weg en de *Snelheid*, half onttakeld, verdween gedurende een oogenblik onder een berg van golven.

Kompaan greep verbijsterd en met een wanhopigen ruk den stuurboom, maar de boot gehoorzaamde niet meer aan zijn hand.... De geleerde slaakte een kreet van woede en wanhoop. Het elektro-magnetisch toestel was zwaar beschadigd, en de *Snelheid* kon haar onderzeeschen tocht niet voortzetten, maar was blootgesteld aan de woede van den storm, die nog altijd in hevigheid toenam....

XXI.

DE HOOS!...

De orkaan, waarin zich de *Snelheid* nu bevond, loeide vreeselijk. De boot, waarvan het toestel, dat er de beweegkracht aan gaf, gebroken was, kon niet meer gestuurd worden en werd, aan de woede van den storm en den Oceaan overgeleverd, als een lijk door de onstuimige golven voortgezweept.

Kompaan en zijn beide makkers waren bleek en verbijsterd en verwachtten ieder oogenblik den dood; zij zeiden geen woord en spanden al hun krachten in, om zich aan de wanden van de hut vast te klampen, maar telkens werden zij er door nieuwe schokken weêr van afgerukt.

In de boot was alles verbrijzeld: de toestellen om kunstmatige lucht te fabriceren, elektrische batterijen, instrumenten, 't roer, 't raderwerk der roeiriemen, alles was gebroken en uit elkaêr geslagen.... Slechts de romp van het schip was niet beschadigd, maar het oogenblik kon komen, dat men, om in die besloten ruimte, waarin nu geen lucht meer kon gemaakt worden, te kunnen ademhalen, een der deur-vensters moest stukslaan.

Kompaan dacht daar reeds aan, maar hij hoopte dat hij dat laatste middel niet behoefde aan te wenden, wijl hij verwachtte dat de golven de *Snelheid* welhaast op een rots zouden werpen en ze daar verbrijzelen zouden. De boot dreef als een logge en onbestuurde klomp voort en werd door de woeste winden naar onbekende streken gezweept.

Er is niets verschrikkelijkers in de wereld dan een storm in de Zuid-zee. De hemel en de aarde zijn er in strijd en zoeken elkaâr te omvatten, en zich in elkaâr op te lossen en te verdrinken. De opeengepakte wolken scheuren van een, onder een vloed van weêrlicht en donderslagen, terwijl zij elkander in den atmospherischen storm, die ze naar alle kanten zoekt uit een te drijven, verdringen.

De Oceaan antwoordt met een hol en dof geloei op het geratel des donders en het gesnerp van den orkaan. Hij beeft van verontwaardiging, ziedt, zwelt, wroet in zijn bedding en werpt zijn onstuimige en onverwinnelijke golven naar boven, als om den hemel te tergen.

De winden, die op hem vallen, doordringen hem en maken zijn water tot schuim; zij doorboren hem met hun spiraal, die puntig is als een boor, hollen in zijn ingewanden ontzettende draaikolken uit en werpen zich woedend in die vreeselijke draaiende wanden. In hun blinde woede ontrukken zij boomen en huizen aan de eilanden en de kusten van het vaste land om er de golven mede te verpletteren, en die niet te vangen dieven verwoesten de aarde met de wreedheid van den sperwer, als hij den

leeuwerik, die hij tot zijn prooi heeft gemaakt, van zijn veêren ontdoet.

In een dergelijken orkaan bevond zich de *Snelheid*, den ongelukkigen Kompaan en zijn vrienden in haar dolle vaart met zich voerende.

De boot dreef of dobberde niet meer, zij sprong en danste op de golven, die haar ophieven en medesleepten, als ware zij een stuk kurk geweest. Nu eens klom zij tot de koppen der golven, om straks daarna in den peilloozen afgrond te verzinken, waaruit zij terstond weêr te voorschijn kwam als een bal van gom-elastiek, die tegen den grond wordt geworpen.

De Oceaan speelde er mede en de golven gooiden ze elkander beurtelings toe. Zij kaatste tegen haar terug als een pluimbal tegen het raket, en na gedurende eenige sekonden onder een berg van water en schuim bedolven te zijn geweest, kwam zij plotseling weêr boven, druipend van het zilte nat, en scheen als een luchtballon te zullen rijzen.

De bliksem was geen oogenblik van den hemel af en de donder ratelde onophoudelijk tusschen zee en wolken!

De drie mannen lagen plat op den buik op den vloer van de hut en hielden zich voortdurend aan de uitstekende punten van de wanden geklampt, om niet op elkaâr geworpen te worden door de verschrikkelijke slingering van het schip.

Maarten, die onder de tafel lag, welke aan den vloer vastzat, had van zijn arm een kussen gemaakt, ten einde zijn hoofd te beschutten tegen de deuken, die het bedreig

den; terwijl Kompaan en Klaas, die ieder voor een deurvenster stonden, al hun krachten inspanden om de schokken te verzachten, die hen telkens tegen den wand van de boot sloegen.

Nu en dan slaakte Maarten een zucht en Klaas knarste op zijn tanden van woede. Kompaan luisterde naar de geduchte stem des winds en keek, op gevaar af van door het aanhoudende bliksemen verblind te worden, herhaaldelijk de dikke vensterglazen der boot, naar den vreeselijken strijd tusschen den hemel en den Oceaan.

Al de elektrische en meteorologische verschijnselen, die door die verschrikkelijke wervelwinden (*cyclones*) in hun woedende vaart over en door de zee worden voortgebracht, al de vreemde vormen, die de bliksem kan aannemen, als hij de wolken doorklieft, of de atmosfeer doorscheurt, al de verschillende vlammen en vuren, die uit het onweêr voortkomen, van het vuur af, dat den regen lichtgevend maakt, tot de boomvormige vuren toe, waarvan de twintig takken of armen in de lucht schitteren als de tangen van een ontzettende vuur-polyp; kortom, al het grootsche en verschrikkelijke, dat de natuur kan voortbrengen onder de stuiptrekkingen, die haar beroeren, werd door Kompaan waargenomen.

Dan op eens weêrklonk er boven de zee een ander en veel harder geraas dan dat van den storm. Het gesnerp van den wind scheen te verstommen, en een gekraak, gelijk aan dat van een zwaar rijtuig, dat op een hobbeligen weg voortrolt, kwam plotseling in zijn plaats de zeevaarders verschrikken.

Klaas trok ontzet zijn hoofd in de schouders als een schildpad, die zich in zijn schaal terugtrekt, en beval Gode zijne ziel aan.

De geleerde hief de oogen op en de kreet van schrik, dien hij poogde te slaken, bleef in zijn keel steken.

Een groote zwarte wolk dreef als een gier boven de boot.... zij had den vorm van een verbazend grooten kegel, waarvan de basis zich te midden der andere wolken verloor, en waarvan de punt langzaam op het schip in nood neêrdaalde.

Die wolk, gereed om boven de *Snelheid* te barsten, was een ontzettend groote zwarte vlek aan den graauwen en mistigen hemel. Zij werd al dikker onder het loeien van den storm, die ze tot een kluwen scheen op te winden, 't was als werd zij met donder en bliksem opgevuld, om straks haar zwangeren schoot over de boot uit te storten.

Al de elektriciteit, die in de atmosfeer verspreid was, pakte zich in dien donkeren recipient opeen, om op eens los te barsten. De monsterachtige wolk brulde al meer en meer, naarmate de donder zich in haar opeenhoopte.

Men hoorde in haar onpeilbare diepte een geraas, gelijk aan dat van een batterij, die een brug overgaat. Van alle kanten van den horizon kwamen sombere klonten aandrijven, die zich aan de ontzettende wolk aanhechtten, om haar een handje te helpen, als 't noodig was. 't Was een samenspanning, een vereeniging van al de stormen en orkanen, die in de Zuidzee woedden.

Kompaan was de eenige in de boot, die die geduchte hoos zich zag vormen, terwijl Klaas en Maarten zich

voortdurend vasthielden aan de wanden van de hut. De geleerde, die door den grootsten angst werd gefolterd, zag de dreigende wolken zich opeen stapelen en deed sidderend bij zich zelven de vraag, tegen welken reus in opstand de hemel een dergelijke wapening noodig oordeelde.

Eensklaps werd de ontzettende kegel, waarvan de wolk boven de *Snelheid* den vorm aannam, door een wervelwind gedraaid, zoodat hij zich ten gevolge van de kracht van den storm verlengde. Van den anderen kant zwol de zee als een berg, juist onder de punt van de hoos, en zoo steeg zij naar de wolk, die op haar scheen af te dalen; de hoos zoog den Ocaan op.

De wolk, het brullen en uitblazen van den wind moede verlengde zich tot een reusachtige zuigspriet, die op de golven de uitwerking had van een ontzettenden kop. De zee was woedend, toen zij zich uit haar bed voelde oplichten.

De vreeselijke hoos daalde al meer en meer en als zij nu en dan eens een weinig weêr opsteeg, dan was het om eenige oogenblikken later nog dieper te zakken en zich nog meer uit te rekken.

De Oceaan, voortdurend hoog gezwollen, sidderde onder het geduchte luchtverschijnsel en volgde al zijn bewegingen, al zijn trillingen. Als de hoos zich verhief, vielen de wateren; maar als zij daalde stegen zij weder uit hun bedding op, onder de aantrekking der zuiging. De aanraking der twee vochten had echter nog niet plaats gehad. Een afstand van minstens dertig el scheidde den top van den berg der golven van den monsterachtigen muil der hoos, want deze kon, ondanks haaa kolossale grootte, niet tot het water reiken.

De wind draaide haar en deed haar golven zonder haar te breken; zij beefde, schudde en worstelde tegen de windvlagen, die haar onophoudelijk teisterden en zochten te verbrijzelen. Zij had iets van een buitengewoon groote slang, die van woede siste en tusschen hemel en aarde slingerde. Zij betooverde den Oceaan met haar vreeselijken blik en riep haar tot zich met haar zuigklep als een slang een vogel tot zich trekt.

Herhaaldelijk sidderde de geduchte waterkolom, die aan de wolk hing, en liet stroomen van damp uit haar binnenste ontsnappen.

De bliksemstralen, die bij tusschenpoozen binnen in de hoos flikkerden, maakten haar doorschijnend en deden haar gelijken op een stroom van gloeiende lava, die zich uit een wolk in de zee wilde uitstorten. Dat schouwspel, dat even grootsch als schrikwekkend was, vervulde de ziel van Kompaan tegelijk met schrik en bewondering.

Nog altijd op den vloer van de hut gelegen sloeg hij met gestrekten hals, te berge gerezen haren en verwilderde oogen al die vervormingen van het natuurverschijnsel gade en hij wachtte met een angst, die moeielijk te beschrijven is, dat de hoos en de golf elkander een vreeselijken kus gaven.

De boot, die even als de golven door de zuiging van de hoos geparalyseerd was, kon niet verder voort en de berg van water die op de zee gevormd was, hield haar op zijn bewegelijke spits geketend.

Inmiddels rekte de punt van de hoos zich al meer en meer uit en stond de geheele wolk op het punt om zich

in eens op den Oceaan en het ongelukkige schip te ontlasten; maar daar de *Snelheid* expres gebouwd was om onder het water te varen, behoefde zij niet bang te zijn dat zij door den val van de waterhoos zou worden bedolven.

Kompaan voelde nu echter op eens een gevoel van zwaarte en van drukking op de borst en de ademhaling begaf hem; hij werd duizelig en hoorde tegelijkertijd de klachten en zuchten van Klaas en Maarten.

De drie ongelukkige reizigers stonden op het punt van te stikken ten gevolge van gebrek aan lucht, zoo er niet snel een opening in de wanden van de boot gemaakt werd.

Bij die verschrikkelijke gedachte greep Kompaan zonder te denken aan de hoos, die boven zijn hoofd was, naar de bijl om een der deur-vensters in te slaan....

Maar op hetzelfde oogenblik, waarop hij de hand ophief, deed een verschrikkelijke schok hem omvertuimelen. De Oceaan had zich met een geduchten sprong in den muil van de hoos geworpen: de wolk huwde zich, onder het ratelen des donders en het flikkeren van het weêrlicht, aan de schuimende zee en een waterzuil van zestig el in middellijn vereenigde de golven met de wolken!....

XXII.

DE SNELHEID DRIJFT!

De boot, die ten gevolge van den val der hoos zeer diep onder het water was gezonken, kwam terstond weêr boven, nadat de wolk zich in de zee had uitgestort.

Maar in de weinige sekonden, die de plotselinge onderdompeling van de *Snelheid* duurde, waren de reizigers bijna gestikt ten gevolge van de oninadembare lucht in de hut, die nog slechts koolzuur en stikstof bevatte, welke beide gazsoorten, gelijk men weet, niet toereikend en niet geschikt zijn om de longen te laten werken.

Kompaan wist, om het stikken te voorkomen, slechts één middel; hij had besloten een van de glazen van het deur-venster te breken, ten einde de zuivere en leven aanbrengende lucht van buiten te laten binnendringen. Zoodra de boot dan ook weêr op de oppervlakte der golven kwam, deed de geleerde met een slag met de bijl, die hij nog altijd krampachtig in zijn vuist gekneld hield, een der dikke glazen, die in de wanden van het schip waren vastgezet, in stukken vliegen.

Terstond drong de scherpe zeelucht, doortrokken van

zoute dampen en nevel, in de boot en goot nieuw leven in de beklemde borst der ongelukkige reizigers.

Inmiddels nam de storm, die door de breuk van de waterhoos aanzienlijk bedaard was, al meer en meer in hevigheid af. De hemel werd op sommige plaatsen weêr helder en tusschen de scheuren der wolken door, die door een sterken noord-westenwind werden uit elkaâr gedreven, zag Kompaan het heldere azuur van de geheimzinnige streken, waarheen de orkaan zijn arme boot had geslingerd.

Maar het water werd niet zoo spoedig bedaard als de bliksem en de storm. De Oceaan was, ofschoon hij de woede en de kracht van den wervelwind had uitgeput, nog zeer onrustig. Hij kon moeielijk weêr tot zich zelven komen, als iemand, die een heftigen en geduchten strijd heeft gestreden. Hij schudde de *Snelheid* nog heen en weêr met groot geweld, liet ze dansen op de koppen der golven en dreef haar naar onbekende oorden voort.

Maarten en Klaas, door vermoeienis uitgeput, waren in slaap gevallen en Kompaan zelf voelde, in spijt dat de hevige schokken van de boot hem het slapen verhinderden, zijn oogleden zwaar worden en zich sluiten.

Overigens had de geleerde nog op lange na alle hoop niet verloren. De aanzienlijke averij die de *Snelheid* geleden had, schrikte hem niet zeer af. Hij wist dat de romp van het schip tegen de woede van den Oceaan volkomen bestand was en hij voelde dat hij moed genoeg zou hebben om, zoo hij het geluk had van op de kust te worden geworpen van een land, dat niet geheel en al onbewoonbaar was, de schade, die de storm had veroorzaakt,

te herstellen. De wetenschap was zijn goede fee en Kompaan had in haar een groot vertrouwen. Hij voelde zich met haar hulp sterker dan al de saâmgezworen elementen.

Hij had door middel van zijn onderzeesche boot de eerste maal den Oceaan overwonnen. Nu had deze hem op zijn beurt geslagen, door het machtige elektrische toestel van de *Snelheid* te verbrijzelen, maar de geleerde hoopte eens de gelegenheid te hebben, *revanche* te nemen. Hij zag met een kalm oog de woedende zee aan, die hem met zich voerde, na hem ontwapend te hebben, en die hem trachtte te doen omkomen in de afgelegenste streken der wereld, na te vergeefs beproefd te hebben, om hem in haar diepte te verdrinken. Kompaan bleef er kalm onder en liet haar haar woede uitvieren; maar hij ried, met de kaart en het kompas voor zich, al haar verraderlijke plannen.

Al lieten de golven de *Snelheid* ook in alle richtingen draaien en keeren, zij slaagden er niet in haar schranderen loods van streek te brengen. Met den vinger op de kaart van de Zuidzee volgde hij den gang der boot op den voet en scheen hij het integendeel te zijn, die den Oceaan beval om hem hier- of daarheen te drijven.

Hij kon zich echter niet ontveinzen, dat zijn geduchte vijand hem met de meeste strengheid behandelde. De *Snelheid* was naar de Zuidpool gedreven en Kompaan had naar Australië willen gaan. Zijn vurig verlangen was geweest om Botany-Bay aan te doen, omdat hij de zekerheid had dat hij daar inlichtingen zou kunnen inwinnen nopens de schipbreuk van de *Richmond*, alsmede nieuws betreffende zijn vrouw en zijn dochter, die hij, ondanks

alle wisselvalligheden van het lot en alle ongelukken, nog altijd hoopte eens te zullen wederzien.

Met die gedachte, die hem geen oogenblik verliet, voor den geest, zag de geleerde met stille smart, hoever de boot reeds was afgedreven en hoe zij nog altijd door de zegepralende zee werd voortgezweept. Zijn hart kromp ineen bij iederen schok, die haar ver van de richting van Nieuw-Holland naar die van de Zuidpool medesleepte. Gelukkig dat Kompaan desniettegenstaande het zelfvertrouwen en de moed altijd bijbleven, en terwijl hij dacht aan de middelen om de *Snelheid* te herstellen op het eerste het beste vaste land, dat zij zouden aandoen, sliep hij, zelf overwonnen door de groote vermoeienis, die hij had doorgestaan, op den vloer van de boot naast Klaas in.

De drie reismakkers sliepen den ganschen nacht, die op dien dag van storm en angst volgde, door, en eerst den volgenden dag, reeds vrij laat tegen den middag, opende Klaas, die wakker geworden was ten gevolge van een hevige koude, het eerst de oogen.

Op den uitroep dien hij liet hooren, werden ook Kompaan en Maarten wakker, en deze konden evenmin een kreet van verbazing en bewondering weêrhouden.

De boot dreef op een kalme en als kristal doorschijnende zee, onder in een ontzettend groote spleet, waarvan de wanden uit reusachtige ijsbergen bestonden, die zich met duizenderlei pijlen, naalden en bogen, op de zonderlingste manier door de natuur gesneden, gehouwen en gegraveerd, hemelwaarts verhieven.

XXIII.

DE DRIJVENDE IJSVELDEN.

— In welk zonderling land zijn wij daar aangekomen? — riep Maarten, toen hij de ontzettende ijsblokken zag, waartusschen de *Snelheid* als gevangen zat.

— Zijn wij hier aan het einde der wereld? — vroeg Klaas bibberend.

Kompaan, die niet gewacht had tot hem die vragen gedaan werden, was reeds lang aan het uitrekenen, op welk punt van de zuid-poolstreek hij zich bevond en antwoordde toen hij daarmede geëindigd had:

— Wij zijn op de hoogte van het *Viktoria-land*, dat in 1841 door James Ross ontdekt is, ongeveer op den 75^{en} 45' breedtegraad. Het vaste land moet niet ver meer af zijn van de plaats, waar wij ons thans bevinden. Als wij een weinig rechts varen, zullen wij het spoedig in 't gezicht krijgen....

— Dat is onmogelijk — zeide Klaas — wij zitten tusschen het ijs als in een schroef.

— Dan zullen wij snel op den ijsdam overstappen, die de engte verspert, waarin wij vastzitten.

— En de *Snelheid* dan! — riep Maarten — zullen wij die dan verlaten?

— Dat zou een mooie grap zijn! — zeide Kompaan — die zullen wij op het ijs slepen en ze zoo tot aan het land trekken.

— Waarom blijven wij niet liever hier wachten, tot wij kunnen heengaan? — vroeg Klaas.

— Omdat wij tusschen die ijsblokken het grootste gevaar loopen — antwoordde Kompaan. — Die kolossale opeenstapeling van ijsschotsen, waartusschen wij zitten opgesloten, kan plotseling overhellen en op ons vallen... Ook kan de wind ze tegen elkander aandrijven en alsdan zou onze arme boot tusschen die reusachtige massaas gekneld, plat gedrukt worden als een hazelnoot tusschen hamer en aanbeeld.

Klaas en Maarten waren met die verklaring tevreden, en zoo begonnen de drie reizigers met hun dikste kleeding aan te trekken, ten einde bestand te zijn tegen een koude van ongeveer 40 graden beneden nul. De wollen dekens werden in een oogenblik in een soort van burnous getransformeerd, en Kompaan maakte van een oude vossehuid een warmen schoudermantel; Klaas bekleedde zijn rug en borst met een tapijt, met groote roode en witte bloemen ingewerkt, en Maarten wikkelde zich in een dun donzen kussen, dat de hangmat van Kompaan versierde.

Na zich dus gewapend te hebben, vertrouwden de reizigers, die ondanks de harde beproevingen, waaraan zij waren blootgesteld, zich gelukkig rekenden dat zij te midden van zooveel gevaren, die zij hadden moeten doorstaan

het leven hadden behouden, zich op nieuw aan de zorg der Voorzienigheid toe, en stapten welgemoed op de groote ijsschots, waartegen de *Snelheid* aanlag.

Op voorstel van den geleerde trachtte men terstond de uitgestrektheid van die schots op te nemen, en hierbij zag Kompaan, na op het hoogste punt van den ijsdam geklommen te zijn, door zijn verrekijker dat het eiland van drijvend ijs, waarvan de plek, waarop hij stond, het hoogste punt was, van de Zuidpool-landen gescheiden door een engte, die vol van ijsschotsen was. Dat zag er leelijk uit.

Na de boot op de ijsbank te hebben geheschen, zou men misschien moeten afwachten, tot de wind ze naar het vaste land dreef, maar het was nog beter om een of twee dagen op de groote ijsschots te blijven dan zich bloot te stellen aan het gevaar van verbrijzeld te worden door den val van een dier ontzettende ijsbergen, die de golven nu en dan zoo schrikwekkend deden wankelen en bewegen.

De ijsbank scheen bovendien zeer sterk te zijn en de geleerde durfde gerust verzekeren, dat zij hem het meeste vertrouwen inboezemde. 't Was een vlak van meer dan vier duizend el in middellijn, bijna cirkelvormig en zeer gaaf op zijn oppervlakte. Slechts op zijn randen verhieven zich kolossale ijsbergen, gelijk aan dien, waarop Kompaan geklommen was om de omstreken te verkennen, maar die puntige en dreigende ijsblokken schenen aan de bank vastgeklonken of gesoldeerd te zijn, na gedurende langen tijd op de wateren van de IJszee te hebben gedreven.

Daar de arbeid een van de beste middelen tegen de koude is, zetten de schipbreukelingen zich met grooten ijver aan het werk. Zij behoefden trouwens niet veel moeite te doen om de *Snelheid* op de ijsbank te trekken, want de boot was zoo gemaakt, dat zij zonder moeite over den grond kan voortrollen, en haar geringe omvang, gepaard met haar betrekkelijke lichtheid, maakte het werk der drie reizigers gemakkelijk.

Juist toen zij zich aan het werk zetten, stak de wind op en de vrees van Kompaan zou wellicht verwezenlijkt zijn zonder den spoed, waarmede zijn vrienden en hij de boot in veiligheid brachten.

Van verre kwamen over de zee ontzettende ijsbergen snel aandrijven; ijsbergen met scherpe naalden, puntige toppen, uitgehouwen hellingen en bijzonder diepe spleten, drijvende eilanden van allerlei uitgestrektheid, banken van een ontzettende hoogte; *icefields* of ijsvelden, bedekt met vreemdvormige schotsen, moskeën, obelisken, koepels klokken en zuilengangen van kristal dreven, door den wind voortgezweept, als de overblijfselen van een fantastieke planeet in de richting van de enge baai, waarin de *Snelheid* was aangeland.

Kompaan en zijn makkers sloegen met de bijl in de ijsbank om de boot des te gemakkelijker te kunnen voortslepen, en wanneer zij nu en dan een poosje ophielden om te rusten, keken zij om, of de hooge bergen van *Viktoria-Land* nog niet achter het dikke gordijn van mist en nevel te voorschijn kwamen.

XXIV.

HET VASTE LAND VAN DE ZUIDPOOL.

Na een uur zwaar en aanhoudend gewerkt te hebben, kwam men aan een plek, waar in de ijsbank, waarop de *Snelheid* gestuit was, een gat was uitgehold met zacht hellende wanden en waarin de boot een uitmuntende ligplaats had.

Kompaan bevestigde verder aan den voorsteven het sterkste touw, dat hij in de hut kon vinden en daarop legden Maarten en Klaas zonder groote inspanning het deerlijk gehavende schip aan de ijsbank vast,

Inmiddels joeg de noordewind de blokken ijs, die hier en daar op de zee verspreid waren, al dichter naar het strand. Nu en dan kwamen die drijvende massaas met elkander in botsing, stieten met een vreeselijk geraas tegen elkander aan en eenige, die het evenwicht verloren, vielen in het water.

Te midden van den dikken nevel, die hun vorm maskeerde, geleken die geduchte ijsbrokken op bewegelijke bergen en rolden op elkaâr als Pelion op Ossa.

In de IJszeeën, die de polen bespoelen, hebben dikwijls dergelijke vreeselijke botsingen tusschen de ijsbanken plaats-

Als de wind maar eenigzins sterk is, drijven die *icebergs* of ijsbergen met een snelheid van verscheidene mijlen per uur. Hun scherpe en flikkerende spitsen, hun getande naalden; hun kanteelswijze uitgehouwen randen, hun door boorde zijden, die soms ook op duizenderlei manier zijn besneden, doen ze gelijken op gebouwen uit de tooverwereld en op zilveren en glazen paleizen, die op den blauwen Oceaan drijven, naar de wind ze voortjaagt.

Maar wee het schip, dat door die doorschijnende bergen, die de winden en golven tegen elkander aanjagen, wordt ingesloten en in 't naauw gebracht!.... Na als een notedop tusschen twee steenen verbrijzeld te zijn, zinkt het en wordt het oogenblikkelijk door het water verzwolgen.

Kompaan, die al die verschrikkelijke phenomenen zeer goed kende, was dus zeer voorzichtig geweest, toen hij de boot op de bank had doen hijschen. De geleerde was echter te verstandig om het zelfs daarbij te laten. Hij wist zeer goed dat hij niet volkomen in veiligheid zijn zou voor hij den voet op het vaste land der Zuidpool gezet had en hij wilde daarom, zonder dralen, de *Snelheid* op den tegenovergestelden rand van de drijvende ijsbank trekken, opdat zij, wanneer de bank tegen het vaste land aanstiet, 't geen op 't een of ander oogenblik zeker gebeuren zou, ze slechts had voort te duwen om ze op veiligen bodem over te brengen.

Klaas en Kompaan trokken daarom aan het touw, dat aan den voorsteven van de boot bevestigd was en Maarten, die er achter stond, duwde ze met zijn krachtige handen vooruit.

De *Snelheid*, die op metalen schijven rustte, die onder den bodem uitstaken, werd gemakkelijk in beweging gebracht en gleed over het ijs als een slede.

Op de bank, die glad en effen was als een ijswoestijn, ontmoetten zij geen enkelen hinderpaal.

Een bleeke zon, omringd van die groote gekleurde kringen, die men *halos* noemt, verlichtte met haar matte stralen de kleine karavaan; kudden zeekalveren, die op het ijs lagen uitgestrekt en duizende zeemeeuwen en albatros, die op de spitse toppen der ijsbergen zaten, zagen ze voorbijgaan zonder van den minsten schrik te laten blijken. Men hoorde in de nabijheid van de bank gekraak, dof gebrom, vreemde geluiden, die veel hadden van het geblaf van jonge honden en Kompaan verzekerde dat dat geraas veroorzaakt werd door den schok der drijvende ijsschotsen, die tegen elkander aanstieten.

Inmiddels dreef, terwijl de reizigers den rand van de ijsbank naderden, die tegen het vaste land moest aankomen, de wind het ijsveld zelf naar het land. Dat reusachtige vlak zou wellicht zeer spoedig de kust raken en Kompaan hoopte zich dat oogenblik ten nutte te maken om de *Snelheid* op het Poolland te werpen.

In die doode natuur en nagenoeg geheel onbekende streken voelde de geleerde nog de zucht voor ontdekkingen in zich ontwaken en zijn wetenschappelijke plannen deden hem bij wijlen zijn ongeluk en zijn droefheid vergeten.

Klaas en Maarten hielden hem echter door hun aanhoudende vragen van al dat denken af.

Waar gingen zij heen?.... Wat zou er van hen wor-

den in die verlaten en armoedige streek, waar het leven geheel onmogelijk scheen?.... In de boot, die herschapen was in een rollende woning, waren wel is waar nog eenige levensmiddelen, maar waarmede zoude men zich voeden, als die waren uitgeput?.... De storm alleen deed schepen op die kusten belanden; maar zou men nog wel zoo gelukkig zijn van door een schip, dat in staat zou zijn om na een schipbreuk de reis te hervatten en voort te zetten, te worden opgenomen? De toekomst was, gelijk men ziet, zeer duister voor hen; maar Kompaan hoopte nog altijd dat hij de *Snelheid* zeer gemakkelijk zou kunnen herstellen, in eenige dagen Nieuw-Holland bereiken en desnoods eenige eilanden aandoen, die in de Zuidzee verspreid liggen.

Al pratende kwamen de drie reizigers, na een uur geloopen te hebben, aan den rand der ijsbank. Eenige minuten later stiet deze zelve tegen een ontzettende ijstafel, die aan het land vastzat, en toen de *Snelheid* behendig op dat gladde voorgebergte was geduwd, verliet het drietal mannen de bank en gingen zij op het vaste land der Zuidpool over.

Reusachtige ijsbergen verhieven zich op eenigen afstand als hooge muren en vormden een natuurlijke beschutting tegen den noordewind. Kompaan en de zijnen schoven de *Snelheid* tot aan den voet van dien berg van rotsen en kristal, en na alle mogelijke voorzorg genomen te hebben, ten einde zich tegen de koude te wapenen, gingen zij in de boot om van de vermoeienissen van dezen dag uit te rusten.

XXV.

KOMPAAN ZOEKT EEN WRAK.

Men weet dat in de Poolstreken de dagen en nachten ieder beurtelings zes maanden duren en dat er, wanneer de zon achter den horizon is ondergegaan, om niet weêr te voorschijn te komen, dan na een afwezigheid van honderd tachtig maal vier en twintig uren, aan den donkeren hemel verhevelingen zichtbaar zijn van verblindende helderheid. Deze, die mea noorder- of zuiderlicht noemt volgens de Pool waar zij opkomen, zijn elektrische luchtverschijnselen, bestaande in lichtgevende franjes, wier schitterende glans bij tusschenpoozen het akelige van een langdurigen nacht verdrijft.

Kompaan zou gaarne eens een zuiderlicht gezien hebben; maar volgens zijn berekeningen dacht hij dat de dag nog wel ongeveer drie maanden kon duren en hij hoopte nog voor het einde van dien langen dag *Viktoria-land* te kunnen verlaten.

Na gedurende eenige uren in de hut van de *Snelheid*

geslapen te hebben, die goed was ingepakt en afgesloten om het binnendringen der koude te beletten, gingen de geleerde en zijn vrienden te rade op welke wijze zij hun tijd zouden besteden in de koude en ongastvrije vlakten van het Zuidpool-land.

Men besloot dat men zich eerst zou bezighouden met het herstellen van de *Snelheid* en dat men vervolgens signalen zou plaatsen op de hoogste punten van het strand, ten einde de aandacht der zeevaarders, zoo er zich soms in de IJszee mochten bevinden, tot zich te trekken.

De boot werd overal nauwkeurig onderzocht; maar Kompaan ontdekte met schrik, toen hij het elektrische toestel zag, 't welk de boot in beweging bracht, dat de schade veel aanzienlijker was dan hij gedacht had.

Een lange stalen schacht van een vinger dik en die een van de voornaamste stukken van de machine vormde, was in drieën gebroken en dat was oorzaak dat de elektrische stroomen, door de zuilen en klossen voortgebracht, niet meer in het raderwerk en de roeimachine konden doordringen. Die metalen schacht was als het ware het ruggemerg van de *Snelheid*. Zij bracht den elektrischen stroom over in de toestellen, die haar in beweging brachten, gelijk de zenuwen den zenuwstroom aan onze spieren meêdeelen, en zonder haar was de boot geparalyseerd als iemand, die de wervelkolom gebroken heeft.

Bij het zien daarvan slaakte Kompaan een diepen zucht en verborg hij zijn gelaat in zijn handen.

Klaas en Maarten raapten in de kiel de stukken van

de metalen staaf op en keken er naar, terwijl zij ze met een dom gezicht in hun handen ronddraaiden, als kinderen, die hun speelgoed gebroken hebben.

Terwijl Kompaan in zijn overpeinzingen verdiept bleef, nam Maarten het woord en zeide:

— Het is dus totaal onmogelijk om dit stuk ijzer weêr aan elkaâr te hechtten.

— Men zou een nieuw moeten smeden — antwoordde de geleerde.

— En er is geen smid in dit land — hernam Maarten.

— Als er maar een smidse was zouden wij ons zonder smid wel weten te helpen — antwoordde Kompaan.

— Welnu, een smidse kunnen wij wel maken — riep Maarten vol zelfvertrouwen uit.

— Wel zeker! — zeide Klaas — wij hebben den wind tot blaasbalg en ijsblokken tot kolen.

— Ons ontbreekt slechts de brandstof — hernam de geleerde. — Een stuk steenkool zoo groot als ons hoofd, zou ons het leven redden.

— Des noods zou men de steenkool door een stuk hout kunnen vervangen — vervolgde Maarten.

— Drommels ja! — voegde Klaas er bij — wij zullen wel blokjes vinden bij den turf- en houtverkooper hier naast! — Waarlijk gij zijt krankzinnig! — Gij spreekt van hout en kolen alsof wij slechts behoefden te bukken om ze op te rapen, en ik zou op 't oogenblik de eene helft van mijn lichaam verbranden, als ik zeker was dat ik er de andere meê kon verwarmen....

— 't Is waar — hernam Maarten — dat wij wel wat vuur konden gebruiken ... De thermometer staat op 40 graden beneden nul....

— Wij zullen hier in deze streken geen halven duim hout vinden — zuchtte Kompaan.

Aan de Noordpool kan men tusschen het ijs, mos en zeegras vinden. »Daar bedekken," gelijk Linaeus zegt, »de schraalste gewassen de schraalste aarde," maar hier zullen wij zelfs geen spoor van gewas aantreffen.

— Bekoorlijk land! — riep Klaas uit.

— Dan stel ik voor — zeide Maarten — om aan de zee het hout te vragen, dat de aarde ons weigert. De stormen zijn veelvuldig en vreeselijk in de Zuidzee. Veel schepen hebben zich moeten verbrijzelen tegen de drijvende ijsbergen. Wij zullen op de kusten ongetwijfeld wrakken en overblijfselen van vaartuigen vinden.

Dat voorstel, hoe vermetel het ook was, lachte Kompaan en Klaas aan, die trouwens niets beters hadden aan te bieden.

Na een schralen maaltijd, wapenden de reizigers zich met lange haken, die hen gediend hadden om zich een weg te banen door de Krooszee, lieten de *Snelheid* bij den ijsberg, die haar beschutte en volgden de westkust van het *Viktoria-land*.

Zij wandelden reeds twee uren te midden van de ijsblokken, zonder nog iets ontdekt te hebben, toen Maarten, aan den voet van een ontzettend groote klip gekomen, die bijna ongenaakbaar was aan den kant, waar zij zich bevonden, plotseling een kreet van blijdschap en verbazing slaakte.

— Kijkt! kijkt! — riep de jongman uit, terwijl hij zijn makkers een soort van vlag toonde, die boven op de ijsklip in de lucht golfde.

En terwijl Kompaan en Klaas verbaasd de oogen wijd openzetten, klom Maarten met de vlugheid van een kat naar boven, om het eerst die wapperende en stukgereten lomp, waarin hij slechts met moeite onze driekleur kon herkennen, te bereiken!....

XXVI.

HET SEIN.

Dat men boven op den top van een ijsberg, in een onbewoonbare streek en op een afstand van verscheidene mijlen van eenige woning, de hollandsche vlag aan een stok zag wapperen, was in de oogen van Klaas iets zoo onwaarschijnlijks, dat hij er de schouders over ophaalde en begon te glimlachen van medelijden.

Nochtans was het waar, zichtbaar en tastbaar. Het was wel onze driekleur, die voor de oogen der vermoeide reizigers wapperde; het was wel de vlag van het vaderland, die de wind heen en weêr deed golven op de spits van een ijsklip op de verlaten kusten van het vaste land der Zuidpool.

Kompaan werd zeer aangedaan, want hij had al zeer spoedig in de lomp, die door de winden werd heen en weer bewogen, een noodsein gezien, dat waarschijnlijk door schipbreukelingen op dien ijsberg was geplant. Gevolgd door Klaas, die veel moeite had om van zijn verwondering te bekomen, snelde hij Maarten achterna en niettegenstaande de grootere vlugheid van het jonge

mensch, bereikte hij bijna even spoedig als hij den top van de klip.

De vlag was aan den top van een langen mast gespijkerd en deze, die tusschen ontzettende op elkander gestapelde ijsblokken was gestoken, had den wind kunnen weêrstaan en was, ondanks de hevige stormvlagen, die van over de zee waren komen aanwaaien en hem hadden overvallen, bijna recht blijven staan.

Ongelukkigerwijze was dat sein door geen enkelen zeevaarder gezien, want iets lager onder de vlag hing een lantaarn, die eveneens aan den mast was vastgehecht en daarnaast lag een flesch met een rol papier er in.

Dat was waarschijnlijk de oplossing van het raadsel, dat den geest van Klaas pijnigde. waarom de drie makkers zich haastten om den mast uit het ijs te rukken, de flesch er af te nemen en ze te verbrijzelen, ten einde het geschrift te lezen dat er in zat.

Kompaan nam met een koortsachtige hand het papier en ontrolde het haastig. Ziehier wat er op stond:

»Het hollandsche schip *Katharina*, vertrokken uit Nieuw-Holland naar Amsterdam, is den 22 Oct. door den storm op de kusten van *Viktoria-Land* geworpen.... Het scheepsvolk heeft dit noodsein op de hoogste punt van de kust opgericht.... De *Katharina* zit drie mijlen verder naar het noorden in het ijs vast.... Onze voorraad van levensmiddelen is uitgeput.... De koude doet ons vergaan.... Komt ons ter hulpe."

Kompaan eindigde de lezing van dit geschrift met een diepen zucht; maar Maarten, wiens hart van edele opoffe-

ringsgezindheid klopte, greep de hand van zijn vriend en riep:

— Wij hebben geen tijd te verliezen! Snellen wij er heen!

De geleerde bukte het hoofd en antwoordde zeer zacht, terwijl hij zijn oogen op de lantaarn gericht hield, waarin nog slechts een stukje verkoold katoen zat.

— Het is te laat....

— Trouwens, wat zouden wij voor hen kunnen doen? — voegde Klaas er bij. — Is onze toestand niet dezelfde als de hunne?....

— Zij zijn dood — vervolgde Kompaan peinzend.

— Dat zullen wij ook spoedig zijn! bromde Klaas bibberend van koude.

— Kom, kom! — hernam Maarten — daar weten wij niets van! Bewegen wij ons wat, voor den drommel!.... dan zullen wij het wat minder koud hebben! Dat schip moet nog bestaan en wij zullen het vinden!

Die laatste woorden deden het denkend voorhoofd van den geleerde fronsen en hij riep uit:

— Groote God, geef dat het schip nog bestaat!....

— Wat dan? — vroeg Maarten.

— Wel! dan zouden wij gered zijn!.... In een paar uren zou de *Snelheid* dan kunnen hersteld zijn en op nieuw zee bouwen!

— Dan zouden wij kunnen vertrekken! — galmde Klaas uit. — O, wat zou ik weinig spijt hebben dat ik dit land zou moeten verlaten.

— Maar de *Snelheid* kan niet meer dan drie man bevatten — hernam Maarten — en zoo het scheepsvolk van de *Katharina* nog eens in leven ware?

— Wel! — riep Klaas — dan zouden wij zeer stilletjes weggaan, zonder iets te zeggen! Dat zou misschien wel laag, maar toch in ieder geval beter zijn, dan dat wij allen tegelijk ontkwamen.

— Spreek zoo niet, Klaas! — viel Kompaan hem in de rede. — Wij zullen ongelukkigerwijze niet anders dan lijken op de *Katharina* vinden. De leêge lantaarn, zonder olie en pit, moet zijn uitgegaan, toen de laatste matroos van het schip den geest gaf. Wees overtuigd dat het licht van die baak, de eenige hoop van die ongelukkige schipbreukelingen, zorgvuldig is onderhouden, zoolang er op die ijsvelden nog één mensch in leven was.

Klaas bloosde over zijn egoïsme en beet zich op de lippen van schaamte, en daar hij inderdaad veel beter was, dan hij scheen, drukte hem de hand van Kompaan, zeggende:

— Gij hebt gelijk!.... Laat ons naar de *Snelheid* terugkeeren en dan gaan wij de *Katharina* opzoeken.

De drie reizigers richtten snel den mast weêr op, waaraan de driekleur wapperde en liepen in allerijl van den ijsberg af, om langs denzelfden weg terug te keeren, dien zij hadden genomen, om zoo ver te komen.

Na gedurende een uur tusschen de ijsschotsen geloopen te hebben, deed zich eenig gekraak onder hun schreden hooren en meende Kompaan twee of drie vulkanische schokken te voelen. Kort daarop scheen de hemel, die in de richting van het noorden buitengewoon mistig was, vol

rook te zijn; dikke wolken hoopten zich op en een dof gebrom weêrklonk door de lucht....

— Wat is dat? — vroeg Klaas verbaasd.

Op 't zelfde oogenblik antwoordde hem een geduchte ontploffing en vertoonde er zich aan den ververwijderden horizon een groote vuurvlam. Het felle licht, dat zij verspreidde, verlichtte den steilen top van een hoogen vuurspuwenden berg, die tot dusver geheel en al in de wolken onzichtbaar was gebleven.

— Een vulkaan! — riepen Klaas en Maarten verschrikt uit.

— Welnu! — zeide Kompaan verheugd. — Wat zou dat? Dat is de berg *Erebus*, die in 1841 door James Ross, ontdekt is?.... Wees maar niet bang, mijn goede vrienden, die doet geen kwaad.

XXVII.

DE BERG EREBUS.

Deze vulkaan, die meer dan 3750 el boven de oppervlakte der zee verheven is, is een reusachtige berg van lava en ijs. Daar hij onder den 76^{en} breedtegraad ligt, levert hij het schrikwekkende kontrast op van het felste vuur en de grootste koude. Zijn basis bestaat uit ijsschotsen en zijn kruin is een en al vuur. De sneeuw bedekt zijn breede zijden, waarlangs stroomen van ziedende lava neêrvallen. Van daar een onophoudelijke strijd. De berg siddert en rilt als hij het vuur voelt. Hij stuiptrekt en brult van smarte gelijk de misdadiger, dien men in vroegere dagen het gloeiend ijzer op den rug drukte; de gloeiende stroomen van gesmolten bazalt worden al sissend uitgebluscht op de ijslaag, als de gloeiende tang in het vleesch van den ongelukkige.

Kompaan en zijn vrienden keken in bewondering naar dien reus van het Zuidpoolland, die met een diadeem van vuur bekroond scheen en de geleerde verhaalde aan Klaas, die nog altijd een weinig bang was, hoe James Ross met zijn matrozen dicht genoeg bij dien geduchten vulkaan kon

komen, zonder eenig gevaar te loopen. Die stoute zeevaarder had bevonden dat de geheele berg uit opeengestapelde lagen van bazalt en ijs gevormd was.

De koude was in die streken zoo groot, dat de brandende lava niet in staat was het ijsbed, waarop zij zich uitstortte, volkomen te smelten.

Terwijl Kompaan sprak, brulde de *Erebus* onophoudelijk door en braakte zijn krater bij afwisseling wolken van rook en dartele vlammen uit. Deze purperden den hemel aan den gezichteinder en kleurden de ongelijke randen der wolken rood. De omliggende bergen waren door dien grooten brand verguld, gelijk onze heuvels het zijn bij ondergaande zon en hun met sneeuw bedekte toppen, hun kristallen naalden, hun ongenaakbare spitsen, die prismatisch waren gevormd, weêrkaatsten dien ontzettenden vuurgloed met duizend lichtstralen.

Hier en daar verhieven in dat landschap van vuur andere bergen nog hun getande kruinen, en vlak naast den *Erebus* kon men een anderen uitgedoofden krater zien, waarschijnlijk dien, waaraan James Ross den naam van *Terror* heeft gegeven en dien hij als den ouderen broeder van den *Erebus* beschouwde.

Om dien reusachtigen vuuroven heen zag men hier en daar hooge ijsbergen, die op kolossale torens geleken en waarvan de menigvuldige naalden tusschen den nevel door schitterden als lichtstralen.

Kompaan hield bij wijlen stil om dat grootsche schouwspel gade te slaan, en zoo Klaas en Maarten hem niet bij herhaling hadden aangespoord om zijn weg te vervolgen, zou de geleerde uren achtereen in bewondering naar die tooverachtige uitbarsting hebben gekeken.

De drie reizigers vonden echter ten laatste de klippen terug, aan welker voet zij aan wal gegaan waren en keerden vrolijk in hun rollende woning terug om er een weinig in uit te rusten vóór zij naar de *Katharina* gingen zoeken.

Dienzelfden avond ondernamen zij evenwel nog dien avontuurlijken tocht. De *Snelheid* werd op nieuw door de drie mannen over het ijs voortgetrokken langs de noordkust van het vaste land.

Daar de *Katharina* midden in de ijsbanken vastzat, op drie mijlen afstands van de klip, waarop het sein was opgericht, hield Kompaan het voor beter, de *Snelheid* aan den voet van den ijsberg te laten liggen, dan er zich mede te vermoeien bij het zoeken naar het verongelukte schip.

Maarten en Klaas namen dat voorstel aan, en toen de karavaan bij de basis van de klip was gekomen, werd de boot van Kompaan, die even goed op het ijs als in het water voortkon, in een kromming van den ijsberg geduwd, waar zij veilig was tegen den zeewind, die de *icebergs* en banken met donderend geweld op het vaste land dreef.

Daarop gingen de drie mannen uitgeput van vermoeienis, in de hut en sliepen eenige uren achtereen.

Inmiddels was de berg *Erebus*, na nog gedurende langen tijd stroomen van lava en wolken van damp te hebben gebraakt, langzamerhand tot bedaren gekomen en hield zijn dof gebrul allengskens op.

De uitbarsting was zoo goed als geëindigd, toen Kompaan wakker werd; maar ofschoon de vulkaan meer dan dertig mijlen van hem verwijderd was, merkte de geleerde op, dat een dunne laag van asch de ontzettende ijsvlakte overdekte, die tusschen de kust en de eerste bergen van het vaste land lag. Terwijl hij sliep had die asch welke door den krater was uitgebraakt, zich over den grond verspreid.

Toen Klaas op zijn beurt, geheel toegerust om de *Katharina* te gaan zoeken, uit de hut kwam, werd hij bij het zien van die uitgestrekte stoffaag, die als een tapijt over de ijswoestijn lag, zoo getroffen, dat hij uit ontroering een traan wegpinkte.

Kompaan en Maarten, die zijn aandoening opmerkten, maar er de reden niet van konden raden, vroegen hem wat hem scheelde.

— Ik begrijp nu — antwoordde de oude zeeman — waarom de goede God vulkanen in dit land heeft geplaatst.

— Wel weêrgaasch! — riep Kompaan — dat zou ik wel eens willen weten....

— Dat is nog al gemakkelijk te begrijpen — hernam Klaas glimlachend — het is immers dood eenvoudig dat men asch op het ijs gooit, opdat de menschen, die schepen gaan zoeken, geen gevaar zullen loopen van uit te glijden en zich armen en beenen te breken!....

— Wel! zeide Kompaan — de verklaring is wel niet zeer wetenschappelijk, maar zij is daarom nog zoo slecht niet.

XXVIII.

HET GERAAMTE VAN EEN SCHIP.

Volgens de aanwijzing op het papier, dat de schipbreukelingen van de *Katharina* in de flesch bij de klip, waarop het noodsein geheschen was, hadden neêrgelegd, zocht Kompaan het schip ten noorden van den ijsberg, tusschen de kolossale ijsschotsen, die de wind naar de kust had gedreven. Dat zoeken was buitengewoon moeielijk. Om de zee te ontdekken, die telkens door ijsblokken van een verbazende hoogte werd gemaskeerd, moest men op al de toegankelijke ijspieken klimmen, en daar deze over het algemeen de minst hooge waren, zag men van haar top slechts een zeer beperkten horizon. Men moest herhaaldelijk straten en stegen door, die als 't ware in het ijs gebaand waren en aan weêrzijden waarvan zich steile muren verhieven, die hooger waren dan huizen van zes verdiepingen. 't Spreekt dus van zelf dat alle vergezicht hier onmogelijk was. Ook werden de zoekers menigmaal

door onoverkomelijke hinderpalen van allerlei aard in hun expeditie tegengehouden. Nu eens was het een breede en diepe spleet of groef, die gapend voor hen lag, dan weder een hoop sneeuw, waarin zij tot aan het midden wegzakten en die hen noodzaakte terug te keeren.

Nu en dan slaakten de drie mannen, om zich te doen hooren door de schipbrenkelingen, zoo er bij toeval nog op de *Katharina* in leven waren, geduchte hoezee's, die zij deden volgen door een gelijktijdig afschieten van hun geweren; de echos van de ijsbergen die nog lang weêrkaatst werden en buitengewoon helder waren, vermenigvuldigden dat geschreeuw en maakten den knal der geweerschoten harder; maar op dat herhaalde geroep werd door niemand geantwoord.

Kompaan begon te gelooven dat niet alleen de geheele bemanning van de *Katharina* van ellende en koû was omgekomen, maar ook dat het schip zelf waarschijnlijk tusschen twee banken verbrijzeld en onder de golven verdwenen was.

Nadat zij echter gedurende zes en dertig uren aandachtig gezocht hadden, beklom Maarten weder een klip, die Klaas en Kompaan hem als een uitmuntend observatorium hadden aangewezen, en nu zag hij op nieuw een zwart punt, dat van alle kanten door een ijsveld was omringd. Maar de afstand, die hem van dat punt scheidde, was zoo groot, dat hij den verrekijker van Kompaan moest gebruiken om met juistheid te kunnen zeggen wat hij zag.

Naauwelijks had hij dan ook het optisch instrument

voor zijn oog gebracht of eensklaps ontsnapte de vreugdekreet aan zijn borst:

— Ik zie het schip!.... ik zie de *Katharina*.

Dat gelukkige nieuws werd door Kompaan en Klaas, met opgewondenheid en gejuich begroet; de twee zeelieden vergewisten zich met eigen oogen van de positie der *Katharina*, die in het ijs was ingesloten als in een schroefbank en het drietal liep vrolijk en vlug in de richting van het schip.

Weldra gingen de reizigers de ijsvlakte op, die zich zoo ver het oog reiken kon, om de *Katharina* uitstrekte, en nu konden zij het ongelukkige vaartuig geheel op hun gemak opnemen. 't Was een fregat dat er allerellendigst uitzag. Zijn masten waren ter hoogte van het dek weggezaagd en zijn romp zat vol deuken ten gevolge van de hevige schokken der ijsbanken en schotsen te midden waarvan het gevaren had. Hier en daar gaapten zijn wanden, die er uitzagen als waren zij met afzichtelijke wonden bedekt. Op het ijs aan den voet van het schip lagen stukken van planken, flarden van zeilen, vischgereedschap en eenig timmermans- en smitsgereedschap, dat grootendeels door de sneeuw bedekt was. Aan alle kanten hingen er stukken touw naar beneden en onder een open luikgat stond een smalle ladder.

Kompaan en Klaas riepen, vóór zij op het schip klommen, herhaaldelijk het scheepsvolk en liepen met Maarten een paar malen om de *Katharina* heen; maar daar niemand op hun herhaald geroep antwoordde, besloten zij op het dek te klimmen.

Op eens gaf Kompaan, die nieuwsgierig door een spleet in den wand keek, een gil van verbazing en schrik. Zijn twee vrienden wilden na hem eens kijken en zagen in een hut een man zitten voor een klein tafeltje, dat met registers en boeken beladen was. Ondanks den schrik, die zich bij het zien daarvan van hen had meester gemaakt, aarzelden de drie vrienden niet het onderzoek voort te zetten, waarmede zij een begin gemaakt hadden, en zoodra zij op het dek geklommen waren, veegden zij snel de sneeuw weg, die den ingang der trap versperde. Zij daalden naar de hutten af met een haast die niet vrij van eenigen angst was, en begaven zich eerst naar het vertrek, waarin het geheimzinnige personaadje zat, dat zij door de spleten van den wand hadden gezien.

Kompaan opende de deur; de man bleef onbewegelijk op dezelfde plaats zitten. De geleerde naderde hem en nam hem bij de hand, maar die was stijf en ijskoud. Een groenachtige schimmel bedekte zijn bleeke lippen en zijn oogen; in zijn rechterhand, die op de tafel rustte, hield hij nog een pen en een dik dagboek lag open voor hem.

Terwijl Kompaan met bevende stem opmerkte dat die ongelukkige door de koude was gedood, las Maarten de laatste regels, die zijn hand had geschreven, overluid op:

»17 Januari. — Heden is het 33 dagen dat ons schip in het ijs zit ingesloten. — Ons vuur is gisteren avond uitgegaan en onze kapitein heeft vergeefs beproefd het weer aan te maken. — Zijn vrouw is heden morgen van koude en honger gestorven alsmede vijf man van het scheepsvolk.... Er is geen hoop meer!...."

Toen Kompaan die woorden hoorde, sloeg ook hij een oog op het dagboek; maar eensklaps deinsde hij verschrikt terug en viel onder het slaken van een vreeselijken gil in de armen van Klaas. Hij zag op de tafel een kistje, staan, dat hij vroeger wel eens in de handen van zijn dochter had gezien en waarop dan ook de naam Maria in een gouden plaatje was gegraveerd.

XXIX.

HET KISTJE VAN MARIE.

De verbazing en ontroering van Kompaan, toen hij het kistje zag, dat eens aan zijn beminde dochter had toebehoord, duurden nauwelijks twee sekonden. De geleerde wierp zich op die doos als een vrek zich op een schat werpt, die hem ontvreemd is en dien hij terugvindt; hij nam ze in zijn handen, besproeide ze met zijn tranen en kuste ze in vervoering.

Klaas en Maarten waren even verbaasd als hij en deelden zijn ontroering, terwijl zij in hun hart nieuwen moed voelden ontwaken.

Dan Koopman werd plotseling bleek toen hij het kistje opende. Een rilling ging er over zijn geheele lichaam. Hij vroeg zich zelven, van schrik bevangen, af, of de brief, dien zijn vingers daar onder in de doos voelden liggen, hem niet eensklaps een doodelijken slag zou kunnen toebrengen, zoo hij een noodlottige tijding bevatte.

Het was een verschrikkelijk en angstig oogenblik, toen hij met bevende hand dat geheimzinnig briefje opende, waarin hij geen oog durfde slaan. Maar op eens deed een glans van vreugde zijn gezicht stralen en zijn hart klop-

pen. In een oogwenk ging bij hem de vreeselijke twijfel in de levendigste hoop over; hij werd in een sekonde een geheel ander mensch.

Het briefje, dat in het kistje lag, was geheel van de hand van Marie, en men las er deze weinige met potlood geschrevene regels op:

»De engelsche paketboot, de *Richmond*, is door den storm in de Koraalzee verbrijzeld. Zes reizigers die zich in een boot hebben gered, zijn op de kust geworpen van een eiland dat hun onbekend is, maar dat tot den archipel der nieuwe Hebriden moet behooren. — Dat God hen bescherme, in afwachting dat hun broeders hen te hulpe komen!"

— Eindelijk! — riep Kompaan, — de storm heeft mijn dierbaar kind gespaard! Zij leeft! En haar moeder leeft ongetwijfeld ook!.... o, Klaas!.... o, Maarten!.... Welk een geluk voor ons! Moed gehouden en wij zullen hen terugvinden!.... Met geduld en geestkracht zullen wij alle hinderpalen te boven komen!.... Wij zullen sterker zijn dan al de elementen, die tegen ons hebben saâmgezworen!....

Klaas en Maarten drukten hartstochtelijk de hand van hun vriend.

— Dat lieve kind — hernam Kompaan aangedaan — hoe weinig zal zij er aan gedacht hebben, toen zij dit briefje schreef, dat het door haar vader zou gelezen worden!.... Begrijpt gij, hoe het juist in onze handen is gekomen? 't Zijn de stroomen, die van de Koraalzee naar de Pool gaan, die het hierheen hebben gedreven. De

Katharina zat reeds in het ijs vast, toen haar passagiers het kistje hebben opgevangen! Misschien wordt er zelfs van gewag gemaakt in het Journaal; kijk eens Maarten.

De jonge man nam het dagboek van de tafel, sloeg een paar bladzijden om en riep eensklaps uit:

— 8 Januari. — Heden morgen heeft een matroos een kistje gevonden, dat door schipbreukelingen in zee was geworpen. Mochten zij gelukkiger zijn dan wij en aan den dood ontsnappen, die ons bedreigt.

— Arme lieden! — zeide Kompaan, terwijl hij op nieuw het bleeke en door de koude verstijfde gelaat zag van den ongelukkigen zeeman, die de dood op den stoel voor de tafel had vastgenageld; welk een ontzettende foltering hebben die menschen niet moeten doorstaan!....

Toen de drie mannen verder de gangen en hutten van het schip doorzochten, vonden zij nog verscheidene andere lijken, die door de koude verstijfd waren, maar er nog precies uitzagen alsof ze leefden.

De *Katharina* scheen een groot graf te zijn en het ijsveld, waartusschen zij vastzat, maakte haar nog wel honderdmaal akeliger dan de somberste begraafplaats.

Klaas liep met schrik over haar krakende planken; Maarten durfde geen woord spreken en Kompaan, die nu en dan de stoutmoedigheid had van een deur even te openen, sloot ze bijna nooit weêr dicht zonder een zeker gevoel van schrik en ontzetting. De lijken op de *Katharina* zagen er werkelijk ook verschrikkelijk uit. De meeste passagiers, die onder de hevigste pijnen waren gestorven, hadden nog op hun gelaat de uitdrukking van smart, en

Blad 45

't scheen alsof de dood in uitgedachte wreedheid er behagen in had gevonden om de trekken van zijn slachtoffers goed te konserveren, ten einde er voortdurend de kenteekenen van den akeligsten doodstrijd in gegraveerd te zien.

Eindelijk kwamen Kompaan en zijn makkers, na lang gezocht te hebben, aan de hut van den meester-timmerman. Daar vonden zij geen enkel lijk en al het gereedschap lag op zijn gewone plaats. In een hut, die er vlak naast lag, was een kleine smidse zonder brandstof zichtbaar, en het beschot dat dit vertrek van dat van den timmerman scheidde, was reeds weggebroken, waarschijnlijk om voor brandhout te dienen. Toen hij de smidse zag, gaf de geleerde een gil van blijdschap, en terwijl Klaas een oude tafel stuk brak om vuur te maken, zocht hij in de laden en kisten naar een metalen schacht, die de verbrijzelde as van de *Snelheid* zou kunnen vervangen.

Een paar minuten later had hij het geluk een stalen staaf te vinden, die naar het hem toescheen alle gewenschte eigenschappen bezat, en Maarten stelde hem een doos met vijlen ter hand, die hij met groot genoegen aannam. Weldra steeg, dank zij de volharding van Klaas, de vlam uit de smidse op, de stalen staaf werd gloeiend gemaakt en Kompaan smeedde ze, naar verlangen, op het aanbeeld, terwijl de geduchte hamerslagen door het schip weêrklonken, als moesten zij de dooden opwekken, die er in verspreid lagen.

XXX.

NIEUW-ZEELAND.

De geleerde moest niet minder dan zes uren achtereen werken om de metalen as te maken, die aan de verlamde *Snelheid* de beweging moest teruggeven. Maar na dien tijd kon hij ook, verheugd van zoo goed geslaagd te zijn, met trots zijn werk aan zijn reismakkers toonen.

Deze, die in de eenvoudige ijzeren staaf den sleutel zagen van de ijsgevangenis, waarin de storm hen geworpen had, verlangden niets liever dan maar zoo spoedig mogelijk van de *Katharina* af te gaan en met de *Snelheid* te vertrekken, om de schipbreukelingen van de *Richmond* te gaan opzoeken.

Maarten nam het kistje van Marie, zijn aanstaande, mede; Kompaan droeg de as, die hij gemaakt had en eenig gereedschap, en Klaas pakte eenige aarden distilleerkolven, die hij in de hut van den geneesheer gevonden had, en een groot stuk glas mede, dat de ruit van de *Snelheid* moest vervangen, die Kompaan na den val van de hoos had ingeslagen.

Dus toegerust, verlieten de drie mannen het ongelukkige schip, waarvan de koude en het gebrek een drijvend kerkhof hadden gemaakt en waarover de koude winden van de poolstreek van lieverlede een dik kleed van sneeuw legden.

De reparatie van de *Snelheid* duurde niet lang. De as, die door Kompaan was gesmeed, paste uitmuntend in de plaats van de gebrokene en eenige streken met de vijl maakten dat zij volmaakt sloot. De batterij, op nieuw van zwavelzuurkoper voorzien, en de sterke klossen, die de kracht van den elektrischen stroom vermenigvuldigden, werden weder in de kiel van de onderzeesche boot geïnstalleerd; de toestellen voor het vervaardigen van zuurstofgas en voor de voortbrenging van kunstmatige lucht werden door Kompaan weder in orde gebracht en Maarten nam op nieuw op zich daarover een wakend oog te houden.

De touwen die de schommels onder aan de boot vasthielden; de duikertoestellen en de buizen van gutta-percha, waardoor de lucht in de hut moest worden ingeademd; de kleppen van den cylindervormigen gang, waardoor men op de schommels afdaalde, zonder dat het water in het schip drong; kortom, alle teedere gedeelten van de *Snelheid* werden achtereenvolgens met groote naauwkeurigheid door Kompaan onderzocht en, als het noodig was, gerepareerd.

Na een schralen maaltijd trokken de drie reizigers hun rollend huis weêr naar de zee om het op nieuw vlot te maken. Klaas en Maarten waren schier dronken van blijdschap en gingen het eerst in het schip, waarna Kompaan, die na hen den voet van het Poolland aftrok, een laatsten

groet zond aan de vlammende kruin van den *Erebus*, die statig afstak tegen den mistigen horizon.

De geleerde liet, om geen gevaar te loopen van op een *Icefield* te stooten of zijn boot tegen de ijsbanken te verbrijzelen, haar terstond zinken en zoo bevond zij zich in een oogenblik in de diepte der IJszee.

Daar nu de temperatuur der wateren in de nabijheid van de Pool veel warmer is dan die van de zuidpoolstreek zelve, werden Kompaan en zijn makkers daardoor des te aangenamer verrast, omdat zij het niet verwacht hadden. De vreugde, die zij smaakten, van de eenzame en barre streken te kunnen verlaten, waar zij al zeer spoedig van koude en honger zouden zijn omgekomen, was niet te beschrijven. Maarten en Kompaan bouwden luchtkasteelen naar de heerlijkste plannen en Klaas neuriede allerlei oude matrozenliedjes, wat bij hem den hoogsten trap van tevredenheid aanduidde.

Om zoo spoedig mogelijk in den archipel der *Nieuwe-Hebriden* te komen, waar volgens den brief, dien men in het kistje van Maria had gevonden, eenige schipbreukelingen van de *Richmond* waren aangeland, had de geleerde zijn reisplan vastgesteld door de Antipoden-eilanden en de Straat van Cook heen en tusschen de twee eilanden Nieuw-Zeeland en de kleine groep der Norfolk-eilanden en de oostelijke punt van Nieuw Caledonië door.

De Straat van Cook was het middelste punt van dien grooten tocht, maar het was niet gemakkelijk om op dat punt aan te leggen en halt te houden, omdat de inboorlingen van Nieuw-Zeeland de familiariteit met vreemdelingen zoover drijven, dat zij hen aan het spit steken, braden en opeten. Na de naakte rotsen der Antipoden te zijn voorbijgevaren, zag Kompaan zich echter genoodzaakt om de *Snelheid* boven te laten komen, omdat zij telkens gevaar liep van op de ondiepten en op de met sterkoraal bedekte klippen te stooten, die bij den zuidelijken ingang van de Straat van Cook liggen.

Naauwelijks was deze beweging uitgevoerd of de drie zeevaarders konden de hooge bergen van Ika-Na-Mawi, het eiland ten noorden van Nieuw-Zeeland, zien en onder hen het best den met sneeuw bedekten top van den Egmond, die meer dan 3000 el boven de oppervlakte der zee verheven is. Naarmate zij naderbij kwamen, werd het land meer zichtbaar en zagen zij prachtige en bekoorlijke landouwen voor zich liggen. Beeken, die van de bergen afruischten, doorstroomden de dalen en vlakten, die hier en daar beplant waren met reusachtige brood- en banaanboomen. Wouden van ceders en cocosboomen bedekten de hellingen dier heuvels en de kust werd beschaduwd door een buitengewonen plantengroei van riet, bamboes en papyrus, waartusschen troepen van roode flamingoos visschen verschalkten.

Bij het zien van dat Eden, dat zoozeer verschilt van de koude streken van het vasteland der Zuidpool, waren de drie vrienden een en al bewondering. Klaas had er wel lust in om even voet aan wal te zetten, ten einde een oogenblik te kunnen uitrusten in de schaduw der palmboomen; maar Kompaan en Maarten, die aan niets dachten dan aan de *Nieuwe-Hebri-*

den, overtuigden hun makker zeer spoedig, dat hij alsdan door de Kannibalen zou worden opgegeten, welke verzoeking den ouden zeeman zoo weinig toelachte, dat hij alleen bij de gedachte er aan kippevel kreeg en Kompaan verzocht toch zoo snel mogelijk de Straat van Cook door te varen.

XXXI.

EEN GEVECHT VAN REUZEN.

Nadat de *Snelheid* zonder eenig ongeval de enge Straat was doorgevaren, die Nieuw-Zeeland in twee helften scheidt, voer zij met een ontzettende snelheid onder de lauwe wateren der tropische streek door, tusschen den archipel van Norfolk en het Pijnen-eiland, toen Maarten op eenigen afstand een dof gebrul hoorde, dat hem niet onbekend was.

Kompaan en Klaas, die verdiept waren in de blijde hope, dat zij spoedig op de plaats hunner bestemming zouden zijn aangekomen, luisterden, en de geleerde snelde daarop terstond naar het elektrisch toestel om de boot te laten stilhouden.

Maar de *Snelheid*, die over de toppen van een reeks van onderzeesche heuvels heengleed, had nog den tijd om boven een soort van dal te komen; in welks diepte de vreeselijkste strijd werd gestreden, dien men zich denken kan.

Een walvisch van minstens twintig el lengte vocht met een ander dier, even groot en monsterachtig als hij, maar veel sterker gewapend.

Het lichaam van dat woeste dier stak in een lederach-

tige en traanachtige huid en was hard als eikenhout en buigzaam als riet. Het achterste einde liep uit op een staart met een breede gespierde vin, die het water sloeg en brak als het roer van een schip. In zijn kleinen en ronden kop, die weinig van den hals te onderscheiden was, zaten twee zwarte en doordringende oogen, die vuur schoten van woede en vlak onder hen ging een roodachtige spleet beurtelings open en dicht en blies en snoof met groot geweld. Dat was de bek, die belachelijk klein en bijna mismaakt was, in vergelijking van den kolossalen omvang van het lichaam. Het monster was zeer breed om het midden, maar liep aan de beide einden veel dunner toe. Het had in den vorm iets van een ontzettenden weversklos. Het achterste gedeelte, dat met de zwemvin gewapend was, kronkelde en maakte allerlei bochten als een slang, en het voorste gedeelte, te beginnen bij de stompe punt van den snuit, was onbuigzaam en stijf en ongeveer drie el lang. Dat was een elpenbeenen slag- of stootkant, van de dikte van een arm, hard en droog als een naald van graniet en scherp en doordringend als een degen. Zijn basis zat aan den bronskleurigen kop van het dier vast, dat zich van dat wapen bediende als een soldaat van een degen. Het stiet altijd door, soms in het wilde rond, soms ook gleed het langs den walvisch af, die behendig wist uit te wijken, zoodat de ivoren lans dan tegen de klippen en polypenwoningen afstuitte, waarvan de stukken afvlogen.

Kompaan herkende al zeer spoedig in dat dier van vreemden vorm en met zijn eigenaardigen slagtand een

der meest geduchte bewoners van de zee, den *eenhoornigen walrus*, den *monodon monoceros* van Linnaeus, den befaamden zee-eenhoren, van wien de romanschrijvers der middeleeuwen zulke wonderlijke verhalen hebben opgedischt. Hij wist welke vreeselijke gevechten dat geheimzinnige en bijna mythologische zoogdier met de walvissshen levert; hij kende zijn kracht en zijn stoutheid en ook was 't hem niet onbekend dat er een menigte schepen in volle vaart door kudde van eenhorens waren aangevallen en door de slagtanden van die verschrikkelijke dieren waren doorboord.

Daar de geleerde dan ook vreesde, dat de eenhoren, dien hij zag vechten, zich in zijn blinde woede op de *Snelheid* zou werpen, trachtte hij de boot op een eerbiedigen afstand van de twee strijders te houden Maar Klaas, die bij het zien van dat vreeselijke gevecht het vuur der jeugd in zich voelde ontgloeien en zich herinnerde, dat hij vroeger in de Noordpool-zeeën den walvisch had gejaagd, wilde zich ondanks de smeekgebeden van Maarten en den raad van Kompaan op een schommel laten zakken, ten einde te beproeven of hij den eenhoren niet met zijn elektrischen harpoen kon verpletteren.

Terwijl hij zich in zijn duikertoestel stak en van het hoofd tot de voeten gewapend in den met kleppen toegerusten cylinder naar beneden zakte, om zich op een der bankjes of schommels, die onder aan de *Snelheid* waren vastgehecht, neêr te zetten, was het gevecht tusschen de beide zeemonsters al heviger geworden en de walvisch, die met meer woestheid werd aangevallen, verdedigde

zich nu ook met meer vlugheid en talent. Daar hij echter geen wapen van aanval bezat, gelijk de eenhoren, kon hij niet anders dan de slagen afweren, die zijn geduchte tegenpartij hem onophoudelijk trachtte toe te brengen. De zee sidderde en rilde onder de harde slagen van zijn staartvin, en al de schokken en zamentrekkingen van zijn lichaam gingen vergezeld van een geruisch en gekraak als dat van zijde, die men van een scheurt. Zijn oogen glinsterden van schrik en ontzetting, zijn lucht- of spuitgaten bliezen met de kracht van een orkaan en deden de zee bruischen en zieden.

De eenhoren wierp zich met een buitengewone kracht op die levende massa, die brulde als de donder, en iederen stoot met de vlugheid van een vogel vermeed. Door zijn snelle bewegingen en onverwachte draaien en wendingen, maakte die schrikwekkende kollossus zich onwondbaar en bijna onzichtbaar. De slagtand van den eenhoren sloeg altijd in het wilde of miste zijn doel.

Dit maakte den strijd echter nog woedender en het was waarschijnlijk dat de eenhoren zou eindigen met den buik van den walvisch te doorboren, toen eensklaps Klaas met den elektrischen harpoen in de hand, zich in een dreigende houding op den schommel vertoonde.

Maarten en Kompaan drukten elkander, nauw ademhalend en van schrik bevangen, de hand.

Zij hadden een onbeschrijfelijk voorgevoel van angst.

Op eens schoot er een verblindende lichtstraal door het water en een donderslag gevolgd door een geraas gelijk aan dat, hetwelk door een stroom van lava, die zich in

de zee uitbluscht, wordt veroorzaakt, weêrklonk in hun ooren; de boot deinsde plotseling een geheel eind terug en een verschrikkelijk stilzwijgen volgde op den strijd en het gebrul van de zeemonsters.

De schommel was leêg.... Klaas en de twee strijders waren verdwenen!....

XXXII.

DE KORAALZEE.

Men kan begrijpen hoe ontsteld en bedroefd Kompaan en Maarten waren, toen zij hun braven Klaas niet meer zagen, Klaas, den braven vriend, die niet geaarzeld had aan hun strijd met de elementen en aan hun lijden deel te nemen en wiens wijze raad hun zoo dikwijls van nut geweest was!....

De twee mannen, tot in het diepste van hun hart geschokt, zochten met tranen in de oogen en beklemde borst tot in de kleinste schuilhoeken der zee, maar vergeefs! 't Was vergeefs dat Kompaan de *Snelheid* in alle richtingen stuurde; 't was vergeefs dat hij de hoekige rotsen en holen op den bodem der zee een voor een nazocht; 't was vergeefs dat hij de boot boven water liet stijgen, om te zien of Klaas, van den schommel gelicht door de verschrikkelijke dieren, die hij had willen bestrijden, niet op de oppervlakte lag te drijven of te zwemmen; al die bewegingen, al die moeite bleven vruchteloos; de oude zeeman werd niet terug gezien en zijn makkers vonden zelfs zijn lijk niet. Wat was er van dien armen Klaas geworden?.... Op die vreeselijke vraag kon men slechts een

gissing als antwoord geven. Het was waarschijnlijk dat de eenhoren, door den matroos aangevallen en getroffen door den elektrischen harpoen nog juist den tijd had gehad om zich tegen zijn aanvaller te keeren, en hem te doorboren met zijn geduchten slagtand. Klaas was dus, naar alle vermoeden, doorstoken, van den schommel weggeslingerd en door het zegevierende monster verweg onder de golven meègesleept.

Nadat Kompaan en Maarten nog gedurende het overige van den dag vergeefs gezocht hadden, namen zij deze gissing als waarheid aan en daar zij begrepen dat alle verder zoeken naar hun kameraad vruchteloos zou zijn, stuurden zij droevig de *Snelheid* in de richting der *Nieuwe Hebriden* en kwamen weldra in de heldere wateren van de Koraalzee aan.

Hoezeer zou hun gemoed niet in verrukking geweest zijn, zoo de felste smarte het niet hadde verscheurd! Onder de laag waters, die zij doorkliefden, zagen zij eensklaps een fantastische en, men kon bijna zeggen: een bovennatuurlijke wereld.

Zij waren de tooverwereld binnengegaan, waarin reeds sedert duizenden jaren tallooze legioenen van Zoophyten of plantdieren bezig zijn midden in de zee een vast land te bouwen. Van alle kanten verhieven zich om de *Snelheid*, even statig en fier als de eiken van een dicht woud, reusachtige boomen van steen, die wit en hard waren als ivoor.

De hoogte van die kolossale pijlers was niet te berekenen. Hun voetstuk, dat breed was als dat van een py-

ramyde, steunde op de geheele oppervlakte van een onderzeesch bergvlak; hun uitgehoolde zijden en die uitgehouwen waren als klokkentorens van middeleeuwsche kerken, bevatten groepen van vreemdsoortige dieren, die in 't regenboogkleurig paarlemoer of in het purper van het koraal gevat waren als diamanten in het goud van een hoofdcieraad. Een doorschijnende korst, die veel had van een kristallen schors, lag over de dikke stammen en de ondoordringbare takken van die steenen boomen; knoppen van allerlei kleuren zaten aan de uiteinden der takken; maar in plaats dat die veelkleurige knoppen de eenvoudige organisatie hadden van een plantaardig weefsel, waren het bezielde wezens, tusschen-wezens tusschen planten en dieren en terwijl de boomen de bladen voortbrengen, waarmede zij zich tooien, hadden die zonderlinge wezens integendeel van lieverlede de geduchte steenen planten gebouwd, waaraan zij hingen.

Kompaan wist wel, dat die Zoophyten van zoo verschillende soort en vorm, ofschoon zij over het algemeen onder den naam van *polypen* bekend staan, gedurende een lange reeks van eeuwen en zonder ophouden aan het cyklopenwerk hadden gearbeid, dat hij voor oogen had, maar dat werk was zoo grootsch en het overtrof tot zelfs in de kleinste byzonderheden, alles, wat de verbeelding des menschen kan uitdenken, zoozeer, dat de geleerde, verbaasd bij het zien van dat schouwspel, ondanks zijn gezond verstand zijn geloof voelde wankelen.

Hij was in de diepte der zee tegenwoordig bij de zamenstelling van een onmetelijk vastland door een leelijk klein diertje.

Dat woud van kalkachtige zamengroeisels en van marmeren pijlers, van koralen zuilen, van sterkoralen en uit polypen bestaande pedestallen, was de grondslag van een wereld in de toekomst, van een wereld, die nog komen moet.

De doorschijnende en geleistofachtige polyp, die tegelijk architekt en werkman is van dien ontzettenden onderzeeschen arbeid, maakte onder den sluier van het water een nieuwe aarde voor wezens, veel volmaakter dan hij, en die haar wellicht eerst duizenden jaren later zullen bewonen....

De zouten van de zee, die door de plantdieren voortdurend gescheiden worden van het water, dat ze in een staat van oplossing houdt, zijn het eenige materiaal, dat bij de vorming van dat land in den Oceaan wordt gebruikt. Dagelijks wordt dat land hooger en zijn voornaamste toppen steken reeds uit de blauwe oppervlakte van den Stillen Oceaan uit. Een menigte eilanden, die men kennen kan aan hun ronden vorm, komen nu en dan in de tropische zeeën op en vormen in het begin van hun wording muren van klippen, waarop de schepen zich dikwijls verbrijzelen.

Die witte en nooit betreden eilanden, die, even als Amphitrite, uit het schuim der zee geboren zijn, leveren een sterk kontrast op met de rotsen van lava en de vulkanische pieken, die in andere Oceanen door de onderzeesche kraters zijn voortgebracht. Hun zuivere, weeke en broze grond wordt even als het vel van een kind bruin, zoodra de zon er op schijnt; maar daar hij buitengewoon vruchtbaar is, laat de natuur, die overal leven verspreidt, hem niet lang braak liggen.

De winden, die allerlei zaden door de lucht voortzwepen, komen weldra ook over het eiland, dat zeer verbaasd is zich boven water te zien en deelen er hun warme liefkozingen aan mede. De wortels der zaden dringen zachtjes in de maagdelijke aarde door en doen het leven als weldadig bloed door haar binnenste stroomen....

Zij wordt verruimd, uitgezet en aangenaam aangedaan door de stralen der zon; zij houdt van den warmen adem der winden en wordt al zeer spoedig bedekt met dichte wouden vol vogelnesten en bloemen; zij is de moederaarde van een paradijs!...

Naarmate de *Suelheid* dieper doordrong in de kronkelgangen van die koralen gebouwen en pijlers, en naarmate men verder ging onder die gewelven van ivoor, die met een levend email of vernis waren bedekt, werd het onderzeesche landschap al grootscher.

De pijlers en de zuilen werden al kolossaler, de bogen, de gaanderijen, de balustraden, de schoren al talrijker en zij doorkruisten elkander op duizenderlei verschillende manier; de takken van de reusachtige polypenstammen vereenigden zich en vormden breede zuilengangen.

Zoo kreeg dat ontzettende woud van sterkoralen zuilen, obelisken en pyramiden een tooverachtig aanzien.

De natuur bracht in deze buitengewone architektuur de stoutste lijnen en de buitensporigste vormen te zamen, en nochtans was het geheel verwonderlijk harmonisch. Niets was wansmakelijk en niets was klein. De minste byzonderheden van dat werk, dat reeds bij den oorsprong

der wereld begonnen was en bestemd was om wellich eerst met haar te eindigen, brachten den opmerkingsgeest van Kompaan in verrukking en zijn verwondering was zoo groot, dat hij geen woord kon uitbrengen.

De geleerde zag, waarheen hij zijn oog ook richtte; gebeeldhouwde steenen, ornementen van allerlei grootte en allerlei stijl en opeen getast en gegroepeerd met een volmaaktheid, die alleen de natuur kan bereiken. Er was geen enkele naald, hoe weinig zij ook vooruitstak, of zij was smaakvol geslepen en afgewerkt, geen enkel gat en bocht of zij waren als door de hand van een bekwamen kunstenaar uitgehoold.

En nochtans hadden de makers van die onvergelijkelijke wonderen geen enkelen gids of regel of wet gevolgd De slijmerige mond van den polyp, de ontbindende kus van het zeewater, het wrijven van de golven hadden alleen dien wondervollen arbeid verricht!....

Maar die onderzeesche gebouwen worden niet alleen bewoond door de arbeidzame werkers, die nog dagelijks aan hun niet te voltooien konstruktie voortbouwen; — al de plantdieren, ringwormen, schelpdieren en vreemdsoortige visschen, die de indische zee bevat, vindt men in de kronkelingen en gaten der Koraalzee. Daar leven al de straaldieren, wier kop en lichaam aan steenen voeten vastzitten. De zee-anemonen spreiden er haar schitterend gekleurde armen uit en bloeien in de holen der polypen-woningen als prachtige dahlia's in groote manden De steenplanten, anjersteenen en getakte nagelkoralen steken er hun duizende armen uit, de retiporen bedekken

de sponssteenen, korstkoralen en sterkoralen klippen met hun kanten netten en geheele republieken van plantdieren bloeien en tieren er in.

Nu en dan sidderen die onbewegelijke en toch levende plantdieren en is 't alsof zij uit hun geheimzinnige staat van verstijving ontwaken. De rust houdt dan plotseling op en al die wezens, die in het azuren nat van den Oceaan gedompeld zitten, waken op en trillen. Het leven schijnt zich eensklaps in hun doorschijnend en bijna onstoffelijk lichaam te openbaren; lichtende stralen en kransen die een phosphorus-glans afgeven, schitteren van alle kanten; en wanneer de nacht over de zee valt, worden de diepten der zee even goed als het uitspansel des hemels door duizenden lichten verlicht. Dan steken de blaauwkleurige equorëen, rhizostomen en waterspinnen hun vleezige armen en scharen uit, en wandelen achteloos en onbezorgd door de zee heen; de zeeëgels en sterresteenen flikkeren op de ondiepten en de sterkoralen konstrukties; de geheele onderzeesche wereld beweegt en roert zich, en haar glans wordt eerst bij het opgaan der zon uitgedoofd.

Kompaan en Maarten dwaalden bijna twee dagen te midden van die wonderen rond, maar de pracht van het schouwspel, dat zij voor oogen hadden, verminderde hun droefheid niet, Die wondervolle koraalzee was voor hen slechts verschrikkelijk en wreed. Eerst had zij het schip de *Richmond* verzwolgen; nu had zij Klaas voor altijd in haar donkere holen begraven.

De *Snelheid* moest inmiddels de oostelijke punt van Nieuw-Caledonië zijn omgevaren en volgens de berekeningen van Kompaan was zij waarschijnlijk niet ver meer af van Annatorn en Tanna, de eerste van de Hebriden-eilanden. De geleerde liet haar terstond stijgen en zoo voer de boot, schitterend in de zon, eenigen tijd naar het noordoosten voort.

In die streken hadden de golven een roodachtigen tint ten gevolge van talrijke diertjes, die zich soms uit de diepte naar de oppervlakte verheffen, en waarvan er, gelijk vele zeevaarders hebben waargenomen, verschillende soorten bestaan. Dit merkwaardige verschijnsel boezemde Kompaan echter niet veel belang in. De hooge kusten van een eiland vertoonden zich aan den gezichteinder en deden het hart van den geleerde hevig kloppen. Misschien was het daar, dat zijn vrouw en kind nog leefden; misschien zou hij op dien afgelegen en eenzamen grond eindelijk zijn gade en zijn dierbare Marie in de armen drukken! Dan eensklaps ging er een sombere gedachte door het brein van Kompaan. Hij kende de wreedheid van de inboorlingen van Nieuw-Caledonië, en hij wist ook dat die van de Nieuwe Hebriden even wreed waren als hun naburen.

De geleerde maakte dus, voor hij aan wal stapte, op het eiland, dat hij al meer en meer naderde, de noodige oorlogstoebereidselen en terwijl Maarten zich wapende met twee karabijnen en een revolver, nam Kompaan zelfs de geweren, die hij voor zijn vertrek uit Nederland had gekocht en stak in zijn gordel een prachtig jachtmes bij wijze van zwaard.

XXXIII.

OP VERKENNING!....

't Was niet zonder ontroering dat Kompaan en Maarten aanlandden op dat onbekende eiland, dat er zóó schoon en lachend uitzag onder de dichte boomen, die het overschaduwden, dat het zich opzettelijk scheen getoond te hebben om hen te ontvangen. Een smalle baai, die geheel gemaskeerd was door bamboes en wortelboomen, was de haven voor de *Snelheid* en de twee mannen maakten, zoodra zij voet aan wal gezet hadden, de onderzeesche boot stevig vast aan den stam van een dikken broodboom.

Zij droegen zich daarna aan de bescherming der Voorzienigheid op en besloten minstens twee dagen te besteden aan de verkenning van het eiland en om er een algemeen overzicht van te krijgen, wilden zij op een hoogen heuvel klimmen, welks hellingen bedekt waren met een weelderigen plantengroei en die langzaam naar de zee afdaalde.

Zij drongen met gespitste ooren, wijdgeopende oogen en de hand aan het geweer, uit vrees van overvallen te worden in een bosch van cocos- en broodboomen door en kwamen zoo onder de hevigste gemoedsbeweging aan het binnenste gedeelte aan het eiland.

In de helling van den heuvel, die hier en daar was vernield door de stortregens, die in de tropische gewesten vallen, waren op verschillende plaatsen breede scheuren, welker onregelmatig gevormde randen een massa schuilhoeken opleverden.

Die bergspleten met haar ruwe wanden liepen als holle wegen onder de schaduw der reusachtige planten, die ze bedekten door, en legioenen van hooge grasplanten stonden op het gele zand, dat zich achter in die groote in den steen uitgehoolde kloven had opeengestapeld.

Men hoorde in het bosch een aanhoudend gegons. Dat was een gesuis van vleugels van groote vlinders en torren, dat nu en dan werd afgebroken door het gepiep en gefluit van een vogel of het geritsel van de bladeren, door een verschrikte hagedis te weeg gebracht.

De hemel was helder blauw en de zon, die haar licht over het land uitstortte, deed bijna zichtbaar de bloemen der groote planten ontluiken, die over den grond haar weldadige schaduw uitspreidden.

Kompaan en Maarten waren in verrukking over de schoonheid van het landschap; zij liepen naast elkaâr, verdroegen de warmte zonder morren en maakten somtijds, wanneer ondoordringbare doornstruiken hun in den weg stonden, groote omwegen. Kompaan, die zeer veel kennis had van kruidkunde, was trouwens blijde dat hij die schoone planten der equatoriale streken, die hij tot dusver

nog slechts in boeken en museums had bestudeerd, met eigen oogen en in al haar pracht mocht aanschouwen.

Zijn vreugde steeg ten top, toen hij met zijn ijzersterk geheugen allen herkende. Nu eens hield hij vol verbazing stil voor een prachtigen sagoboom, dan weêr bewonderde hij de bogen van groen, die gevormd werden door de ineenstrengelingen van de haarwortels en zoethoutstruiken of keek hij opgetogen naar den arekaboom[1]), naar de euphorbia-struik met haar vette, melkbevattende takken, naar den was-palmboom of den muskaatboom. Hij hield een lang vertoog over een kruidje-roe-me-niet, dat hij met zijn aanraking beleedigde en bewees op onweêrlegbare gronden aan Maarten, die in dezelfde opgewondenheid verkeerde als de geleerde, dat de *macropiper metysticum*, waaruit de volksstammen van Australië een bedwelmend sap trekken, volstrekt geen overeenkomst had met den *piper Betle*, die het verdoovend en verstompend narkotiek oplevert, dat wij kennen onder den naam van betel.

Na een paar uren geloopen te hebben, kwamen de twee reismakkers op den top van den heuvel, en het vergezicht, dat zij van dit verheven punt hadden, verhoogde hun bewondering. Het geheele eiland lag verscholen onder het gebladerte en slechts op sommige plekken staken eenige steile heuvels hun scherpe spitsen ten hemel en drongen door het groen heen.

Eensklaps werden Kompaan en Maarten uit de opgewon-

[1]) De vrucht van den Areka- of Pinangpalm is een eivormige noot. De Indiërs kauwen ze met betelbladeren en een weinig kalk en men bereidt er de zoogenaamde katjoe (katechu) of japansche aarde uit.

den beschouwing, waarin zij waren verzonken, opgewekt door een akelig geschreeuw, dat hen verschrikte. Die augstkreten schenen uit een menschelijke borst te komen, die zich achter in het dal moest bevinden en dat dal was van de zee gescheiden door den heuvel, dien de beide reizigers juist beklommen hadden.

Kompaan en Maarten keken elkander weifelend aan als wilden zij vragen, wat nu te doen; maar op eens kwam dezelfde gedachte bij hen op en schitterde een woeste glans in hun oogen....

— Misschien is Marie daar! — mompelde Maarten, terwijl hem een rilling over het lijf ging.

— Laat ons er heensnellen! — riep Kompaan, en terwijl hij de hand van zijn makker drukte, vloog hij met hem naar het achterste gedeelte van de smalle vallei.

In een oogwenk bereikten de twee mannen, die als een paar kogels door het dichte houtgewas heenrolden, de grens van het bosch en bleven plotseling van verbazing en afgrijzen als aan den grond genageld staan. Zij hadden een vreeselijk schouwspel voor oogen. Midden in een groote open ruimte, aan de oevers van een beek, die tusschen twee hagen van planten en heesters verborgen was omringden een veertigtal afschuwelijke wilden een jong meisje van hun ras, dat aan den stam van een palmboom stevig was vastgebonden.

Vóór haar stond de man, die het hoofd van den stam scheen te zijn en gewapend was met een dikken steen en een gereedschap, dat waarschijnlijk van hard hout was en veel had van een koubeitel. Hij hield de punt van

dat instrument op de voortanden van het jonge meisje en sloeg met al zijn kracht op het achtereinde. Het slachtoffer slaakte een vreeselijken kreet, gelijk aan dien, welken de twee vrienden reeds gehoord hadden, en een stroom van bloed leekte uit den mond op haar met vreemde figuren getatoeërde borst....

Een gebrul van goedkeuring, door de omstanders aangeheven, was een bewijs dat de operatie gelukt was en het jongste van die wezens stak zijn vingers in den mond van de patiënt en haalde er drie of vier stukgeslagen tanden uit....

Bij het zien daarvan voelde Maarten zijn haren te berge rijzen, maar Kompaan, die zich herinnerde wat hij wel eens van de zeden en gewoonten dier wilden gelezen had, stelde zijn vriend met een enkel woord gerust en zeide:

— Dat is een huwelijk.... Laat ons heengaan. Wij zijn niet op de bruiloft genoodigd!....

Plotseling weerklonk er een schelle en doordringende kreet, die veel had van dien van een roofvogel, achter de struiken van laurier en bloemriet, waartusschen Kompaan en Maarten zich verstopt hadden.

De twee vrienden keerden zich verschrikt om en zagen een menschelijke gedaante tusschen de boomen bliksemsnel wegvluchten.

— Wij moeten hier van daan! — riep Kompaan — wij zijn ontdekt.

Maarten kwam naar den adem hijgend uit zijn schuilhoek te voorschijn en de twee reismakkers verhaastten hun marsch, hielden de geweren voor zich uit om bij het

minste gevaar vuur te geven, bukten om den inboorlingen niet in het oog te vallen en sloegen den weg in naar de kust ten einde te trachtten hun boot te bereiken.

Maar die wilden waren, toen zij den alarmkreet hoorden, terstond afgetrokken van de vreemde huwelijksplechtigheid, die in zoo hooge mate de verontwaardiging van Maarten had opgewekt, en 't was alsof een panische schrik hen beving. Zij maakten in allerijl het jonge meisje los en verwezen het naar haar bruidegom, waarna zij al gillende en krijschende wapenen gingen halen in de hutten, die zij achter in het dal hadden opgeslagen.

Eenige van die wilden bewoonden holen, die in de zijden van den heuvel waren gegraven, en anderen vergenoegden zich met een tent van banaanbladeren, maar allen hadden zij geduchte wapenen in hun bezit. Bijlen van geslepen steen, zagaaien of werpspiesen met getande ijzeren spitsen, knodsen, messen van jaspis en porphyrsteen, pijlen van keien geslepen en bevestigd op schachten van hard hout; kortom, al de wapenen die bij ons uit den steenen tijd dagteekenen, vond men bij die inboorlingen terug.

Toen zij schreeuwende, gebaren makende en springende in het dorp kwamen — wanneer men die verzameling van hutten ten minste een dorp kon noemen — grepen ook zij, die hun hutten niet verlaten hadden, in allerijl naar de wapens en voegden zich bij de anderen. In een oogwenk was de geheele stam als een nest vol booze mieren in beweging. De mannen namen bijlen en zagaaien en de vrouwen en kinderen wapenden zich met stokken met scherpe punten en groote steenen. Er vormden zich twee

afdeelingen, iedere zestig man groot, en terwijl de eene naar het strand liep, om den vijand den terugtocht af te snijden, vervolgde de andere de vluchtelingen door het bosch.

Nauwelijks hadden Kompaan en Maarten het vierde gedeelte afgelegd van den weg, dien zij moesten afloopen om bij de *Snelheid* te komen, toen zij plotseling, hoewel nog ver achter zich, geraas hoorden. Dit geraas werd echter met ieder oogenblik duidelijker en luider. 't Was alsof een orkaan door het bosch woei, waarboven nu en dan een schel geschreeuw uitstak, terwijl er zich bij wijlen ook een gekraak van boomen mede vermengde.

— Laat ons harder loopen! — riep Kompaan die reeds geheel buiten adem was; — maar op eens trof een hard en schel gekrijsch, gelijk aan dat wat hij achter zich hoorde, op nieuw zijn ooren.

De twee reizigers bleven verbaasd staan en keken elkander verschrikt aan. Dat tweede geraas kwam van den kant der zee.

— Wij zijn omcingeld! — riep Maarten, terwijl hij een onrustigen blik om zich sloeg.

Hij ging bleek en ontsteld tegen een boom aanleunen, toen Kompaan, in wiens brein een vernuftig idee was opgekomen, hem bij den arm greep en toeriep:

— Kom, kom!

Hij vloog tusschen heesters en struiken door en sleepte zijn jongen vriend tot aan den rand van een der diepe holen voort, die door de stortregens in de zijden van den heuvel waren gemaakt.

De wanden van die breede spleet, die drie à vier el hoog waren, waren bijna steil.

Maarten, die niet wist of hij niet in een slangenhol zou vallen, weifelde een oogenblik; maar door Kompaan voortgestooten, sprong hij even als deze in den afgrond.

Gelukkig was er achter in het gat een dikke laag zand opeengestapeld. De twee vluchtelingen richtten zich haastig op en Kompaan, die op den wand tegenover het gat een rotsblok zag, dat door het water blootgelegd was en waaronder een diep ingaande holte scheen te zijn, besloot daarvan een verschansing te maken tegen de aanvallers. Hij klom er snel met Maarten op, schoof onder de rots twee blokken, die er zich van hadden losgemaakt, hoopte op deze eerste basis eenige andere dikke steenen en maakte zoo in een oogenblik een muur met schietgaten, waarachter Kompaan en Maarten tegen alle worpen en slagen beveiligd waren. Aan den voet van dien wal leverde de glooijing, die vrij sterk helde, tot achter in de bergkloof een natuurlijke versterking op en aan dien kant alleen was de aanval mogelijk.

Kompaan zocht Maarten verder niet meer gerust te stellen. Hij aarzelde niet hem ronduit te verklaren dat van al de gevaren, die ze tot dusver geloopen hadden, dit, hetwelk zich nu voordeed, het grootste was. De inboorlingen, die gewapend tegenover hen stonden, behoorden tot het ras der Alvourous of Melanezen, die de wreedste zijn van alle volkstammen, die de eilanden der Zuidzee bewonen. Het was honderd maal beter al vechtend te sterven, dan in hun handen te vallen.

In dit gewichtig oogenblik wijdden de twee mannen nog een laatste gedachte aan de beminde vrouwen, die het wreede noodlot al verder van hun weg scheen te verwijderen en bereidden zich, terwijl zij al hun moed verzamelden om de ontroering te boven te komen, die zich van hen meester maakte, tot den strijd voor.

Een vreeselijk geschreeuw, dat vergezeld ging van een akelig gelach, vreugdekreten en onheilspellende krijgszangen zeide hun, dat de wilden hun op 't spoor waren. De twee benden hadden zich juist vereenigd en liepen, als door een bloeddorstig instinkt, dat hen bezielde, geleid, in vliegenden ren naar de bergkloof, waarin Kompaan en Maarten zich verschanst hadden.

XXXIV.

HET GEVECHT.

Toen de verschrikkelijke bende bij de rots gekomen was, waaronder Kompaan en Maarten verborgen lagen, hield zij plotseling stil.

De bergkloof scheidde haar van de verschansing, die de twee makkers beschermde; maar de wreede inboorlingen begrepen weldra dat zij, die zij zochten, achter die steenen verscholen waren. Een hunner ontdekte zelfs den weg, dien zij te midden van de planten, die in de bergkloof bloeiden, gevolgd waren, en toen hij aandachtig keek, zag hij door de spleten of voegen van de geïmproviseerde verschansing heen de vurige oogen van Kompaan.

Op zijn geroep kwamen alle hoofden om te kijken en strekten alle handen zich uit om den vijand te wijzen en te bedreigen.

De geheele bende, die uit twee à drie honderd man bestond, schaarde zich op de plaats, van waar men het best de rots kon zien en die huilende en gillende menigte maakte zich zonder orde, zonder plannen, zonder aanvoering tot den strijd gereed.

De Alfourous zijn, zooals verscheidene reizigers hebben

verhaald, zeer behendig in het hanteren van de bijl en de knots; ook weten zij zeer handig met den slinger om te gaan en sommigen werpen den pijl en de zagaai met een bewonderenswaardige juistheid.

De meesten van hen, die Kompaan en Maarten kwamen belegeren, waren gewapend met knotsen of bijlen, maar ook zag de geleerde er verscheidene, die bogen en werpspiesen droegen, en hij wees die in 't byzonder aan zijn makker aan.

— Dat zijn de gevaarlijkste — zeide hij — hun wapens zijn in plantenvergift gedoopt.... Met die moeten wij beginnen.

Eensklaps viel er een regen van steenen, die van den tegenovergestelden kant van de bergkloof werden geworpen, op de rots en deed aan den top van den muur de stukken afspringen. Eenige van die steenen drongen zelfs van den weêrstuit in de grot, door een wijde opening, die zich boven in de verschansing bevond, maar zij wondden Kompaan en Maarten niet.

Om de wilden des te beter te verrassen, wilde de geleerde niet op dien eersten aanval antwoorden en daar hij wel dacht dat na de steenen de pijlen zouden komen, waarschuwde hij Maarten om tegelijk met hem vuur te geven op de pijlschutters.

Deze waren echter slimmer dan Kompaan meende en zij begrepen maar al te goed dat zij tijd en wapenen verliezen zouden met het schieten tegen den muur. Zij hadden gezien dat de eenige toegang, waardoor de projektielen tot de twee verschansten konden doordringen,

de breede ruimte was, die de rots van den bovensten rand van de verschansing scheidde en door die opening — als het ware de eenige kwetsbare plaats in het harnas — besloten zij hun pijlen en zagaaien te werpen. Een ontzettend groote boom, een mango-boom, die over de bergkloof heenhing en wiens kolossale takken zich als een natuurtijke brug tot aan de rots uitstrekten, scheen aan den rand van die diepe groeve geplaatst te zijn om die verraderlijke taktiek te begunstigen.

Toen Kompaan al de Alfourous, die met pijlen gewapend waren, zich aan den voet van dien boom zag verdringen en elkander den roem betwisten, wie er het eerste op zou klimmen ried hij hun plannen en begreep, dat wanneer zij op de takken kwamen, zij juist boven het gat der verschansing zouden zijn.

Gelukkig konden zij, ondanks hun vlugheid, niet allen te gelijk boven in den boom komen en Maarten en Kompaan hoopten hen neêr te schieten zoodra zij op de zijtakken kwamen.

Inmiddels begonnen die inboorlingen, die geen ander wapen hadden om aan te vallen of zich te verdedigen dan de steenen bijl of de knots, een vreeselijk geschreeuw aan te heffen, rolden in het zand, wreven hun lichaam met okerstof en sprongen door elkander in de bergkloof, ten einde te beproeven de grot te bestormen, terwijl hun makkers, die op de takken geposteerd waren, de belegerden met pijlen beschoten.

Bij het zien van die afschuwelijke duivels die tegen hen waren losgebroken, kregen Kompaan en Maarten een rilling over het lijf.

— Voor u die van den boom — zeide de geleerde — voor mij de anderen....

En beiden legden hun geweer aan.

Daarop volgde er een oogenblik van vreeselijke stilte.

De Alfourous hadden zich, brullend en schreeuwend, in de diepe rotskloof laten vallen en keken dreigend, met de bijl in de hand en met een gejaagde onrustige woestheid naar dat paar op elkaar getastte steenen, die zij bijna met de hand konden aanraken, en waarachter zij wisten, dat hun prooi zich bevond.

Kompaan zag, sterk ontroerd, op eenige voeten afstands van het vizier van zijn geweer, al die vonkelende oogen, al die witte tanden, al die getatoëerde gezichten gekeerd naar de plaats waar hij zich bevond; hij keek angstig naar die olieachtige, glimmende schedels, die naakte en hijgende borsten, die voortgingen en opklommen, even als de vloed, om de basis van de verschansing te bereiken. De sterke reuk van al die walgelijke bonte lichamen maakte hem bijna misselijk; hij voelde reeds den adem van die naar menschenbloed dorstende monsters en hield zijn vinger in zenuwachtige spanning aan den haan van het geweer, gereed om vuur te geven.

Op eens weêrklonk er een geschreeuw nog vreeselijker dan tot nog toe gehoord was en Kompaan zag boven zijn hoofd, boven het gat van de verschansing, den kop van den moedigsten der aanvallers. De geleerde legde zijn geweer aan, het schot viel en de Alfourou viel met verbrijzelden schedel en zonder één geluid te kunnen slaken, op den grond, terwijl zijn makkers verschrikt terugdeinsden en Maarten op zijn beurt een tweeden vijand neêrschoot, die in de takken van den boom verborgen zat.

De Alfourous, die een oogenblik ontsteld waren door den dood van hun dapperste krijgers en door den knal van de vuurwapens, aarzelden een oogenblik of zij nog een tweeden aanval zouden doen. Maar weldra vielen zij, opgewekt door het zien van de twee lijken en kreten van hun hoofden, met nieuwe woede op de verschansing aan. Gelukkig voor de belegerden was de gloojing, waarop hun versterking steunde, rotsachtig en steil, zoodat ter nauwernood twee mannen ze tegelijk konden beklimmen en Kompaan laadde zijn geweer snel genoeg, om bij iedere beklimming twee schoten te kunnen lossen.

De aanvallers werden morsdood geschoten, omdat zij vlak onder het bereik der geweren waren; de kogels doorboorden hun borst of verbrijzelden hun hersenpan; zij vielen achterover als zware blokken en sleepten hen, die hen steunden of achter hen klommen, in hun val mede.

De strijders die met pijlen gewapend waren, waren niet gelukkiger en Maarten schoot hen neêr zoodra zij zich op de takken van den boom waagden.

De wilden deinsden echter niet meer terug. Op ieder geweerschot antwoordden zij met een woedend gebrul en wierpen hun machtelooze bijlen en jachtspietsen tegen den ongenaakbaren muur aan. Het regende ook zagaaien en pijlen op de rots, maar de meesten vielen door den terugstuit op het hoofd der aanvallers en vermeerderden slechts hun woede en wanorde.

Eensklaps hoorde Maarten tegen den voet van den mango-

boom verhaaste slagen geven, waaruit hij terstond begreep dat de wilden den boom met de bijl omver hieuwen om hem in de kloof te doen vallen. Dat was van de zijde der aanvallers een behendige taktiek, want de reusachtige mango-boom helde juist over de verschansing heen en zou haar zeker in haar val doen instorten. De hoogte van den rand van de kloof beschermde de Alfourous, die met dat werk bezig waren, tegen de schoten van Kompaan en Maarten; het was niet mogelijk hen te raken en te verdrijven. Op een byzonderen kreet, dien zij slaakten, gingen allen, die tot nog toe in de bergkloof vruchteloos streden, plotseling weg en veranderde hun blinde woede in de grootste blijdschap.

Toen zij buiten het schot waren van Kompaan, keken zij naar den ontzachlijken boom, die reeds boven hunne hoofden stond te beven en op het punt was van op den zwakken muur neêr te vallen, dien al hunne pogingen niet hadden kunnen omverwerpen.

't Was gedaan met Kompaan en Maarten. Hun vuurwapens werden nutteloos, en zij besloten zich uit wanhoop liever door de takken van den boom te laten verpletteren, dan in de handen der Alfourous te vallen.

De mango-boom, waarin twintig krachtige armen aanhoudend de bijl lieten vallen, begon onder een verschrikkelijk gekraak te wankelen. De beide belegerden zagen, terwijl zij zich aan elkander vasthielden en elkander de hand drukten, die geduchte massa groen boven hun hoofden zweven en hen bedreigen met verplettering. 't Was als 't ware een lawine, die boven hun hoofd hing, maar

uit bittere ironie was het een lawine van bladeren en bloemen.

Inmiddels begon de boom al meer en meer te beven. Geduchte schokken deden zijn ontzettende takken heen en weêr schudden en een zwerm van verschrikte vlinders uit zijn bloemkroonen wegvliegen. Die zorgelooze dieren, die dronken waren van den welriekenden bloesemgeur, vertrokken twee aan twee en stegen al draaiende in de blauwe lucht, waarheen vaak het starend en sombere oog van Maarten ze volgde, tot het ze niet meer zien kon en zij verdwenen waren in het lommer der boomen. Kompaan wachtte met gebogen hoofd en tranen in de oogen, zijn jongen vriend in de armen drukkend, den verschrikkelijken val af, die hen tegen de rots moest verbrijzelen.

Eindelijk hoorde men een laatste gekraak en viel de boom onder een oorverdoovend geraas neêr.

De Alfourous wierpen zich in de kloof, die de mango-boom met zijn vele takken vulde en begonnen een zegezang aan te heffen. De verschansing was door de takken van den boom, die tegen de rots verbrijzeld waren en er diepe stukken hadden uitgeslagen, omvergeworpen.

Kompaan en Maarten waren, hoewel zij onder de bladeren bedolven waren, niet verpletterd en een paar lichte schrammen waren al hun wonden. De Alfourous, die naar wraak dorstten, wierpen zich op hen, scheurden hun de kleederen van het lijf, verdeelden hun wapens onder elkander en bonden hen, terwijl zij hun vreugde te kennen gaven dat zij nog leefden, stevig vast met lederen riemen.

Daarop had er een tafereel plaats dat den gevangenen

van schrik het bloed in de aderen deed verstijven. Eenige Alfourous staken een groot vuur aan midden in de kloof en Maarten werd het eerst door die wreede kanibalen naar den vuurgloed gesleept. Maar op het oogenblik zelf waarop de steenen messen, die in het vuur gloeijend waren gemaakt, zijn bevende ledematen reeds bijna aanraakten, kwamen er een twintigtal andere wilden aansnellen, die een soort van draagbaar, uit boomtakken samengesteld, op hun schouders droegen en met al hun macht *koyauw! koyauw!* riepen,

Bij het hooren van dit tooverwoord bogen zelfs de wreedsten en onstuimigsten hun hoofd tot op den grond en hielpen, na snel opgestaan te zijn de twee halfdoode gevangenen op de draagbaar leggen. De Alfourous, die de slachtoffers kwamen opeischen, laadden hen op hun sterke schouders en sloegen, gevolgd door al hun zingende en dansende makkers, den weg in naar het binnenste gedeelte van het eiland.

XXXV.

DE GOD.

Kompaan en Maarten die, gebonden met stevige leêren riemen en geschramd door de takken van den boom, dien de wilden op hen hadden doen vallen, naast elkander gelegd waren op de smalle baar, welke de twintig Alfourous op hun schouders hadden geladen, waren ten prooi aan den grootsten angst. Zij hadden zelfs de kracht niet meer om elkander wederkeerig door eenige woorden van hoop en troost moed in te spreken, en alles wat zij zagen en hoorden scheen hun toe een vreeselijke nachtmerrie te zijn. Afschuwelijke duivels namen hen mede; een woest geschreeuw weêrklonk om hen heen; honderd walgelijke gezichten omringden hen en vestigden op hen een zijdelingschen blik, waarin de wreedste lust lag.

Waarheen bracht men hen? Waarom had men hen niet terstond gedood? Welke verfijnde wreedheid had men nog uitgedacht vóór hun dood?... Geen van beiden wist het. Zij waren roof en buit en maakten zich niet de minste illusie meer over het lot dat hen wachtte.

De Alfourous, die vlug en sterk waren, liepen snel ondanks

hun last. Sommige krijgers, die de baar volgden, hielpen de dragers nu en dan, terwijl anderen onder het slaken van schelle vreugdekreten zegevierend den marsch openden en den weg baanden.

Het land, dat de verschrikkelijke karavaan doortrok, was prachtig. Duizende bloeiende heesters verspreiden een heerlijken balsemgeur door de lucht; van alle kanten vlogen er zwermen van schalebijters uit de bladeren der boomen op; de magnolias of beverboomen met hun witte bloêmen zaten vol van vogels, en de horizon die nu eens gesloten was door een gordijn van boschaadje, en dan weder zich ver uitstrekte en zich in 't azuur des hemels verloor, leverde het meest schilderachtige schouwspel op.

Het speet Kompaan dat hij niet gestorven was te midden van Viktoria-land; hij benijdde het lot der ongelukkige schipbreukelingen van de *Jenny*, en de pracht van het landschap, dat hij voor oogen had, deed in zijn geest een vurig verlangen naar het leven en de vrijheid ontwaken. Om dan ook niet door vruchtelooze wenschen den angst te vermeerderen, die hem pijningde, sloot hij zijn oogen voor het bekoorlijk schouwspel, dat hem als 't ware ironisch toelachte.

Na een uur geloopen te hebben, kwamen de Alfourous uit het bosch in een heerlijk dal, dat door een breede beek werd doorstroomd, en toen zij een partijtje dicht op elkaâr staande boomen en reusachtige grasplanten links hadden laten liggen, zagen de gevangenen plotseling aan den voet van een hoogen heuvel een dorpje, dat ongeveer uit twee- à driehonderd hutten bestond.

Zoodra de bende door de bewoners van dit dorp werd gezien, kwamen er een massa andere inboorlingen toesnellen om de gevangenen te bekijken en de overwinnaars geluk te wenschen.

Het lawaai en geschreeuw verdubbelde, en 't was niet zonder moeite dat de dragers der baar tot aan den ingang van het dorp konden komen op een soort van klein plein, dat door palmboomen werd overschaduwd. Onder die boomen lag een groote platte steen, die bedekt was met zwarte korsten, waaruit een akelige stank opsteeg en waar boven een zwerm van hongerige vliegen rondvloog. Dat was het offeraltaar, waarop het gestold bloed nog kleefde.

Op eenigen afstand van dien platten steen lagen drie of vier andere dikke steenen, door het vuur bruin geroosterd en beladen met een stapel hout en drooge planten, op den zwarten en verkalkten grond.

Aan den voet van dien brandstapel werden Kompaan en Maarten neêrgelegd, maar de geleerde werd het eerst op den platten steen gedragen en voor hij nog een laatst vaarwel aan zijn reismakker kon zeggen, lag hij reeds op het sombere altaar. Te gelijkertijd deed een Alfourou de vlam opstijgen uit een stuk schors door dit snel tegen een soort van houten schijf, die tot dat doel bestemd was, aan te wrijven. Dat brandend hout legde hij onder den brandstapel.

Een dikke blaauwachtige rookkolom steeg in de lucht en een wild geschreeuw van al de inboorlingen, die in een kring om het plein geschaard waren, kondigde den slachtoffers aan, dat hun foltering een aanvang ging nemen.

Inmiddels waren er twee offeraars, gewapend met steenen messen en puntige dolken, uit menschenbeenderen geslepen, naast Kompaan gaan staan. Zij hadden onder zijn hoofd een schaal geplaatst, die gemaakt was van de helft van een kokosnotedop, en zij schenen met levendig ongeduld de komst af te wachten van het hoofd of den god van den stam om de gevangenen te kunnen martelen.

Reeds werd de menigte ongeduldig, toen een helsche muziek en de honderdmaal herhaalde kreten van Koyauw! Koyauw! eindelijk aankondigden dat de god in aantocht was. De Alfourous openden den kring aan een kant; al de wilden knielden neêr of gingen plat op den buik liggen en zoo verscheen de Koyauw op een soort van palankyn, die gedragen werd door acht inboorlingen. Zijn met rood en blaauw beschilderd lichaam was overdekt met een langen sluier van geelachtig garen en op zijn hoofd stelde een hoed van riet en bladeren een ruwe nabootsing voor van de zon.

De priesters, die den palankijn droegen, zetten dien zachtjes midden op het plein neêr en de god stond op. Dan eensklaps kwam er een kreet van verbazing en geluk uit zijn borst.

— Kompaan!.... Maarten!.... — riep hij, half gek van vreugde en verwondering; en terwijl hij het mes van den offeraar nam, sneed hij de riemen door die de twee gevangenen geboeid hielden.

Deze, die als het ware uit een droom ontwaakten, richtten zich werktuigelijk op en keken, geheel verbijsterd, hun bevrijder aan, dien de felste ontroering belette te spreken

maar naauwelijks hadden zij hem herkend onder zijn afschuwelijke vermomming, of zij spraken tegelijk denzelfden naam uit:

— Klaas!

En zij wierpen zich, terwijl hun oogen overliepen van tranen, in de armen van hun ouden makker.

———

Voor wij verder gaan is het wellicht noodzakelijk, dat wij den lezer vertellen hoe Klaas aan den hoogen rang van *god* bij de wilden was gekomen, in plaats van door hen opgegeten te zijn.

Men zal zich zeker nog wel den geduchten strijd herinneren, die in de Koraal-zee tusschen een eenhoorn en een walvisch had plaats gehad. Klaas was vol moed en onbesuisdheid op den schommel gaan staan, die onder aan de boot vastzat en was, na den elektrischen harpoen geworpen te hebben, verdwenen en zonder twijfel door de twee reusachtige strijders weggeslingerd.

Dan ziehier wat er gebeurd was: de eenhoorn, door den harpoen getroffen, had zich plotseling omgedraaid en zijn horen had het duikertoestel van Klaas geheel doorstoken, maar zoo gelukkig dat hij zelf niet in het minst gewond was; hij was echter van den schommel afgestooten en door het doodelijk getroffen zeemonster ver weg onder de zee medegevoerd. De weinige hoeveelheid lucht, die in het duikertoestel zat, was voldoende geweest om hem tegen stikken te behoeden; daarop was hij flaauw gevallen en

door den eenhoren, zonder dat hij er iets van gemerkt had, tot aan het eiland der Alfourous medegesleept en met hem op de kust beland. Het toeval wilde dat de inboorlingen juist op dit oogenblik het groote feest van de zon op het strand der zee vierden. Bij het zien van dien eenhoorn, die uit de diepte van den Oceaan een menschelijk lichaam in een soort van linnenzak aan zijn slagtand naar boven bracht, twijfelden de Alfourous er geen oogenblik aan, of dat pak was aan hen geadresseerd. Zij meenden er een beleefdheid in te zien van de ster, die zij aanbaden, en toen zij Klaas, na hem van zijn duikertoestel te hebben ontdaan, weêr bij hadden gebracht, bewezen zij hem met algemeene overeenstemming, gelijk trouwens zeer natuurlijk was, een goddelijke eer.

De arme Klaas was in het begin, toen hij midden onder die afschuwelijke wilden, die om hem heenliepen en voor hem knielden, wakker werd, wel eenigszins verbaasd, maar toen hij het lijk van den eenhoren zag en dacht aan de zonderlinge reis, die hij onder water gemaakt had, begreep hij al zeer spoedig dat men hem, zoo al niet voor een god, dan toch voor een prachtig voorwerp van nieuwsgierigheid hield.

Overigens werd hij overladen met beleefdheden en voorzag men hem van de heerlijkste vruchten; een enkel gebaar van hem was voldoende om hun schrik aan te jagen, en toen hij, na bij een of twee menschenoffers tegenwoordig te zijn geweest, gezien had met welk volkje hij te doen had, zeide hij zeer wijsgeerig tot zich zelven, dat het in ieder geval beter was hun afgod te zijn dan door hen te worden opgegeten.

Vatten wij nu ons verhaal weêr op:

De Alfourous, die een oogenblik verbaasd waren over de vreemde houding van hun god tegenover de twee gevangenen, vonden dit roerende tooneel van omhelzing volstrekt niet naar hun zin en eischten met een woedend gebrul dat de slachting der offers zou plaats hebben.

Klaas werd, niettegenstaande de macht die hij over den stam had, bang voor zijn vrienden, en overlegde bij zich zelven in den grootsten angst, hoe hij hen aan den moordlust van die kanibalen zou onttrekken.

Maar eensklaps kreeg hij een geniale ingeving. Bemerkende dat de zon reeds aan het ondergaan was en op het punt stond van achter dikke wolken, die aan den horizon opkwamen, te verdwijnen hield hij een speech tot de walgelijke wilden, die hem omringden, en bracht hun aan het verstand, dat men de dagster geen offers moest brengen op het oogenblik, waarop zij onderging. De tegenwoordigheid der zon was onmisbaar voor de plechtigheid, en den volgenden dag, bij haar opkomen, moest haar een zoo heerlijke offerhande worden aangeboden.

De Alfourous vonden die reden gewichtig genoeg om te gehoorzamen, wat zij misschien niet gedaan zouden hebben, zoo zij beschaafd geweest waren. Het bijgeloof zegevierde over de vraatzucht en de offeraars wierpen hun messen weg en naderden Kompaan en Maarten.

— Laat hen maar begaan — zeide Klaas tot zijn vrienden. — Het zou gevaarlijk zijn, zoo het bleek dat ik u beschermde. Men zal u aan een stam van een palmboom vastbinden, maar overigens zal u geen leed geschieden.

De offeraars hielden de gevangenen stevig vast, die niettegenstaande de onverklaarbare macht van Klaas maar ten halve gerustgesteld waren.

— Tien gewapende mannen — vervolgde de god — zullen bij u blijven om u te bewaken. Over een paar uur, tegen het vallen van den nacht, zal men hun in aarden schalen een witkleurigen drank brengen, dien men u misschien ook zal aanbieden. Drink er vooral niet van, want dat is vergift. Een oogenblik later zal ik u boeien komen lossnijden en zullen wij vertrekken zonder gezien te worden.

— De *Snelheid* wacht ons bij de kust — antwoordde Kompaan.

Een straal van blijdschap schitterde in de oogen van Klaas; daarop steeg de oude zeeman, die zijn best deed om de ontroering te bedwingen, die zich van hem meester maakte, weder in zijn palankijn met een zoo theatralen ernst dat Kompaan en Maarten het wel uit hadden willen schateren van lachen, indien de omstandigheden maar anders geweest waren.

De hoogepriesters van den stam laadden hun godheid met den meesten eerbied op hun schouders, waarna het plein allengskens verlaten werd en de beide gevangenen, die dicht bij elkander aan een boom waren vastgebonden zachtjes een paar woorden tot elkander spraken en de hoop weder in zich voelden ontwaken na een dag van doodsangst en foltering.

Inmiddels pakten er zich al meer en meer donkere wolken aan den hemel opeen en viel de nacht al zeer spoedig.

De atmospheer was drukkend, de warmte vreeselijk, windvlagen deden de bladeren ruischen en doffe onweêrslagen werden reeds in de verte gehoord.

De Alfourous, aan wie de taak was opgedragen om de twee gevangenen te bewaken, zaten om den brandstapel, die langzamerhand uitging en deden hun maal met kleine zoetwater-kreeften, die zij bijna raauw aten, met de stille hoop in de maag om den volgenden dag een boutje van Kompaan en Maarten te kluiven.

XXXVI.

VERVOLG.

De god Klaas die, gelijk men denken kan, zeer gelukkig was dat hij zijn vrienden had teruggevonden, dacht aan niets anders dan aan hun bevrijding en aan een gemeenschappelijke vlucht. Zijn *tempel*, een logge en onoogelijke hut, gemaakt uit paalwerk van riet en graszoden, lachte hem niet aan en hij gaf de voorkeur aan zijn zuidwester, boven den stralenkrans van een menschenetenden Jupiter.

Het was trouwens niet moeielijk voor hem om het geduchte plan, dat hij ontworpen had, ten uitvoer te brengen. Hij alleen moest den drank der offers en der wachters bereiden en in den tempel had hij de meeste vergiftige sappen en extrakten, waarvan de wilden zich bedienen om hun wapens te vergiftigen, tot zijne beschikking. Zoodra hij dan ook het oogenblik voor gunstig hield, putte hij uit een groote aarden kom een helder rozekleurig vocht, dat hij in twee groote kannen stortte en daar hij niet bang was, dat de Alfourous hollandsch zouden kunnen lezen, schreef hij buiten op die kannen met groote letters het woord: *Vergift.*

Vervolgens nam hij uit een gat in den muur een klein pakje ter grootte van een vuist, ontrolde een lang droog blad, dat er om heen zat, brak de roodachtige stof die er in was, stuk en wierp ze fijngewreven in de twee kannen. Maar op dat oogenblik beefde zijn hand en knikten zijn knieën. Die drank zou aan tien menschen den dood geven en Klaas schrikte voor zich zelven, als ging hij een groote misdaad begaan.

Het onweêr, dat daar buiten brulde, vermeerderde zijn vrees nog, en de arme god zocht, terwijl hij met afgrijzen naar de twee volle schalen keek, of hij geen ander middel van redding kon vinden.

Dan hij vond er geen, nam de twee kannen en stelde ze een Alfourou, die in een soort van portaal de wacht hield, ter hand. Deze boog tot den grond toe en richtte zijn schreden met den gewijden drank naar de palmboomen aan den voet waarvan Kompaan en Maarten waren vastgebonden.

De wind was sedert eenige oogenblikken veel sterker geworden; men hoorde hem in de naburige wouden loeien en de wolken hoopten zich al meer en meer boven den stam der Alfourous opeen. Het regende echter nog niet, maar het hevige weêrlicht, dat geen oogenblik van den hemel af was, zeide den beiden gevangenen dat hen een vreeselijke storm wachtte. Zij verheugden zich daarover in de overtuiging dat het onweêr hun het vluchten gemakkelijker zou maken en het spoor van hun voetstappen voor hun vijanden zou uitwisschen.

Eensklaps toonde een bliksemstraal, die de duisternis

van den nacht verdreef, aan de Alfourous, die de slachtoffers bewaakten, dat hun god hen niet vergeten had. De man, aan wien Klaas de twee kannen had toevertrouwd, kwam op het plein der offerhanden aan en twee sekonden later begroetten zijn makkers hem met vreugdekreten. Bij het zien van dien bode des doods ging Kompaan en Maarten een rilling over het lijf, maar toen zij bij de flaauwe flikkering van den brandstapel het woord *vergift* op de kannen zagen staan, dachten zij er met vreugde aan, dat het oogenblik van hun bevrijding nabij was.

De Alfourou bood hun met veel plichtplegingen den drank aan en reikte, zonder boos te zijn, dat zij weigerden, de twee kannen lachend aan de wachters over.... Deze zaten rondom het vuur en dronken de een voor en de andere na, met blijkbaar genot, tot er niets meer was.

De wilde, die door Klaas gezonden was, nam de leêge kannen en ging heen.

Daarop waren de beide gevangenen getuigen van een vreeselijk schouwspel; na verloop van eenige minuten richtten vijf of zes Alfourous zich tegelijk recht op als waren het spoken en vielen met open mond, onbewegelijke, strakstarende oogen, stijven hals, achterover geslagen armen en door de kramp verstijfde beenen, dood neêr. Sommigen hadden slechts den tijd om een schorren kreet te slaken en wrongen zich, door dezelfde verschijnselen getroffen en in dezelfde stuiptrekkingen en pijn op den grond ineen. Eenigen, die ineens door dien vreeselijken stijfkramp waren gedood, rustten slechts op het achterhoofd en de hielen; hun lichaam, in een halven cirkel gebogen, vormde een boogkromming.

De brandstapel, die door den wind onophoudelijk werd aangewakkerd en de bliksemstralen, die den hemel verscheurden, verlichtten dat helsche tooneel.

Maarten sloot verschrikt de oogen; Kompaan vergat in zijn ontsteltenis dat hij met ketenen beladen was en erkende met afgrijzen in de akelige stuiptrekkingen en den doodskramp van die door het vergift mismaakte lichamen de vreeselijke uitwerking van de strychnine.

Eensklaps hoorde hij in de duisternis op eenige schreden afstands een stem....

— Kompaan!.... Maarten!....

— Klaas! — antwoordden de gevangenen ten toppunt van blijdschap.

Bijna op hetzelfde oogenblik werden hun boeien verbroken en lagen zij in de armen van hun ouden makker.

— Laat ons schielijk vertrekken — zeide deze — het oogenblik is gunstig; maar wij zijn nog twee goede uren van de zee af.

— Wij zullen er nog wel voor het aanbreken van den dag aankomen — zeide Maarten.

— Ik zal u wel geleiden tot aan de bergkloof, waar men u heeft gevangen genomen, en ik hoop dat gij dan verder zelven den weg zult kunnen terugvinden.

— Dat is voor mijn rekening, mijn goede Klaas — antwoordde Kompaan.

En de drie makkers liepen, verheugd dat zij elkander op zoo verwonderlijke wijze hadden teruggevonden, onder geleide van den schijn der bliksemstralen, snel het dal door, en verdwenen weldra in de diepste duisternis van het woud.

Bijna op hetzelfde oogenblik dat zij zich onder de hooge boomen bevonden, barstte het onweêr boven den stam der Alfourous uit en begon de regen als een stortvloed op hen neêr te vallen. De wilden, die in hun hutten lagen neêrgehurkt, verschrikt door de bliksemschichten riepen de bescherming in van hunnen *koyauw*, en dachten er in de verste verte niet aan, dat deze in dat weêr op den loop was; wat de lijken der wachters betreft, die op het offerplein lagen, die werden weldra bedekt met een laag zand en slijk.

XXXVI.

DE VLUCHT.

De drie vluchtelingen waren naauwelijks in het bosch of een geweldig onweêr barstte boven hen los. In een oogenblik waren, niettegenstaande het gewelf der boomen hen beschermde, de flarden van kleêren, die hen nog bedekten, door en door nat en droop het water hun van het lijf. Maar het geluk dat zij smaakten, omdat zij zich vrij voelden, gaf hun krachten en zij liepen alle drie vlug en vrolijk als hazen over het veld. Weldra zelfs werd Klaas, die al vluchtende verhaalde, wat er met hem was voorgevallen, door zijn makkers met geestigheden bestormd.

Trouwens het dient gezegd dat de oude zeeman, die nog altijd zijn zinnebeeldige zon, waarvan de uiteengespreide stralen hem bedekten, als een regenscherm op het hoofd had, er uitzag als een koning uit een tooverballet, die door den een of anderen bozen geest wordt achtervolgd, en wel geschikt om het medelijden op te wekken.

Kompaan, die hem niet anders noemde dan Klaas-Apollo, deed hem opmerken, dat zijn zon tot water versmolt en dat haar stralen aan al de takken van de boomen haakten. Maarten smeekte hem het onweêr toch te doen bedaren, en daar zijn gebeden onverhoord bleven, wenschte hij hem in de armen van Tethys, de bekoorlijke zeenimf.

De afgod gaf geen ander antwoord, dan dat hij het uitschaterde van lachen en hij sprong over de struiken heen, zeggende, dat er geen gunstiger uur voor hem was om zijn tempel te verlaten, dan dat waarop de ster, die hij voorstelde, hem niet kon zien.

Inmiddels werd het onweêr al heftiger en werden de hoogste punten van het eiland herhaaldelijk door den bliksem getroffen. Twee of drie branden in het bosch maakten roodachtige vlekken, die tegen den donkeren hemel van den gezichteinder uitkwamen, en de atmospheer was zoo vol elektriciteit, dat er uit den top der boomen en van de punten der rotsen lichtgevende straalbundels schoten. De vluchtelingen konden hun weg zeer goed alleen bij het weêrlicht vinden, en hun ooren werden letterlijk verdoofd door het geratel van den donder en het loeien van den orkaan in het woud.

Zoo kwamen zij aan de bergkloof, waarin Kompaan en Maarten hadden gestreden tegen de Alfourous; maar te dier plaatse mengde zich een nieuw geraas bij het brullen van den orkaan. Dat was een tegelijk dof en helderklinkend geruisch, iets verschrikkelijks als de woedende adem van een nieuw element, dat deel kwam nemen aan den strijd tusschen de atmospheer en het vuur.

De drie mannen bleven op eens staan, verschrikt door een en dezelfde gedachte.

Dat geduchte geraas was dat van de onstuimige zee. — Wat zou er wel van de boot geworden zijn, die Kompaan bij de kust had vastgelegd! . . . .

Bevangen door een plotselingen angst bij die verschrikkelijke gedachte, snelden de vluchtelingen in de richting van de zee voorwaarts. Nu geleidde Kompaan, naar adem hijgend, zijn beide makkers en deze, die zoo aanstonds nog zoo onbezorgd en dapper waren, voelden hun ledematen nu door den regen als verstijven.

Zij liepen hard de helling van den heuvel af, die bij den Oceaan lag en waren in een oogenblik op het strand. De woedende golven sloegen met een buitengewone kracht heen en weder en verbrijzelden zich op de kust. Op sommige plaatsen was het strand, door het water ondermijnd, in de zee gestort en de boomen bestonden niet meer, waaronder Kompaan de *Snelheid* had vastgebonden.

De geleerde slaakte, toen hij geen spoor van zijn boot meer vond, een kreet van wanhoop en woede, en Maarten viel uitgeput van vermoeienis op de knieën in het zand, terwijl Klaas zijn vuisten balde en woedend op de tanden knarsend, half verstaanbaar de sombere woorden mompelde:

— Wij zijn verloren! . . . .

Men moest nochtans een besluit nemen; de onstuimige golven sloegen herhaaldelijk over het strand heen en konden hen ieder oogenblik wegvegen. Er lag een soort van tevredenheid in dat geklots en dien toorn van het water. De Oceaan, die wel twintigmaal, maar altijd te vergeefs beproefd had om de Snelheid te verbrijzelen of te verslinden, scheen trotsch te zijn, dat zij eindelijk geslaagd was. Hij had haar niet in zijn kroos kunnen begraven, noch in zijn afgrond gevangen houden, noch verdrinken in zijn draaikolken, noch verpletteren tusschen zijn ijsber-

gen, noch door zijn monsters vernielen, maar nu had hij haar verraderlijk, des nachts, gedurende het onweêr, gestolen en van de kust weggevoerd en ze zonder twijfel tegen de een of andere onbekende klip verbrijzeld.

Kompaan was schier radeloos, hij beefde van wanhoop en machteloozе woede en zocht met groote oogen, maar te vergeefs naar zijn boot.... 't Was volkomen duisternis, waar hij den blik ook wendde, en het licht der bliksemschichten diende slechts om hem de vreeselijke macht van den Oceaan te toonen. De afgrond had zijn prooi en hij tartte Kompaan haar terug te halen; al mocht de geleerde ook zijn armen en smeekende blikken tot hem richten 't hielp niets, en zoodra hij naderde, spoog de honende golf haar schuim op hem, zweepte de wind, met zeewater bezwangerd, hem in 't gezicht of sloeg de orkaan hem neer....

Eindelijk moesten de vluchtelingen na verscheidene uren vergeefs gezocht te hebben, door vermoeienis uitgeput, een schuilplaats zoeken. Zij drongen in een smalle vallei die onder de boomen verscholen lag, en waren zoo gelukkig van een groote met mos en heesters begroeide rots te ontdekken, waaronder zij bleven rusten, tot de dag aanbrak. Inmiddels was het onweêr langzamerhand bedaard en werd de zee allengskens kalmer, maar toen de zon weêr aan den horizon opkwam, meende Klaas voor zijn vrienden het gevaar niet te moeten verborgen houden, dat hem bedreigde.

Het eiland was buitengewoon bevolkt en de Alfourous zouden het in alle richtingen doorloopen en niet rusten

voor zij hun slachtoffers zouden gevonden hebben. Wat verder de goddelijke macht van Klaas betrof, hij begreep wel dat deze verloren was en dat zijn aanbidders er zich niet meer aan zouden laten gelegen liggen, maar hem daarom slechts de eer zouden aandoen hem het eerst te braden.

XXXVII.

OP HET LAATSTE OOGENBLIK!....

Klaas had zich niet bedrogen in zijn sombere voorgevoelens. De schuilplaats, waar zijn vrienden zich veilig waanden tegen de Alfourous, zou niet lang een geheim blijven voor die wreede kannibalen, die door de verdwijning van hun afgod, de vlucht van hun gevangenen en den dood van hun dapperste krijgers ten toppunt van woede waren.

Twee dagen, nadat zij gevlucht waren, ontdekten een bende wilden op het zand, aan het strand der zee, afdrukken van voeten en daar Kompaan en zijn makkers genoodzaakt waren, nu en dan hun schuilplaats te verlaten, ten einde zich vruchten en zoet water te verschaffen, was het niet moeielijk hun spoor in de vallei, die zij bewoonden, te vinden.

Alle verdediging was vruchteloos. De drie belegerden hadden geen andere wapens dan stokken en bij den eersten steenhagel, die door de Alfourous op hen werd afgeworpen, viel Kompaan, in het aangezicht getroffen en onder het slaken van een smartkreet neêr.

Maarten wilde beproeven of hij hem niet kon opbeuren, maar de Alfourous lieten hem daartoe geen tijd. Zij wierpen zich huilend van woede op hun overwonnen vijanden en bonden hen stevig vast.

Vergeefsch trachtte Klaas de menigte bang te maken door plechtige gebaarden en het uitspreken van offerformulieren. Hij wekte slechts een onheilspellend gelach op bij hen, die nog kort geleden sidderden, als hij sprak en hem nu met zijn vrienden bij de voeten voortsleepten naar den oever van de beek die door de vallei stroomde.

De geweldige schokken, die Kompaan ondervond, maakten dat hij spoedig uit zijn zwijm bijkwam, maar de ongelukkige opende slechts de oogen om tegenwoordig te zijn bij de voorbereidselen van zijn langen doodstrijd.

De Alfourous staken snel een verbazend grooten brandstapel aan; zij maakten hun breede steenen messen gloeiend in het vuur en begonnen, terwijl zij Klaas het eerst aan een boomstam vastbonden, een uitgelaten sarabande om hem heen te dansen.

De arme afgod had nog juist den tijd om haastig de hand van zijn vrienden te drukken en eenige woorden te stamelen, die door de ontroering, waarmede hij ze uitsprak, onverstaanbaar waren.

De oogen van Kompaan en Maarten werden nat van tranen en zij keken naar den hemel om de foltering van hun vriend niet te zien.

Op eens deed een kreet van smart en wanhoop hen van schrik opspringen en werd hun ademhaling belemmerd.

Twee Alfourous hadden met de steenen messen, die in het vuur gloeiend waren gemaakt, een diepe snede in den arm van Klaas gegeven.

Op de klacht van het slachtoffer volgde een vreugdegeschreeuw van de wilden en nu werden de andere messen uit den brandstapel gerokken die reeds het aangezicht van den leider naderden.

Dan eensklaps werden er twee harde ontploffingen in het bosch gehoord en vielen de beulen, die Klaas gepijnigd hadden, dood neêr.

Te gelijkertijd weêrklonk er een woedend geblaf onder de boomen en drongen de kreten van: *Turk! Turk! vooruit!* den gevangenen in de ooren.

— Is het een droom?!.... — riep Kompaan en in zijn uitgelatenheid verbrak hij de riemen, waarmede hij was vastgebonden.

Maar vijf of zes andere geweerschoten waren een bewijs dat hij zich niet bedroog....

— Vrienden! Vrienden!.... — riep Klaas op zijn beurt zijn wond en pijn vergetende.

Vier andere Alfourous beten in het stof en drie geduchte honden vielen als losgebroken tijgers tusschen de bende die van ontzetting en vrees bevangen was.

In een oogenblik maakte zich een panische schrik van de kanibalen meester en plotseling zetten zij het, met achterlating van hun wapens en gevangenen, op een loopen, achtervolgd door de honden en de geweerschoten.

Inmiddels had Kompaan zijn vrienden van hun boeien bevrijd en snelden zij, terwijl het geluk en de erkentelijkheid hun vleugelen schenen te geven, hun bevrijders te gemoet.

Deze kwamen ten getale van tien, als een dicht op

Blad. 203.

Uitg. Kuntz & Bruger

elkaâr gedrongen bende uit de heesters, waarin zij verscholen waren, te voorschijn, maar twee hunner die men, niettegenstaande hun vreemde kleeding, voor vrouwen kon herkennen, scheidden zich eensklaps van hen af en wierpen zich onder een vloed van vreugdetranen aan de borst van Kompaan.

Die ontroering was te sterk voor den geleerde. Hij weende als een kind en de eenige woorden die hij kon uitbrengen, waren: Theresa!.... Marie!.... — En zijn dochter en zijn echtgenoot aan zijn hart drukkende, bedekte hij haar voorhoofd met kussen en tranen.

Maarten en Klaas hadden zich inmiddels in de armen geworpen van hen, die hen aan den dood hadden ontrukt en die niemand anders waren dan passagiers van de *Richmond*, die met de vrouw en de dochter van Kompaan aan de schipbreuk waren ontkomen.

Onder hen bevond zich ook de chirurgijn William Hervey, de neef van de vrouw van Kompaan, wiens geluk onuitsprekelijk groot was en dien de geleerde omhelsde als een veelgeliefden broeder.

De gelukkigste van allen was echter Maarten, toen hij een kus en een lief woordje ontving van Marie. Hoe spoedig vergat hij in haar tegenwoordigheid de vreeselijke gevaren, die hij had doorgestaan en waaraan hij altijd op zoo wonderlijke wijze ontkomen was.

Kompaan, die ten toppunt van geluk was, meende nu en dan dat hij de speelbal van een droom was. Hij wist niet hoe hij de onverwachte aankomst van zijn bevrijders zou verklaren en vreezende dat hij op eens zijn schoonen

droom weêr zou zien vernietigen, durfde hij geen enkele vraag hieromtrent doen, toen de stem van William hem uit zijn geestverrukking in de werkelijkheid terugvoerde.

— Onze bootjes wachten ons bij de kust — zeide de chirurgijn: laat ons spoedig naar huis terugkeeren. De Alfourous mochten eens in menigte terugkomen, en ons door hun meerderheid verpletteren.

— Hebt gij een t'huis — vroeg Kompaan verbaasd.

— Wel zeker! Eenige mijlen in zee, een geheel eiland en dat wij met het zwaard hebben veroverd.

XXXVIII.

BLOEMENDAAL.

Klaas en Maarten waren niet minder in hun schik dan Kompaan, toen zij hoorden dat zij koers zetten naar een meer gastvrij eiland dan dat der Alfourous.

— Door welk toeval — vroeg de geleerde aan zijn redders — hebt gij vernomen dat wij ons onder die kannibalen bevonden?

— Raadt gij dat niet! — zeide Marie glimlachend. — Uw zonderlinge boot is door den storm op de kust van ons eiland geworpen en zij is bijna aan mijn voeten komen stranden.... Ik wandelde met mama en William langs de zee.... Wij waren eerst zeer verbaasd, toen wij die geduchte machine zagen, maar doordien zij tegen de rots was aangeloopen, was zij gespleten en waren er een massa voorwerpen op het strand gerold. Ik zag eenige papieren, ging ze oprapen en las er op: ***De Snelheid! Kapitein Kompaan***!.... De laatste regel van het handschrift bevatte de woorden: ***Wij stappen aan wal ten oosten van Nieuw Caledonië, op een eiland dat misschien het eiland Annatom der Nieuwe Hebriden is.***" Welk een geluk!.... Gij waart dicht bij ons.... en....

De ontroering belette het jonge meisje den zin te voleindigen; Kompaan, die ook nog altijd zeer aangedaan was, drukte zijn dierbaar kind in zijn armen en vervolgde:

— En gij zijt ons van den akeligsten en wreedsten dood komen redden. Zoo ik had moeten sterven, zonder u te hebben teruggezien!.... Therese! Marie!.... Dat was mijn eenige vrees, mijn eenige gedachte!

— Wij hebben het eiland gedurende twee dagen achtereen in alle rigtingen doorloopen, zonder u te kunnen vinden — hernam William — en de Alfourous zijn slimmer geweest dan wij.

— De rook van den brandstapel — voegde een der passagiers van de *Richmond* er bij — heeft ons op het spoor gebracht, waar zij zich bevonden en gij in hun handen waart gevallen.

— En den neus van onze honden niet te vergeten — hernam een andere.

— Turk heeft zich goed gehouden.... Hij jaagt de Alfourou als het haas — vervolgde een derde.

— Hij heeft ons ter deeg geholpen, toen wij de inboorlingen op ons eiland uitroeiden — zeide op zijn beurt de oudste van de bende — en de hemel weet wat het ons moeite gekost heeft, voor wij het geheel van die wezens gezuiverd hadden.

— Dat geloof ik gaarne — merkte Maarten aan, die de schoone oogen van Marie niet genoeg bewonderen kon.

— Schepen wij ons nu echter spoedig in — antwoordde William — uit vrees dat de inboorlingen in grooten getale ons overvallen en dan zouden wij een zwaren strijd

tegen hen te strijden hebben en ware het wellicht met ons allen gedaan.

— Dat geloof ik gaarne! — hernam Klaas. — Ik ben hun afgod geweest gedurende acht dagen, en dit nam niet weg dat zij mij zoo even, zonder het minste ontzag voor mijn hoofd dat nog met de zon, die zij aanbidden, versierd was, begonnen in stukken te snijden.

— Zijt gij hun afgod geweest? — vroegen William en zijn makkers lachend.

— Om u te dienen — antwoordde Klaas. — Drie dagen geleden was ik beschilderd als een landkaart.... rood, groen en blauw.... ik leek wel iets op een papagaai.... Maar de regen, die op den avond van onze vlucht viel, heeft al die kleuren weggewasschen.... Ik was een afgod die slecht kleur hield!.... Dat was mijn schuld niet.

Terwijl zij zoo voortbabbelden, kwam men op het strand ter plaatse waar de booten waren vastgelegd. Het waren drie lange canoes, gebouwd naar het model der praauwen van de wilden, maar veel beter en netter samengevoegd; men kon terstond zien dat het werk was van verstandige en beschaafde werklieden.

De drie honden, die pas sedert kort met bebloeden bek van de jacht op de Alfourous waren teruggekeerd, sprongen het eerst in de bootjes en een paar minuten later voerden de passagiers van de *Richmond* hun nieuwe vrienden mede naar het eiland, dat zij veroverd hadden.

Men roeide in een overschaduwde baai, een allerliefste kleine kom, die gevormd werd door den mond van een breede beek; Kompaan zag onder een dicht gewas van

mimosa-planten een grooten metalen bol, die geheel uit elkaâr geslagen was, maar hij herkende hem gemakkelijk: — 't waren de overblijfselen van de *Snelheid*.

Aan het einde van dat ontzettend groote groene kleed, waarop de Flora van het eiland te midden van banaanboomen en rozekleurige laurieren de prachtigste bloemen had gezaaid, verrees de villa, die door de bewoners van het eiland gezamentlijk was gebouwd. Men had haar den naam van *Bloemendaal* gegeven.

Marie en mevrouw Kompaan vertelden den geleerde en zijn makkers, hoe men dat groote goed bebouwde en op welke wijze men van zijn vruchtbaarheid partij trok. Deze vruchtbaarheid was zoo buitengewoon, dat men met weinig moeite den rijksten oogst kon inzamelen.

De bosschen, die de hellingen der bergen bedekten, welke achter *Bloemendaal* gelegen waren, leverden vruchten en wild in overvloed op en aan den mond van de beek ving men den heerlijksten visch. Op sommige rotsen van de kust zaten zelfs oesters voor de lekkerbekken. De botanische kennis van William had hen zeer gebaat en zij mochten hem dank weten, dat de villa van een zoo prachtigen tuin omringd was.

Eindelijk na een half uur gaans, kwam de karavaan op *Bloemendaal* aan. Het sierlijkste van de drie landhuisjes of *chalets*, waaruit het gehucht bestond, werd bewoond door mevrouw Kompaan, Marie en William. Het was als het ware een nest, verscholen onder allerlei klimop-planten en overdekt met de schaduw van reusachtige palmboomen. Een menigte vogels met helrood gevederte speelden in

de zon en op de binnenplaats en in de loods waren de bouw-, jacht- en vischgereedschappen door elkander neêrgelegd.

Kompaan, Klaas en Maarten waanden zich in het aardsch paradijs; Maarten vooral, die allerlei droomen begon te dichten. Sedert een acht dagen was het eiland trouwens geen gevangenis meer, want een fransche paketboot, die naar de Markiezen-eilanden was gevaren, zou hij haar terugkomst het eiland aandoen en de schipbreukelingen van de *Richmond* met de passagiers van de *Snelheid* opnemen en naar Frankrijk brengen, van waar zij verder naar hun vaderland zouden kunnen reizen.

Kompaan vergat in zijn overgroot geluk de belofte niet, die hij Maarten gedaan had. Hij zag al zeer spoedig dat zijn jonge vriend het hart van Marie had gewonnen en toen deze dit aan haar vader had bekend, ging hij den jongeling opzoeken, die zijn lotgevallen en wederwaardigheden van allerlei aard zoo moedig had gedeeld.

Maarten werkte dien dag in den tuin, Kompaan geleidde hem zwijgend maar glimlachend tot zijn dochter, legde zijn hand in de hare en een week later werd het gelukkige paartje met de andere bewoners van het eiland naar Europa teruggebracht.

Einde goed, alles goed!